

Brassói Lapok

XL. évfolyam

39. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Vasárnap

1934. évi február 18

ELŐFIZETESI ARAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautóvanyon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszedési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetés oldalán 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négy zete centiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király utca 56-58. Telefon-zámok: kiadóhivatal 82. szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK NAGYVÁRADOT!

Menekülnék,

Bécsben fokozatosan helyreáll a rendszeres forgalom

vagy lassan visszatérnek munkahelyeikre a leverni osztrák munkásfőlkelés résztvevői

Már az iskolák megnyitását is elrendelték

A külföld engedékeny likvidálást igényel

Bécs, február 17

Furcsa és fájdalmas paradoxon az, ami ma a véráztatta Ausztria helyzetét jellemzi: a polgárháború összeomlott és a győztes kormánycsapatok üldözik, hajszolják mindazokat, akik fegyverrel és vérük árán is meg akarták védelmezni a tényéri köztársaság mai demokratikus államrendjét, a fasisztus áldásaival szemben.

Csúttörtőkre a helyzet már lényegében tisztán áttekinthető. A forradalom összeomlott, a fegyveres munkáscsapatok szerteüzlöttek és minden vonalon kénytelenek voltak állásaikat feladni. Akik még nem tették le a fegyvert és nem adták meg magukat, azok a hegyek közé menekültek és ottan bujkálnak egy ideig, amíg a fagy és az éhség elő nem kényszeríti őket. A felkelők egy része pedig a cseh határon keresztül külföldre menekült.

Mindennél jobban jellemzi a baloldali forradalom összeomlását az a tény, hogy a gyárüzemekben megindult a munka, s nemcsak a közüzemek visszatért munkásai foglalták el helyeiket, hanem a magánvállalatok munkásai is dolgoznak. A riadókészültségek legnagyobb részét már bevonták, a katonai karhatalom kivétel nélkül osztagait pedig visszavezényelték kaszárnyáikba.

A külföld kétségtelenül rokonszenvvel nézte végig az osztrák munkásság csirájában is kihatástalan polgárháborút. És nemcsak a munkásszervezetek rokonszenvre nyilvánult meg tüntetések formájában, hanem — például — angol részről határozott diplomáciai lépés is történt arra nézve, hogy a négynapos munkásforradalom likvidálását a Dollfuss-kormány most már a lehető legbékésebb eszközökkel hajtsa végre és ne alkalmazzza a megtorlás szokásos kegyetlen eszközeit.

A legújabb eseményekről egyébként jelentéseink a következőkben számolnak be:

A forradalom utolsó fegyvertényei

A Mura mellett levő Brucknál a kormánycsapatok szétzavarták Wallis Kálmán seregének még harcoló csoportját. Wallis maga a hegyek közé menekült, a hóvá sárjárt küldte utána. Minthogy a szabad ég alatt bujkáló munkásvezér sível nem tud bántani, a hatóságok biztosra veszik, hogy rövid idő alatt elfogják. A nagy hóban tudniillik messzire ugysen juthat el gyalogszerrel.

Salzammergutban Ebensee községet a munkások csúttörtőknél elfogták és hatalmukba kerítették. Uralmuk azon-

ban nem tartott sokáig, mert az utánuk küldött Heimwehr-csapatok parancsnoka kijelentette, hogy

a községet porrá lövik, ha a munkások azonnal el nem takarodnak. A fegyveres munkáscsapat erre kivonult a községből.

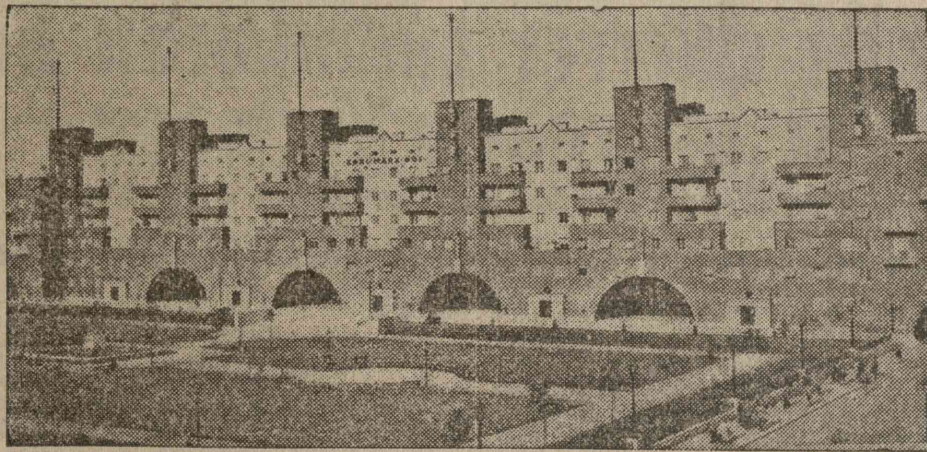
Csak a négynapos harc lezajlása után derült ki, hogy Deutsch Gyula, a szocialista Schutz-

bund „vezérkari” főnöke már szerdán este kiadta a jelszót az ellenállás megszüntetésére.

Ő maga könnyű sebbel a karján még szerdán este vonatra ült és Pozsonyba utazott. Az osztrák határt francia utlevéllel lépte át, amelyben szabályszerű cseh vízum volt.

A bécsi lapok rendkívül érdekes részleteket közölnek arról, hogy mi volt

A HIRES BÉCSI MARX-UDVAR,

ahol a legőzres ebb harcok folytak.

Az összeomlott forradalom nyomában

Azok a felkelők, akik nem menekültek el és megadták magukat, már beszállították a fegyvereiket. Különösen Bécsben sok löfegyvert és löszert szolgáltatnak be. A legtöbbben azzal jelentkezik a hatóságok előtt, hogy a fegyvereket és gránátokat is találtak.

A hatóságok természetesen maguk is lázas erővel kutatnak löszerek után. Sorozatos házkutatásokat tartottak az úgynevezett községi házakban, amelyeknek lakói tunyomó részben munkások. A házkutatásoknak rendkívül érdekes eredménye volt. A községi házak pincéiben nagymennyiségű hadianyagot találtak. Megállapították, hogy a fegyverek egy része csak régi, háborús gyártmány, a többi az elmúlt években került Ausztriába Németországból, míg a modern fegyverek egytől-egyig cseh fegyvergyárakban készültek. A községi épületek pincéiben gépfegyvereket és kézigránátokat is találtak.

A forradalom résztvevői ellen természetesen folyik az eljárás.

Bécsben eddig körülbelül 2 ezer 300 embert tartanak őrizet alatt.

A foglyokat, akiknek száma egyébként percről-percre növekedik, ideiglenesen egy kaszárnyában és egy gyáregépben

helyezték el. Érdekes, hogy a forradalom egyszerű közkatonaikat szigorúan elkülönítették azoktól, akik vezetészerepet játszottak.

A forradalom már elvesztett ügy volt, amikor a karhatalom emberei a bécsi Marx-udvarban megjelentek és házkutatást akartak tartani. A dolog azonban nem jut simán, mert

az ületben elrejtőzött munkáscsoport sortűzet adott.

Erre a kormánycsapatok tüzésreget vonultattak fel és megtették az előkészületeket az épület bombázására, amikor a munkások kitértek a fehér lobogót. A forradalom utolsó harcos különítménye is kénytelen volt magát megadni.

A végrehajtott házkutatás során aztán 15 gépfegyvert és 800 modern löfegyvert szedtek össze a karhatalom emberei a Marx-udvar pincéiben.

Bécsben egyébként pénteken reggelre ismét megindult az élet rendes vérkeringése. A közüzemek dolgozni kezdtek, úgy hogy ha egy-két napig kisebb hiányokkal is, de lesz víz, villany és gáz.

A kedélyek annyira lecsendesedtek, hogy a közoktatásiügyi minisztérium

Deutschnak a szerepe az összeomlott polgárháborúban. A lapok megállapítása szerint Deutsch volt az összekötő a cseh és az osztrák szocialisták között. A felkelést tulajdonképpen a csehek kezdeményezték és annak részleteit egy Zürichben tartott megbeszélésen szögezték le. A közösen megállapított terv szerint a felkelésnek február 18-án, más verziók szerint 13-án kellett volna kitörnie. Pozsonyban már mozgósították is a munkás testdó egyesületek 30 ezer emberét, akiknek az lett volna a megbízatása, hogy Hainburgnál átlépve az osztrák határt, fegyveresen Bécs ellen vonuljanak. Egy távirat azonban elárulta a készülődéseket, amint erről már beszámoltunk s ezért a munkásforradalom egy nappal előbb robbant ki.

A fegyveres munkáscsapatok utolsó védőbástyájának elfoglalása után azok, akik nem kerültek fogságba, vagy nem adták meg magukat önként, a cseh határ felé menekültek. Ugyanígy a cseh határ felé vettek egéret az azok a munkáscsapatok is, amelyek Bécsben a Goethe-udvart védelmezték körömszakadtáig a karhatalommal szemben. Az eddigi jelentések szerint Pozsonynál tegnap 60 főnyi munkáscsapat lépte át a határt és vonult csehszlovák területre.

szombatra már a tanítás megkezdését is elrendelte.

A magánüzemekbe visszatért munkások is megkezdették a munkát. A munkaadók tapintatosan kezelik a munkásokat és a négynapos munkaszünetért nem tesznek szemrehányásokat, sőt hozzájárultak ahhoz, hogy a sztrájk miatt elvesztett munkabéreket a munkások tulajdonképpen szerezzeék vissza.

A négynapos vérontás után ez az engedékenység meglehetősen feltűnőnek látszik, okai azonban teljesen világosak. A kormánynak az a felfogása, hogy a polgárháború véres eseményeiért nem az egyszerű közkatonaikat, a munkásokat kell felelősségre vonni, hanem a szocialista vezetőket. A munkások tehát ép bölrel usszak meg a tragikus kaland minden következményét, míg magasabb politikai okok miatt formálisan csak a vezetőket vonják felelősségre. Közben pedig az ausztriai munkásmozgalom ügye beláthatatlan időkre megkapta a kegyelemdőfést az előretörő fasiszta berendezkedés minden „nagylelkűsége” mellett.

Tessék kívánni és eltenni!

9. sz. SZELVÉNY

a B. L. februári
regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 darab februári szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 február havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszolgáltatották Budapestben: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sft. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10); Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában; mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

London kegyelmet kért a forradalmároknak

A szövetségi kormány engedékenységére egyébként külpolitikai okokra is visszavezethető. A Daily Telegraph jelentése szerint az angol kormány a londoni osztrák követség útján határozottan nyomást gyakorolt a Dollfuss-kormányra abban az irányban, hogy a véres polgárháború résztvevőinek adjon kegyelmet. Az angol külügyminisztérium diplomáciai beszélgetés formájában közölte az osztrák követtel London kívánságait és az osztrák követ megígérte, hogy mindent elkövet a Dollfuss-kormány ilyen értelemben való befolyásolására.

A Matin pedig arról számol be, hogy hasonló kéréssel fordult a párisi osztrák követhoz a francia külügyminisztérium is.

„Ausztriában sohasem lesz több demokratikus uralom”

A Dollfuss-kormány, amely hosszú éveken keresztül állandóan a megalkuvások politikáját követte, ezúttal is megalkudott és a pillanatnyilag teremtett helyzetet nem használja ki, a jelek szerint, véres megtorlásra. Néhány szocialista vezér, aki nem tudta bőrét idejekorán megmenteni, bizonyára lakolni fog, de maguk a munkástömegek közvetlen büntetésben nem részesülnek. Már csak azért sem, mert hátra van még az osztrák helyzet fekete leve; a nemzetiszocialista táborral megvívandó nagy küzdelem s arra talán még inkább igénybe lehet venni a kegyelmi gesztusokkal valamennyire kiengesztelt munkásságot.

Az osztrák kormány hivatalos álláspontját azonban Starhemberg herceg, a Heimwehr-alakulatok főparancsnoka nem tette magáévá és különálló felfogásának hangot is adott abban a gyászbeszédében, amelyet egy Amsfeldben elcsúszott Heimwehr-parancsnok temetésén tartott.

Starhemberg herceg a demokrata politikusokat tette felelőssé a négy napos harcban kiontott vértért. A demokrata politikusok 14 éven át megalkudtak a bolsevizmussal és Bécs vezetését teljesen átengedték a vöröseknek. Starhemberg herceg beszédében Schlegelt, Alsó-Ausztria tartományi főnökét személy szerint is megnevezte, mint olyan valakit, aki büns könnyelműséggel tűrte az osztrák bolsevisták előretörését. Az ilyen embereknek azonban most már végleg el kell tűnniük a közélet porondjáról, hacsak szikrányi becsületérzés is van bennük. Beszéde végén Starhemberg kijelentette, hogy a demokratikus uralom többé sohasem tér vissza Ausztriába.

Londonban 3 ezer halottról tudnak

A négy napos vérontás áldozatainak számáról még ma sincs pontos és megbízható jelentés.

A pénteken délután kapott telefonjelentések szerint a bécsi kórházakban körülbelül 400 halálos sebesültet számláltak be a munkások részéről.

Körülbelül ekkora a karhatalom vesztesége is, ha nem nagyobb, mert a kormánycsapatok emberei az utcai harcok során állandóan fedezék nélkül harcoltak és jobban ki voltak téve az ellenfél tüzelésének. A vidéki veszteségekről még ma sincsenek megbízható adatok.

Ezzel szemben a londoni lapok jelen-

tései azt mondják, hogy az ausztriai polgárháborúnak legkevesebb 3 ezer halottja volt.

Lovasroham Pozsonyban a tüntető munkások ellen.

A pozsonyi munkások a Hal-téren hatalmas tömegben tüntettek az ausztriai eseményekkel kapcsolatban. A tüntetés egyik szónoka, Steiner Gábor képviselő, arra szólította fel a csehországi szocialistákat, hogy siessenek a szorongatott helyzetben levő osztrák szocialisták segítségére. A rendőrség közbelépett és Steiner leszállítva a szónoki emelvényről, bekísérte. Ekkor a tömeg olyan fe-

nyegelő magatartást tanúsított, hogy a hatóságok lovasrendőröket vezényelttek ki. A lovasroham aztán szétkergette a harcias hangulatú munkásokat.

A II. Internacionálé a Népszövetséghez fordult

A II. Internacionálé vezetősége beadványt intézett a Népszövetség főtárgyalásához s abban azt követelte, hogy az osztrák munkásság védelmére hívják össze a Népszövetség tanácsának rendkívüli ülését. A főtárgyalás azonban a II. Internacionálé követelését visszautasította.

Megkezdték az erdőfülei gyilkosság főtárgyalását

Egy ritka bonyodalmas bűnügy — Ifj. Dobai Dénes mindent vállal

Székeludvarhely, február 17

1933 március 13-án éjjel, Erdőfüle községben, az országúton, 76 késszurástól holtan találták Borbáth Szöcs Lajos erdőfülei gazdálkodót. Az áldozat mellett hevert Browningja, kalapja, különben a helyszínen dulakodás nyoma nem látszott, vér sem, akkor mikor az áldozat kabátját, meg ingét szitává szurkálták.

Másnap a csendőrségen jelentkezett ifj. Dobai Dénes és ott azt vallotta, hogy egy korcsmai összecsapásból kifolyólag ő egyedül ölte meg Szöcsöt. A nyomozás ilyen irányban is indult el, melynek során letartóztatták még Balázs Kádár Dénes és Miklós Gábor ugyancsak erdőfülei legényeket. Dobai ezután is váltig állította, hogy ő egyedül végzett az áldozattal, bár az orvosi vizsgálat megállapította, hogy kétféle késtől eredő szurások vannak Szöcsön.

Juliusban aztán meglepő fordulatot vett az ügy. A székeludvarhelyi ügyészségen ugyanis jelentkezett egy Huszár Samu nevű erdőfülei legény, — ki katonai szolgálatot teljesített és szabadságon volt itthon — előadván, hogy ő szemtanúja volt, amikor Nagy Péter

becsulta Szöcsöt Dobai Dénes korcsmai udvarába, ahol vízzel szembeöntötték, azután behurcolva a korcsmába, tízen megölték, majd kosárba tették és kivitték az országútra.

Az ügyészség most már ebben az irányban is nyomozni kezdett, letartóztatások is történtek, de végeredményben az ügyészség csak a fenti három legényt tartotta fogságban.

A székeludvarhelyi törvényszék Glosz-Szabó tanácsa ma kezdte meg a bűnügyben a főtárgyalást, melyre Erdőfülekből két teherautó tanu és vádlott érkezett s mely általános érdeklődés mellett folyik.

A mai kihallgatott tanuk és másodrangú vádlottak úgy vallanak, hogy Szöcs haza indult a korcsmából és ők már csak arra ébredtek, hogy megtörtént a gyilkosság.

Az áldozat özvegye addig nem volt képes vallani, míg a bíróság a véres bűnjelkeket el nem vitette.

Az eddig kihallgatottak szerint a faluban körülbelül mindenki részeg volt s biztosan nem emlékszik senki semmire.

A koronatanu, Huszár Samu, még nem jelent meg a tárgyaláson, melyet holnap folytatnak.

Nagy sikerrel mutatkozott be az új francia kormány

A bizalmi szavazat aránya 402:125

Német-francia megegyezésről szó sem lehet

Páris, február 17.

Az új francia kormány, az agg és nagytehetőségű Doumergue-nek a „szent egység” zászlaja alatt megalkotott pártközi kabinetje, a képviselőházban teljes sikerrel mutatkozott be. A tegnapi bemutatkozó ülésen a miniszterelnök rövid kormánynyilatkozatot olvasott fel, amelyben főleg a pártközi béke szükséges voltát hangsúlyozta. A kormány feladata megteremteni az ország békéjét és megnyugvását, az utóbbi napok fájdalmas és megrázó eseményei után. De megköveteli a belső békét és a rendet a költségvetés problémája és a külpolitikai helyzet is. A béke a franciák között az előfeltétele a nemzetközi békének és Franciaország biztonságának.

Doumergue ezután kérte a sürgősség kimondását a költségvetés megszavazására.

— Nem művelhetek csodát, — jelentette ki, — de a parlament biztosíthatja az ország pénzügyi talpraállítását, ha támogat engem az államháztartás rendezésében. Ha Önök nem akok és süketek, meg kell értsék, mennyire aggasztó mindaz, ami mostanában külföldön

történik.

Doumergue nyilatkozatát és beszédét általános taps fogadta. Csak néhány kommunista képviselő igyekezett közbekiáltásokkal zavarni a miniszterelnököt, újból célzásokat téve a Stavisky-botrányra. A kormányból kimaradt szocialisták sem viselkedtek barátságosan, bár támadásuk a kormány ellen nem volt nagyon éles. Leon Blum, a szocialisták vezére, Doumergue nyilatkozatára válaszolva, a képviselőház feloszlátását követelte, mert az időközben megváltozott helyzet folytán a képviselőház mai összetételében már nem képviseli a népakaratot.

Végül szavazásra került a sor és a kormány 402 szóval 125 ellenében megkapta a bizalmat.

A költségvetés sürgősségének megszavazásánál meg éppen 465 volt a szavazatarány, 125 ellen.

Hasonló barátságos fogadtatásban részesült a kormánynyilatkozat a szenátusban is, ahol Chéron pénzügyminiszter olvasta fel.

Ilyenformán a francia belpolitikai helyzet

— Ha fáj a feje és szédül, ha teltség, bélizgalom, gyomorégés, mellszorlás vagy szivdobogás érez igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserűvizet.

egyszerre megnyűlt. A béke, legalább is a képviselőházi küzdőtér, egyelőre biztosított. A Stavisky-botrány keltette felzúdulás csillapodóban van. Csak az a kérdés, hogy Doumergue személye meddig tudja összetartani a legkülönbözőbb pártokból összehúzott kormányt. Ugy látszik azonban, hogy a francia parlament pártjai megemberelelték magukat és megkötötték a békét, legalább is addig, amíg a nagyközönség elfelejti a Stavisky-ügyet.

NÉMETORSZAG NE FEGYVERKEZZÉK?

A szenátus ülésén felolvasták azt a francia válaszcikket is, amelyet már az új kormány adott a németek egyenjogúságot, azaz lényegében fegyverkezést követelő átiratára. A francia jegyzékről már korábban ismeretessé vált, hogy mereven elutasítja a német követeléseket.

— A nyilvánosságra került bizonyítékokból — hangzik a francia kormány válasza — kiderül, hogy a német hadsereg, létszám, szervezés és felszerelés tekintetében olyan segyforrással rendelkezik, amelyek nem felelnek meg a békeszerződések előírásainak.

— Franciaország kezdettől fogva kívánta a fegyverkezési hatások, nemzetközi méretekben végrehajtandó ellenőrzését... ebben a francia kormány nem lát semmi olyat, ami a német birodalom méltóságát megsértene.

A francia jegyzék ezután kiemeli az örök vitás pontot, hogy a fegyveres politikai alakulatok — a nemzetiszocialista rohamosztagokat érve — katonaságnak kell-e számitani. Ehhez Franciaország ragaszkodik. Végül megállapítja a párisi kormány, hogy a német-francia közvetlen tárgyalások csak akkor járhatnak eredménnyel, ha a két állam bizonyos alapelvekben már megegyezett volna — amiről azonban, sajnos, mindeddig szó sincsen.

A jegyzék azzal fejeződik be, hogy a francia kormány reméli, miszerint a németek megváltoztatják álláspontjukat.

Erről természetesen, mint berlini híradásokból kiderül, ugyancsak nem lehet szó. A birodalmi kormány ugyan hivatalosan még nem nyilatkozott a francia jegyzékről, de a kormánykörök máris sugalmazott cikkekben közölték a nyilvánossággal a távirati irodák útján, hogy

Berlin nincs megelégedve a francia válaszal.

A rohamcsapatok — ugymond — nem katonai alakulatok, csak éppen azoknak az embereknek a tömörülése, akik magukévá tették a nemzetiszocializmus elveit. Ilyenformán — véli a birodalmi kormány — nem tekinthető rendszerkatonaságnak. Ami pedig a fegyverkezés, illetve leszerelés ellenőrzését illeti, a német kormány kész azt elfogadni — ha egyenjogúsági követeléseit figyelembe veszik és az ellenőrzést is egyenlő mértékben gyakorolják az egyes államokban.

A német-francia megegyezés körülüli huzavona gyakorlati eredményt tehát változtatlanul egyenlő a semmivel. A fegyverkezési verseny folyik tovább, legfeljebb azzal a különbséggel, hogy Franciaország nyíltan csinálja, Németország viszont titokban.

A NAGY ESEMÉNY KÖZELEDIK...

Csütörökön, február 22-ikén kezdődik a nagy nyeremények húzásának a bevezetése az

ÁLLAMI OSZTÁLYSORSJÁTÉK 5-IK OSZTÁLYÁN

30 200 nyereménv, 197 332.000 Lei értékben lesz kihuzva a szerencsekerékből

MEGJUTOTTA SORSJEGYÉT E DÖNTŐ FONTOSSÁGU HUZÁSRA?

VÁSÁROLT UJ SORSJEGYET, HA MÁR AZ ELŐZŐ HUZÁSOKON EZT ELMULASZTOTTA?

Az új közigazgatási törvény főbb rendelkezései

Mikor osztható fel a tanács és mikor jut szerephez az időközi bizottság

Bukarest, február 17.

A kormány véglegesen elkészítette a közigazgatási törvény egyes szakaszainak a módosításáról szóló javaslatot is, amelynek most teljes szövege nyilvánosságra került.

A törvényjavaslat a következő fontosabb rendelkezéseket tartalmazza:

A falvaknak és községeknek csak egy hivatalos nevük lehet s azt az illetékes tanács előterjesztésére csak a belügyminisztérium jóváhagyásával lehet megváltoztatni. Egy község területének a módosításához, vagy új község létrehozásához az illetékes községi tanácsok határozata szükséges, amelyet a megyei tanács hagy jóvá, a városok, törvényhatósági városok és megyék területének a módosítását pedig az illetékes tanácsok határozata alapján a belügyminisztérium erősíti meg. Amikor az érdektelt tanácsok ebben a tekintetben nem tudnak megegyezni, a belügyminisztérium előterjesztésére a minisztertanács dönt.

Kik a jogszerinti tagok a községi tanácsban

A községi tanács választott tagjainak száma 10. Jogszerinti tagok: egy pap és egy tanító, ahol pedig ilyen van, a kör-, vagy állatorvos. A jogszerinti tagokat a megyei prefektus nevezi ki. A bírót és kisbírókat falvakban a tanács választja saját kebeléből a jelenlevő tagok aránylagos többségével.

Azokban a városokban, amelyek nem megyeszékhelyek, a primárnak csak egy, a székhelyvárosokban pedig két helyettese lesz.

Allandó választmány a jövőben csak a törvényhatósági városokban lesz s a polgármesterből, helyetteséből és a tanács három választott tagjából fog állni.

A három tag egyikének mindig a választáson kisebbségben maradt csoportokból kell kikerülnie.

A polgármester távollétében hatáskörét az a helyettes tölti be, aki több szavazatot kapott, vagy korosabb.

A választott tanács tagok száma az egyszerű városokban 18, a székhelyvárosokban 28, a törvényhatósági városokban pedig 34 lesz. Jogszerinti tagok: a felső, középső, szak és elemi oktatás egy-egy képviselője, a nemzeti egyházak egy-egy képviselője s a legtöbb hívővel rendelkező kisebbségi egyház egy képviselője, valamint a szakmai kamarák egy-egy képviselője. A jogszerinti tagokat a belügyminiszter nevezi ki. Jogszerinti tag lesz kivülük még a legutóbbi választott primár is.

A megyei tanácsok választott tagjainak száma a lakosság számától függ, mégpedig eltekintve a megyében levő törvényhatósági város lakosainak számától. Ha a megyének 200 ezernél kevesebb a lakosa, a megyei tanácsnak 18, ha 400 ezerig megye a lakosok száma 24, s ha 400 ezeren felül, úgy 32 választott tagja lesz. Jogszerinti tanács tagok a megyénél szavazati joggal: a megyeszékhely polgármestere, a szakmai kamarák egy-egy képviselője s a tavozott legutóbbi megyei prefektus, tanácskozási joggal pedig a pénzügyigazgató, a tanfelügyelő, a főorvos, megyei állatorvos, az államépítészeti hivatal főnöke, a mezőgazdasági hivatal igazgatója, a nemzeti egyházak a megyeszékhelyen lakó főpapja, valamint a legnépesebb kisebbségi egyház legmagasabb rangú főpapja. A szavazati joggal bíró jogszerinti tanács tagokat a belügyminisztérium nevezi ki.

Csere háromévenként

A községi, városi, törvényhatósági és megyei tanácsokat meghatározatlan időre választják, de a választott tanács tagok egyharmadát háromévenként kicserélik, úgyhogy egy-egy tanács tag mandátumának tartama legfeljebb hat év legyen.

Azoknak a tanács tagoknak a nevét, akik az erzsébetvárosi leánygimnázium-

akiknek megbízatása az első három év elteltével lejár, sorshuzással állapítják meg, míg a többi tanács tagot a hat év múltával váltják le. A kisorsolást községekben a járásbíró, városokban és megyékben pedig a törvényszék legmagasabb rangú bírójának eszközöli. A kisorsolás legalább 90 nappal a három évi határidő lejártá előtt történik s a kibukottak helyébe ugyanannyi új tanács tagot választanak, mégpedig 60 nappal előbb.

A szavazati joggal bíró jogszerinti tanács tagok mandátuma három évre szól.

Minden egyes egyharmados pótválasztás után a tanács újból megalakul s egyben új primárt, helyettest, vagy helyetteseket, illetőleg a törvényhatósági városokban állandóválasztmányt választ.

Mikor osztható fel egy tanács?

A községi, városi és megyei tanácsok csak a következő esetekben oszthatók fel:

ha a tanács tagok háromszori összehívás után sem gyűltek össze a törvény által megkívánt számban, az előírt büntetés kiróvása után sem,

ha a választott tanács tagok száma törvényes okokból felére csökkent s nem volt kiegészíthető póttaggal. (A választott tanács tagok nem mondhatnak le!)

ha a község, város, vagy megye területe változást szenvedett,

ha a tanács súlyos törvénytelenéseket követett el az ügykezelésben,

ha mint testület politikai jellegű határozatokat hozott,

ha tevékenységével sérti az állambiztonságot, vagy a nemzeti érdekeket.

A feloszlást az illetékes revíziós bizottság mondja ki.

AZ IDŐKÖZI BIZOTTSÁGOK SZEREPE

A jelen törvény közzétételének pillanatától kezdve az összes községi, városi és megyei tanácsok feloszlottaknak tekintendők s e törvény rendelkezéseinek megfelelőleg új választások lesznek.

Ezentul a Nemzeti Bankon kívül még öt nagy fővárosi nagybanknak is jogában lesz valutát és devizát eladni

Bukarest, február 17.

A bukaresti nagybankok képviselői pénteken délelőtt újabb tárgyalást folytattak Dumitrescu Grigoréval, a Banca Națională kormányzójával. A tárgyalás eredményeképpen megegyeztek abban,

hogy a valuta-eladást decentralizálják olyanformán, hogy

a jövőben az öt fővárosi nagybanknak is jogában lesz valutát és devizát eladni, azonban csak a Banca Națională által szerzett engedély felmutatása alapján.

Erzsébetvároson lesz a főtárgyalása a küüllőmegyei hármaskör arzenes gyilkosságnak

Hogyan pusztult ki a Pop-család egy örökségre

éhes rokon szörnyű felbujtása következtében

Erzsébetváros, február 17

Erzsébetváros, a nyugalmas erdélyi kisváros, izgalmas napok elé néz.

A hét elején lesz több elhalasztása után a főtárgyalása az erzsébetvárosi törvényszéken annak az ügynek, amelyet a küüllői hármaskör arzenes gyilkosság néven ismer nemcsak az erdélyi, de a határon túli közvélemény is.

1932 júniusában furcsa halálesetek történtek egy Erzsébetváros melletti községben, Küüllőalmáson.

A falu legmódosabb családjának, a Pop-családnak három tagja halt meg egymásután a legtitokzatosabb körülmények között.

A hatóságoknak először nem tűnt fel a sorozatos haláleset és csak a pletyka alapján indultak meg a találgatások, amelyek végül is a hatóságok tudomására jutottak, hogy végeredményben egy borzalmas bűnügyi komplexumról hulljon le a lepel.

Először a dúsgazdag földbirtokos, a család feje, Pop János halt meg, anélkül, hogy előzőleg betegeskedett volna. Mindössze néhány napi borzalmas gyomorgörcsök követették.

Alig töltött el a család pár napot a súlyos gyászban, amikor a földbirtokos feleségén, Pop Jánosnéén is furcsa tünetek kezdtek mutatkozni. A középkorú asszony gyakran panaszkodott gyomorbántalmakról később már súlyosbodni kezdett helyzete és pár nap múltán a városból előhívott orvosok már csak a halált konstatálhatták.

Ekkor már Erzsébetvárosról hazaérkezett a házaspár leánya, Pop Polixénia is.

ban működött mint tanárnő. A tanárnő a legnagyobb gyászban szabadságot kért intézetétől és visszavonult tragikusan elhalt szüleinek birtokára.

Alig tartózkodott azonban pár napig otthon a fiatal leány, rajta is beteljesedett családjának tragikus végzete.

Pár nap múltán a fiatal tanárnő is borzalmas fájdalmakról panaszkodott, majd a halál őt is megváltotta kintjaitól.

A hatóságok ekkor fogtak a nyomozáshoz és teljes apparátussal megindított felderítési törekvéseiket néhány nap múltán siker koronázta.

A nyomozás csakhamar kiderítette, hogy a vagyonos családot, az apát, anyát és leányát Almasan Eugénia, a család rokona és esetleges örököse tette el láb alól.

A fiatal, intelligens nő, akit megölt rokonai nagyon kedveltek, egy közeli faluból egy kuruzslónőtől arzenes légyapírt szerzett, amelyet feláztatott és annak arzenértalmát egy 16 éves cselédleány, Kádár Róza segítségével belekevert rokonai ételébe.

A gyilkos nő először következetesen tagadta a borzalmas bűncselekményt, majd amikor a cselédleány megtört és mindent bevallott a nyomozó hatóságok előtt, akkor Almasan Eugénia, zavarosan kezdett viselkedni a vizsgálóbíró előtt, örültséget szimulált és fegyőrért többször meggyilkolással fenyegette.

A hármaskörrel vádolt nőt végül is a vizsgálóbíró indítványára a bukaresti elmeorvosintézetbe szállították megfigyelésre. Nyolc hónapon keresztül tartották megfigyelés alatt a súlyos vádakkal terhelt nőt és ezután visszaküld-

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, rheumás fájdalmak csakis a

Dr. NANU MUSCEL-féle

ANTINEURALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyában) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Az időközi bizottságokat a megyék, törvényhatósági és székhelyvárosok élére a belügyminisztérium, a többi városra és községre a megyei prefektus nevezi ki. Tagjaik száma községekben 3, egyszerű városokban 4, székhelyvárosokban 7 s törvényhatósági városokban és megyékben 9. Az időközi bizottságok hatásköre azonos a tanácsokéval, kivéve, hogy nem köthetnek kölcsönöket s nem változtathatják meg a község, város, vagy megye vagyonállományát.

Az újonnan választott tanácsokat a választási eredmény kihirdetésétől számított 10 nap múlva iktatják be, mégha a választást megfellebbezték is. Ha azonban a választást a revíziós bizottság érvénytelenítette, úgy a tanács beszünteti működését s helyébe ismét időközi bizottság kerül.

ték az erzsébetvárosi fogházba, ahol úgy 6, mint a gyilkosságban segédkező fiatal cselédleány vizsgálati fogságban volt.

Az elmeorvosintézet szakértőinek véleménye után az ügyészség elkészítette a nem mindennapi érdekességű ügyben a vádiratot és a jövő év elejére tűzte ki a főtárgyalást.

Roosevelt 50 éves gazdasági tervet készít

Washington, február 17.

A dollár új rögzítése után Roosevelt elnöknek az volt a legelső lépése az amerikai gazdasági élet újjáteremtése érdekében, hogy bizottságot küldött ki s ennek azt tette feladatául, hogy dolgozzon ki egy 50 évre szóló hatalmas gazdasági építőprogramot.

Roosevelt legújabb mentési kísérletéről egyelőre minden közelebbi jelentés hiányzik. Mindenesetre feltűnik, hogy az öt éves tervet korábban Amerika új elnöke 50 éves határidőt tűzött ki az amerikai termelés és fogyasztás megbillent egyensúlyának helyreállítására.

Emléktáblával jelölik meg Duca volt miniszterelnök képviselőházi helyét

Bukarest, február 17.

A képviselőház elnöksége elhatározta, hogy az ülésterem középső szék sor-ozlopának azt a székét, amelyben a tragikus véget ért Duca G. Jon ült évtizedeken át, kis emléktáblával jelöli meg, a szék ülőlapját pedig kivetíti, hogy senki ne ülhessen a néhai nagy politikus egykori helyére. Amint tudvalevő, a magyar parlament ugyanilyen módon örököltette meg a meggyilkolt Tisza István gróf emléket s valószínű, hogy éppen ez a példa adta az ötletet a kamara elnökségének is.

A képviselőház egyébként pénteken délelőtt is folytatta az igazolási vitát, amelyet este végre befejeznek. A délelőtti ülésnek a napirend előtti részben az adott különösebb érdekességet, hogy Bacalbasa korelnök levelet olvasott fel Pantazzi tengerenagytól, aki a cuzisták máramarosmegyei listavezetője volt. Az igazolási vita során ugyanis Robu cuzista képviselő azt állította, hogy a tengerenagyt a választási harc folyamán a kormánypárti kortesek elverték. A nyugalomban levő cuzista tengerenagy most a képviselőház elnökségéhez intézett levelében leszögezi, hogy Robu értesülései nem fedik a valóságot, mert őt nem verték meg, ellenkezőleg, köszönetet kell mondania a hatóságoknak azért az előzékenyséért, amelyben a választási küzdelemben részesítették.

Napirenden a durosormegyei választást érvényesítették, rövidebb vita után.

Igazolási vita, amelyet még nem lehet lezárni

Irta: KACSÓ SÁNDOR

IV.

Meg kell változtatni a szervezeti szabályzatot.

A Magyar Párt mai szervezeti szabályzata nagyon, elriasztóan visszaüt azokra a régi magyar idők, amikor az alkotmány keretein belül csak a kiváltságos osztályok helyezkedhettek el. Az idők azóta nagyon megváltoztak és ezt elfelejteni nem szabad.

Tudom, hogy az a szervezeti szabályzat arra például nagyon alkalmas, hogy állításom megcáfolására mondatokat halászszerűen ki belőle és a fejünkhöz vágják azokat: *íme, nézzétek csak, mennyire demokratikus, népbárát ez a szervezeti szabályzat, amelyet annyiszor és annyi helyen kifogásolnak a gáncsoskodók.* En azonban nem is a betűszerinti értelemtől és a megható mondatszerkesztésekről beszélek, hanem arról a szellemről, amely ebben az „alkotmányban” a lényegét adja, amely rajta végigvonul s amely a gyakorlatban maradéktalanul érvényesül.

A szövegtanulmány unalmas volna s nem is vezetne célra.

És a szöveg különben is csak a nagyon jól látó, elemző és bíráló tehetséggel megáldott embereknek árulja el, hogy ez a szervezeti szabályzat mire jó. Arra jó, hogy a Magyar Párt kialakult vezérkara a lehetőségekhez mérten sokáig és nyugodtan töljön a maga helyén. *Az a szöveg csak keveseknek árulja el, hogy tulajdonképpen az elnökség is és az ugynevezett kétszázas intézőbizottság is kinevezés útján történik.* Kinevezés, kiküldés, vagy baráti és érdekkapcsolatokon nyugvó megbízás alapján kerül az élre a legtöbb magyarpárti vezéralak, eltekintve azokról, akik elszórtan és egyre kevesebb számban szinte és becsületos lelkesedéssel rajonganak a „zászlóért” és vállalkoznak sokat a nehéz és fergeteges időkben. Ezek azonban csak akkor „vezérek”, amikor állani kell a harcot a választásokkal, vagy más nehezebb megmozdulással kapcsolatban.

A nagygyűléseken és a tisztújításokon szinte rikoltanak ezek a kihívó hibák. Ilyenkor nagyon meglátszik, hogy a Magyar Párt nem a magyar tömegek pártja, hanem a kevés kiváltságosok pártja. Ki merné azt állítani, hogy az elnökséget a magyar tömegek választják, a kétszázas intézőbizottságot a magyar választótömegek küldik ki? Ki merné azt állítani, hogy Gyergyóalfalu magyar népe, vagy Nyárádszereda magyar választói tudnak egyáltalában arról, hogy magyarpárti nagygyűlés van, hogy választás van? Ki merné azt állítani, hogy Gyergyóalfalu, vagy Nyárádszereda magyar népe tudja azt, hogy azon a nagygyűlésen őt, az ő véleményét ki képviseli, az ő akaratának ki ad hangot? Gyergyóalfalu és Nyárádszereda magyar választói sohasem mondhatják azt, hogy mi pedig ezt, vagy azt az embert küldjük ki a nagygyűlésre s kiküldöttünknek ezt, vagy azt az utasítást adjuk.

Azokon a nagygyűléseken és a magyarpárti választásokon Gyergyóalfalunak, Nyárádszeredának és az összes kisebb-nagyobb falvoknak, városoknak nincs hangjuk, nincs képviselőjük, nincs akaratuk. A kiküldöttüket legjobb esetben a helyi pártvezetőségek jelölik ki az önmaguk kebeléből, ha egyáltalában vannak pártvezetőségek. Mert az is előfordul elégszer, hogy csak egyetlen emberből áll a párt s ez az egy ember aztán önmagát nevezi ki a város, falu, esetleg egész terület megbízottjának. Arra még nem volt példa, hogy bármelyik falu a nagygyűlés előtt összeült volna s annak rendje és módja szerint megválasztotta volna a maga nagygyűlési kiküldöttjét, akinek aztán joga legyen szavazni, hogy kit és kiket akar az a falu az élre látni.

Igy aztán érthető, ha a nagygyűléseken a megjelentek egyhanguan éljencznek és tapsolnak mindennek és megverik, kidobják azt, aki „betolakodik” közéjük és ellenvéleménye van.

Igy csak természetes, hogy a Magyar

Pártból egyre gyorsulóbb ütemben záródnak ki azok, akiknek van különvéleményük. És érthető az is, hogy egyre nagyobb tömegben szakadnak le a szavazók, akiknek az akaratát, vágyát soha meg nem kérdezik. Arra a szívbéli indulatra és megcsorduló lelkesedésre, amit a magyarság tudata és a magyar-volt jelszava az első időkben olyan könnyen kicsiholt, ma már komoly politikai pártot felépíteni nem lehet. Mennyivel más volna a Magyar Párt helyzete és mennyire magának érezhetné ezt a pártot az egész erdélyi magyarság akkor, ha valóban azok haladnának az élre, akiket ő bizott meg, hogy az élre haladjanak.

Ez természetesen nem mehet másként, csak külön házi választásokkal. Ugy, a mint a szavazók csinálják. Hadd kerüljenek be a vezetőségbe, a nagy intézőbizottságba, az elnökségbe azok az ellenzéki magyarok olyan számban, ahogyan azt elért szavazataik útján igényelhetik. Kérüljenek be a munkások és a földművesek is, hadd tudják és érezzék, hogy a magyarság egyeteméhez tartoznak s van miért a Magyar Pártra szavazniuk. Kérülhessenek be azok, akik eddig külön utakon jártak, akiket a Magyar Párt kidobott magából azért, mert a szervezeti szabályzat érvényesített szelleme nem tűrte meg őket a párt keretein belül, hogy ott érvényesíthessék az ellenzéki akaratot úgy, a mint azt az erőviszonyok megszabják.

Szükséges ehhez természetesen a párt-szervezetnek egészen tökéletes kiépítése is, a legutolsó falutól egészen Kolozsvárig. Igaz, hogy ez nagy feladat, de hát a Magyar Párt csak akkor válik méltóvá arra, hogy a kisebbségi magyarság egyetlen és összefogó pártjának lehessen tekinteni, ha elég erős ennek a feladatnak az előkészítése.

A kiszélesített keretek élettel való kitöltése már magától adódik akkor, ha a pártban minden társadalmi és hangulati réteg megtalálja a helyét, ha a különböző oldalakról elindult tervek, elképzelések, gondolatok és felfogások a pártban belül megvívhatják a maguk erőjüket. Ma már ott tartunk, hogy a Magyar Pártnak nincs gazdasági szakosztálya, csak papirosos, mert ez a gazdasági szakosztály olyan külön társadalmi alakulat volt, annyira nem jelentette a magyarság egyetemét, hogy a bankélet összeroppanásával összeroppan, tárgyalatlanná vált maga a szakosztály is. Lám, mekkora baj az a társadalmi állás- és vagyonszerinti kiválogatódás! Addig, amíg a bankszindikátus élt és hatóerő volt, a Magyar Pártnak is volt gazdasági szakosztálya, amely természeténél fogva nem törődött egyébbel, mint a bankkérdéssel és a bankszindikátus helyzetével. Igaz, hogy ezzel sem hasznolt hajtott, hanem mérhetetlen károkat okozott a Magyar Pártnak. Olyan károkat, amelyeknek az eredményei ma egyre inkább jelentkeznek. Ez azonban most már nem tartozik ide.

A marosvásárhelyi nagygyűlésen látszott, hogy hová jutottunk. Gyárfás Elemérnek, a szakosztály elnökének a szövetségi vezérkart kellett felboncoltatnia, hogy legalább tárgysorozata legyen a szakosztálynak. Mekkora különbség volt e között a szakosztályi gyűlés között és az eddigi magyarpárti gazdasági értekezletek között! Most már csak tette néhány keserű felszólaló a bankszindikátust, Gyárfás azonban igyekezett elhallgattatni ezeket is. A szövetségi emberek beszéltek, javasoltak, terveztek. Jó javaslatokat hoztak, nagyszerű tervekkel álltak elő. Látszott, hogy tulajdonképpen itt kell kezdeni a munkát, azt a munkát, amely a magyarság gazdasági felépültségét hozza majd eredményül. Csakhogy: a határozat még nem cselekedett. A szövetségi eszme csak az előadónak és a lelkesedőknek volt szívügyük. Az előadók és lelkesedők pedig nem igen tartoznak bele abba a magyarpárti vezetőségbe, amely tehet, irányíthat. Gyárfás akkor lett volna következetes, ha azt mondta: En a

magam banki elképzeléseivel megbuktam, megbuktattak az idők. Jöjjön tehát most az elnöki székbe egy szövetségi ember s dolgozzék jobban, kitartóbban, fűgében, hasznosabban és főként szerencsésebben, mint én.

Ez nem történt meg. Igaz, a szakosztályi ülés értelmes és tartalmas volt. Ezzel azonban „teljesítette is kötelességét”, mert a határozatok végrehajtása érdekében nem történt semmi. A Magyar Párt gazdasági szakosztályának, a mai összetételében, kevés köze van a szövetségi eszméhez, szervezethez, gondolathoz. Annyira kevés köze, hogy még a párttól egészen függetlenül megindult szövetségi kezdeményezéseket sem tartotta szükségesnek felkarolni, támogatni. Javarást idegenek maradtak ezek a kezdeményezések tőle s így a magyarság új utakra indult gazdasági életvonalát kiejtette a kezéből.

Ugyanilyen szerencsétlenül, de még sokkal régebben ejtette ki a kezéből a szellemi élet irányítását is. Soha sem akarta észrevenni és megszívlelni, hogy mégis csak kell valami bajnak lennie abban a felfogásban, szellemiségben, lelkeségben, amit ő képvisel, ha az erdélyi magyar élet igazán legkiválóbb szellemiségei általában hibákat kapnak benne s elfordulnak tőle. Nem akarta észrevenni és megszívlelni, hogy a nagyszerű lendületnek indult erdélyi magyar irodalom, amely dolgozó és ható erdélyi magyar művelődés és haladás akaratának egészen kiváló megnyilatkozása volt, teljesen elfordult tőle és más irányban halad. Nem törődött azzal sem, hogy az erdélyi ujságírás elég bőségesen jelentkező rátermettsége egyre inkább mást mondanak, mint ő s ha nem mondhatnak mást, akkor inkább hallgatnak. Nem törődött az erdélyi magyar művészettel sem s mert mást nem tehetett, elfordította a fejét, amikor az ifjúsági egyesületek, leányegyesületek, nőegyesületek estélyein az ő akaratát ellenére is Ady költeményeit kezdték szavalgatni.

Nem kért abból a haladásból, amit az erdélyi magyarság szellemi irányítói hoztak és jelentettek, mert azok a szellemi irányítók nem rajongtak érte. Elzárkózott előlük s amikor olyan szellemi tulsullal találkozott szembe, mint a Krenner Miklósé, akkor Krennert is kitagadta a Magyar Pártból, nem véve észre, hogy a magyarságból is nem tudja kitiltani. Csak jellemzésül említi meg, hogy most, a legutolsó választásoknál, amikor javaslatba hozták: Krenner legyen Kolozsmegyében az egyik magyarpárti képviselőjelölt, mert ő még fel tudja rázni a közönyt, ezzel utasította vissza a pártvezetőség a javaslatot: „Krenner nem kell, mert egy kicsit ellenzéki”. Gyergyóban Makkay Domokos viszont nagyon is ellenzéki volt, róla tehát szó sem eshetett, pedig ha Makkay képviselőjelölt, akkor a gyergyói székek nem szavaznak olyan tömegesen Argetoianu listájára. A pártvezetőség jelölt, nem a választók. A választóknak pedig nem igen kellett azok, akiket nem ő, hanem a pártvezetőség jelölt.

Igy vesztette el a Magyar Párt az erdélyi magyar szellemi, közművelődési és művészeti élettel való összeköttetéseit. Ez pedig azt is jelentette, hogy elvesztette a társadalmi élettel való kapcsolatokat is, mert amíg ő megszakította az összeköttetést az irodalommal, művészettel, közművelődési irányítókkal, addig azok az írók, művészek, ujságírók, kezdeményezők és munkálkodók meghódították a közönséget és részesei lettek a társadalmi életnek, amely — ugyebár — mégsem csupán a „szalonokban” zajlik le, hanem polgárházakban is, falusi házacskákban is és munkástelepeken is.

Igy lett a Magyar Párt egyre vékonyabb, egyre egyrétebb, egyre inkább egyetlen társadalmi rétegnek a képviselője. És így fogyott az érdeklődése s egy-

re inkább, annyira, hogy az utóbbi időben már igazán nem törődött semmiféle megmozdulással, akaratával, szándékkal. Még arról is megfeledkezett, hogy tiltakozzék, amikor az ostromállapotos városokban a cenzorok minden magyar sajtótermékből kigyilkolták a városok és utcák magyar neveit.

Arról már nem is akarunk vitázni, hogy egy kisebbségi nép pártjának, ha egyedül, valóságát valóban komolyan igényli, fel kell ölelnie annak a kisebbségi népnek az egész életét, a nép életének minden megnyilvánulását. A Magyar Párt eddig nem erre törekedett, hanem arra, hogy kizárja a valóságos életet a párt keretei közül. Nem az erdélyi magyar nép életét akarta élni, hanem szigorúan csak annak a társadalmi rétegnek az életét, amelyet még magának mondhatott.

Ezt pedig így az erdélyi magyarság tovább nem vállalhatja. A Magyar Párt így nem lehet az egyetemes erdélyi magyar népegyetem pártja. Sokan látják és hangoztatják ezt már. Tavaszy Sándor dr. reformatus teológiai tanár karácsonyi cikkéből idézzük: „A nemzeti egység etikája nem engedheti meg tovább azt a fényűzést, hogy a társadalmi, egyházi és kulturális közösségeken belül a különböző pozíciókat csak kizárólagos lehetőségeknek tekintsük s csak olyanokkal töltsük be, akiknek ugynevezett történelmi nevének van s elmellőzzük azokat a társadalmi osztályokat, amelyeknek tagjai készek szeretetben, érdeklődésben, áldozatban előjárni”.

Eddig folyt ez a fényűzés. Abban a pillanatban, amikor megszűnik s abban a pillanatban, amikor új emberek az erdélyi magyar tömegeken keresztül be tudják vinni a Magyar Pártba az erdélyi kisebbségi magyar népegyetem sokrétű életének minden tényezőjét és minden jellegzetességét, helyre áll az a magyar egység is, amit a Magyar Párt a maga érdekében annyira félt.

De: ki kell nyitni a kapukat, be kell engedni azokat az új embereket, új véleményeket, új akaratokat, célkitűzéseket, akik és amelyek a magyar kisebbségi életet most és mindenkor jelentik, vagy jelenteni fogják. Különben a Magyar Párt csak párt marad, olyan párt, amelyet a magyar népegyetem teljessége nem vállalhat s melynek egyéb feladat már nem is jöhet szóba, minthogy néhány emberének valahogy és egyideig biztosítsa a képviselőiséget.

Az iparosoknak igazuk van, de azért tovább csinálják a rabokkal a kibírhatatlan munkaversenyt

Bukarest, február 17.

Ösüdtörtőknél ülésezett Bukarestben a romániai börtönök igazgatóságának főtanácsa. Az értekezlet többek között foglalkozott az iparosok és mesteremberek ama ismert kérdésével, hogy a fogházak vessenek véget a rabmunkának, amely

egyenlőtlen és elviselhetetlen versenyt jelent a dolgozó és adófizető iparos-ság számára.

A börtönvezetőségek tanácsa be is látta, hogy az iparosoknak igazuk van, mégis úgy határozott, hogy nem teljesítheti kérésüket, mert az állam pénzügyei olyan válságban vannak, hogy nem mondhatnak le arról a jövőbeli forrásról.

A kisantant-államok szociáldemokratái osztrák elvtársaikért

Bukarest, február 17.

Ösüdtörtőknél szociáldemokrata vezetőkkel álló küldöttség jelent meg a miniszterelnökségen. A küldöttség tagjai Jumanca szociáldemokrata szenátor, Fluera és Lothar Radacanu pártvezetők voltak. Emlékiratot nyújtottak a miniszterelnöknek, kérve abban Románia diplomáciai közbenjárását azért, hogy Ausztria továbbra is független és demokratikus államrendszerrel maradjon. A beadvány hangsúlyozza, hogy ez az egyetlen biztosítéka annak, hogy Európában megmaradnak a békés állapotok.

A román szociáldemokrata vezetőség küldöttségjárása nem áll egyedül, mert a másik két kisantant-államban, Csehszlovákiában és Jugoszláviában, hasonlóképp megjelentek a küldöttségek a miniszterelnöknél és azonos tartalmú emlékiratot nyújtottak alá.

Hogy a beadványnak mennyi eredménye lesz, az persze más kérdés.

HIREK

Egy boldog ember

Az egész világ csupa izgalom és nyugtalanság. Ausztria és Franciaország, Bécs, és Páris, de Madrid és Kína és Cuba szíge is válságos órákat él. Csupa feszültség, nyugtalanság, diszharmonia. S ebben az egész nagy zürzavarban véletlenül egy csodálatosan és páratlanul harmónikus hang. Igaz, a sirból szólal meg. Az emésztő szorongásban élő boldogtalan milliók között egyetlen ember, aki azt állítja magáról, hogy ő volt a világ legboldogabb embere. Sir Henry Dickensnek hívták, a nagy Dickens fia volt s a végrendeletét most bontották ki. Ebben a végrendeletben foglalja össze büszkén és meglehetősen életének tartalmát ebben a mondatban: „A világ legboldogabb embere voltam, — feleségem és a gyermekeim tettek azzá”. E lázas világ vergődéséből, úgy látszik, nem juthatott be semmi a Dickens-ház megmentő és tisztá harmóniájába. Sir Henry Dickens boldogsága nem kapott kiülről semmit. Ott termelt meg a család egyre ritkább hagyományában és egyre kiütelesebb szépségében. Talán tanulság ez is jó példa: — a menekülés és a megnyugvás útja, amelyet azonban olyan kevesen keresnek és még kevesebben találnak meg.

Egy boldog ember és az is halott.

— **IDŐJÁRASJELENTÉS.** A budapesti időjárásutató intézet jelentése szerint északnyugati szél, változó felhőzet, és az északon eső és hó, változatlan hőmérséklet várható.

— **A Cuvantul sajnálja a magyar nyugdíjasoknak kifizetett bonokat.** A Bukarestben megjelenő Cuvantul című lap elkeseredetten panaszkodik, hogy a csikmegei kulturális állami tanítóknak két és fél millióval tartozik az állam. Ezeket az összegeket nem tudja kifizetni. Nincs fedezete rá. Arra azonban, — írja tovább a lap — van ideje és fedezet, hogy a csikmegei magyar nyugdíjasoknak hátralékos fizetéseit bonokban kiegyenlítsék. „Pont azokat a elemeket fizeti ki, akik alattomban legnagyobb ellenségei az államnak”. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen hang és durva támadás nagy izléstelenség. Úgy látszik, a bukaresti lapok csiki tudósítói rettenetesen irigylik a szerencsétlen nyugdíjasok hátralékos éhbérének morzsáit. Nem akadt közöttük még egy ember, aki a székelység rettenetes nyomorát meglátta volna, hanem állandó irredenta rémmeséssel izgatják a helyzettel ismeretlen olvasóközönség fantáziáját. Idézik az ördögöt, ami nincs. Hogy nem unják meg.

— **Elítélték a sikkasztó nagybaconi postamesternőt.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: A sepsiszentgyörgyi törvényszék szerdán délután hozott ítéletet Konsza Rózalia nagybaconi postamesternő ügyében. Beszámoltunk annakidején arról, hogy a postamesternő három évig tartó tevékenysége alatt több mint 100 ezer lejt sikkasztott. A törvényszék a vádlott tisztviselőt bűnösnek találta és ezért 6 hónapi fegyházbüntetésre és három évi hivatalvesztésre ítélte. Az elítélt enyhítésért, az ügyész súlyosbításért fellebbezett.

— **Sepsiszentgyörgyi hírek.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: Az illyefalvai református dalárda sikerült műsoros táncmulatságot rendezett. A dalárda énekszámai után Imre Ferenc „Érik a rozs” című 3 felvonásos falusi története került színpadra. A különböző műsorszámokat Kovács közlegény jegyző jelentette be szellemesen. Az estély sikere Dénes Jánosné érdeme. — Szörzy Gábor 25 éves középpajtái lakos szülei lakásának padlásán felakasztotta magát. A fiatal életunt legény tettének oka eddig ismeretlen. — A sepsiszentgyörgyi rendőrség letartóztatta és átadta az ügyészségnek Badi József gidófalvi lakost, aki Bagoly Mihály kereskedő szekeréről egy nagy zsák fűszerárut lopott el. A zsákmányával menekülő tolvajt a járőrök fogták el. — A polyáni csendőrség őrizetbe vette Todor Imre, Vizi András, Vizi Ferenc, Sala János és Páll Gyárfás polyáni legényeket, akik kedden éjszaka megtámadták haragosaik korcsmából hazatérő csoportját, azokat furkósbotokkal véresre verték, majd késekkel össze-vissza szurkálták. A megvert legényeket a sepsiszentgyörgyi kórházban ápolják.

— **Halálra égett egy 3 éves gyermek.** Csikszentgyörgyi gazda hasonnevű három éves fiacskáját egyedül hagyta a szobában. Míg a gazda az udvaron dolgozott, addig a fiúcska játszani kezdett a takaréktűzhely tüzével. A tűzhelyből kicsapó lángoktól a gyerek ruhája tüzet fogott s a könnyű ruhadarabok égni kezdtek. A gyermek kétségbeesett sikoltására előszaladt szülők gyorsan eloltatták az égő ruhákat s orvost hívtak. A szerencsétlen gyermek égési sebei azonban olyan súlyosak voltak, hogy mire az orvos megérkezett, meghalt.

— **Színész- és hetilapszerkesztő afférja.** Szatmárról jelentik: Kellemetlen affér színésze volt a szatmári Viktória-kávéház. Jóláthy B. Zoltán hetilapszerkesztő lapjában, a Hétféli Friss Ujságban sorozatos támadásokat intézett a színársulat ellen és a női tagokat becsmérlésben támadta. Legutóbbi számában Mihályi Károlyt, a színház titkárát támadta meg. Mihályi tegnap a kávéházban felelősségre vonta Jóláthyt és úgy arcultította, hogy a hetilapszerkesztőnek eleréd az orra vére. A botránynak a bíróság előtt lesz folytatása.

★ **Eljegyzés.** Bobes Jolánka és Bartalis Géza, Brassó, jegyesek.

ABLAK

Életünk legfőbb törekvése, hogy a világ képén valami nyomot hagyjunk, változtassunk. Hogy valamivel több, vagy kevesebb legyen halálunk előtt, mint születésünk előtt volt. A művész nyíltan pályázik arra, hogy halála után is emlékezzen rá, de ez a vágy a szülője minden más alkotásnak is, bevalótlan, vagy tudat alatt, sőt minden pusztításnak is. Ez vezethette a fáraókat a piramisok emelésénél és a balzsamozásnál, ez Nérót Róma folygyújtásánál, az első keresztényeket ez vezette a mártírium felé, ez hajítja a felfutatókat, az építészeket, a tudósokat és a kis cselédeket meg a bakát, mikor a ligeti fényképésznél levételezik magukat: Lázadás a megsemmisülés ellen.

És közben mindenki a másik megsemmisítésére tör.
Harc. Vajjon örökké tartani fog? (e. á.)

Óriási hóviharak az okiráltságban

Bukarest, február 17.

Két nap óta borzalmas erejű hóvihartombol az okiráltság egyes vidékein. Tegnap érkezett jelentések szerint a vihar legerősebb pontja Dobrudza volt.

Az erős hófúvás csúcsértékekre virradó éjszaka még emlemből erővel ismétlődött meg, ezuttal leginkább Moldovában és Bukarest környékén.

A tehervonatok közlekedését teljesen be kellett szüntetni, míg a Bukarest—Jasi—Chisinau között közlekedő személyvonatok több mint egyórai késéssel érkeztek be a végállomásra, a gyorsokat pedig 45 percet késelt. A Marasesti—Focsani között közlekedő

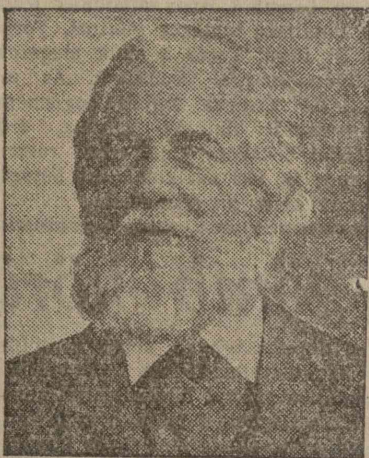
vonatok teljesen elakadtak s ugyancsak a Marasesti—Adjud és Marasesti—Tucuci között húzódó vasutvonalat is teljesen elzárta a roppant erővel dühöngő hóvihar. A Buzau—Braila közti pályatestet 70 centiméter magas hó lepte be s két nap óta állandóan tart itt a hóhullás. A vonatok az állomásokon s a nyílt pályán elrekedve vesztegelnek.

Egyelőre az a próbálkozás is meghintult, hogy eltakarítsák a magas hőtümegeket a pályatestekről.

Legutóbbi jelentések szerint a hóvihar Besszarabiára is kiterjedt s pénteken 3—4 órai késéssel tudtak csak közlekedni a vonatok.

A bőséges hóesés nagy zavarokat okozott a vasúti forgalomban

HAECKEL

Most van százéves évfordulója a sokat támadott jénai tudós születésének. Haeckel volt az első tudós Németországban, aki a darwinizmus pártjára kelt és sok művében harcolt a fajok vérrokonsága és a természetes fejlődésről szóló tan érdekében. A mai Németországban természetesen nem sok szó esik erről az évfordulóról.

— **Betörés Maroshévízen.** Maroshévízről jelentik a marosvásárhelyi csendőrpáncsnokságnak, hogy ott ismeretlen tettesek behatoltak Kászoni Sándor pékműhelyébe, feltörték a fiókokat és közel tízezer lejt vitték el. A csendőrség erőyes nyomozást indított a tettesek kézrekerítésére.

— **Alapos oktatásban részesültek a csikmegei új segédtanfelügyelők.** Csikszentgyörgyről jelentik: Megirtuk, hogy az új kormány tanügyi átszervezése során nem kevesebb, mint négy segédtanfelügyelőt nevezett ki Csikmegebe. Az újonnan kinevezett tanügyi közegek minden nap ellenőrző körúton vannak. Most aztán alapos oktatásban is részesültek. A napokban Csikszentgyörgyre érkezett Stan Constantin közoktatásiügyi vezérfelügyelő és az új embereket maga elé idézte. Részletesen kioktatta a teendőikre. Különösen a felekezeti iskolák körüli szigorú ellenőrzést hangsúlyozta. Magyar körökben az újabb utasítások eredményeitől semmi jót sem remélnek.

— **A kerékpár, mint tornaeszköz.** Amerikában, ahol minden jóra való munkásnak is meg van a maga Ford kocsija, már rég divatját multá a kerékpár. Gazdag embereknek most az az ötletük támadt, hogy a kerékpárt nem mint közlekedési, hanem mint tornaeszközt veszik újra használatba, hogy tagjaik rugékonyságát megőrizze. Newyorkban máris megalakult egy klub, amely kerékpároknak ilyen célra való kiképzésével foglalkozik. Az első héten 35.000 kerékpárt adtak bérbe.

NINCSENEK GYEREKEK

— Mit szólna az anyád, ha látná, hogy cigarettázol?

— És mit szólna a maga férje, ha látná, hogy egy idegen urat szólít meg az utcán?

— **Ujabb gyanus tüzeset Csikban.** Csikszentgyörgyről jelentik: A tél folyamán szokatlanul sok gyanus tüzeset fordult elő Csikmegeyében. A bevezetett vizsgálat a legtöbb esetben kétségtelen gyújtogatást állapított meg, de a tettesek, eltekintve egy-két esettől, nem kerültek kézre. Legutóbb Tankó Károly gyimesközéplői gazda csúro fogott tüzet és égett porrá. Az épületben volt főlhalmozva a csángó gazda téltakarmánya is, ami szintén a tűz martaléka lett. A kár meghaladja a 45 ezer lejt. Az ügyben bevezetett vizsgálat esetében is gyújtogatást sejt, de a tettes nyomát nem találja.

— **Elítélt betörők.** Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Bihari Gábor és Albert Imre marosvásárhelyi lakosok hónapokkal ezelőtt a marosvásárhelyi állomáson veszteglő egyik tehervonatra feltörték és onnan nagymennyiségű talpbőrt loptak el. Később értékesíteni próbálták a lopott árut, azonban kísérletük eredménytelenül végződött és tolvajlásuk kitűzött, majd eljárás indult meg ellenük. A törvényszék, amely ma foglalkozott ügyükkel, hat-hatvani fogházra ítélte Albert Imrét, míg Bihari ügyét, tekintettel arra, hogy a tárgyaláson nem jelent meg, külön fogják tárgyalni. — Pop Pintile görényhodáki fiatal legény falujában hosszabb időn keresztül több betörést követett el, míg végre a csendőrség elcsípte. A marosvásárhelyi törvényszék három-havi fogházra ítélte a visszaeső bűnöst, aki megfellebbezte az ítéletet. — Socolu János csikmegei gazdálkodó valóságos betörőbandát szervezett, amellyel végigfosztogatta a csikmegei falvakat. A szervezett banda igen sok ékszert és készpénzt is harcsolt. A csik-

Antinevralgie

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migren idegzsák, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostyában) van.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

szeredai törvényszék 25 rendbeli tolvajlásért a banda vezérét, Socolul, egyévi börtönre ítélte és az ítéletet a marosvásárhelyi tábla mai tárgyalásán helyben is hagyta.

— **Három hónapra ítélték a nagyváradi szatírt.** Nagyváradról jelentik: Hónapokkal ezelőtt történt, hogy Fekete Kornél váradi borbély és főbörbő, egyik lakóját, a fiatal Balogh Zsófiát erőszakkal bevonszolta lakásába, ahol erőszakot akart elkövetni rajta. A bestiális borbély vállalkozása már csaknem sikerült, de a leány kiáltásaira előszaladt szomszédok az utolsó pillanatban kimentették a szatír karmai közül. Az ügy a nagyváradi törvényszék elé került. A tárgyaláson azzal védekezett, hogy a leány beállított hozzá s mivel Balogh Zsófia rengeteg házibérről tartozik, hát felajánlotta fizetés helyett saját magát. A borbély előadása további folyamán elmondotta, hogy ő nem volt hajlandó belemenni ilyen üzletbe s a leányt kárta. Ettől a rugástól maradtak vissza azok a foltok Balogh Zsófia testén, a melyekről orvosi bizonyítvány állította, hogy erőszak nyomai. A bíróság természetesen nem fogadta el a borbély lehetetlen védekezését s Fekete Kornélt 3 hónapi fogházra ítélte.

KÖZELEBBI CIM FELESLEGES

— Fogd, fiacskám ezt a csomagot és tedd be a legközelebbi villamosba.

— De kinek adjam oda?

— Csak úgy tedd be, ez a papa tizórai, itthon felejtette. Ugyis hozzá került, mert a talált tárgyak hivatalában dolgozik. (Buen Humor)

— **Nyakoncsérítette a csendőrt — letartóztatták.** Csikszentgyörgyről jelentik: Hangsúlyozzuk, hogy az alábbi hírtünk anyagát kizárólag a hivatalos csendőrségi jelentésből vettük. Eszerint Forika István gyergyótekerőpataki legény az egyik ottani körsmában farsangvégi „dárdidót” rendezett. Egyre-másra firtette a borospoharakat, melyek tartalma a fejébe szállott. Ordítani, törni és zuzni kezdett. Közben két szolgálatos csendőr csendre intette. A legény rá sem hederített a figyelmeztetésre: neki nem parancsolnak a csendőrök. Ő nem lop, hanem mulat. Azt pedig kedvére teheti. A csendőrök azonban nem osztoztak ezt a véleményét, erősebben léptek föl, mire Forika a hozzá közelebb álló csendőrnek irítottató pontot kent le, majd a fegyverét akarta elvenni. Azonban résen volt a másik csendőr is és közös erővel sikerült megfékezni a támadó legényt. Hatóság elleni erőszak címen eljárást indítottak ellene és a csikszentgyörgyi ügyészségre kísérték.

— **Székelési zavarok,** bélgörcs, puffadás, gyomorszárdulás, izlalmi állapotok, szividegesség, félelemérzés, bódultság és általános rosszlelet esetén a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz a gyomor és bélcsatorna tartalmát gyorsan és fájdalommentesen kiüríti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez. Kerünk legátvalóbb orvosai a **Ferenc József** vizet úgy férfiaknál, mint nőknél és gyermekeknél, teljes eredménnyel alkalmazzák.

★ **Művészek.** Egy nagy amerikai karrier története. „Művészek” a címe a Nobel-díjas Sinclair Lewis legújabb monumentális alkotásának. Hogyan lesz egy vidéki kis szállodaboyból Amerika egyik legnagyobb hotelkirálya, hogyan rendül meg legyőzte a karrier csúcspontján és hogyan kezdi elől a harcot rendíthetetlen hittel és lelkesedéssel; erről szól a könyv. Ragyogó, lebilincselő íza Sinclair Lewis azzal a ragyogó szatírával, fanyar-éles gunnyal festi meg az amerikai társadalomnak azt a nagyszabású keresztmetszetét, amely az egyedülállóvá teszi a mai irodalomban. Az Athenaeum Nagy Regényei sorozatában jelent meg, egyenként átlag 400 oldal, nagy alakban, fehér papíron, díszes vászonkötésben. 144 lejt minden könyvkereskedésben, vagy a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.

MÁRIAFFY LAJOSNÉ WESSELENYI BARÓNÓ IRJA: Egy éve csak Perlot fogápoló szereket használok, hatása kitűnő, nemcsak fehéríti a fogakat és üdíti a szájat, hanem a fogak romlásának igátat vet.

Egypár papucs

Akkor a Rimanóczy-szállodában lakott. Ugy emlékszem a második emeleten, mert ott olcsóbbak voltak a szobák s ha nem is olyan jó a fűtés, de hát egy színigazgatónak Erdélyben...

Néha órákat sétáltunk együtt, különösen éjszaka a Körösparton, amikor arra gondolt, hogyan menthetné meg az erdélyi magyar színészetet.

— Nekem semmim — mondotta — egy pár papucs s egy hálóing, ez lóg a szekrényemben, én nem félek a végrehajítótól, én az élettől sem félek. Nézzé, mit vesztettek?! Én tudom, hogy amit játszom, háláltnak szerez, de hát régi színész is, aki vagyok, mindig ilyen háláltnak szerepeket játszottam. Most, ha nem sikerül, ha nem jön el a közönség, ha nem gyűl össze a színházban, akkor majd én kapok. A letételeket is reklamálni fogják s a színészek is dühöngenek majd a ki nem fizetett gázsíért, de nézzé, én oly tisztán és nyugodtan állok, egy hálóing és egy papucs, én nem teszek félre pénzeket, csak éppen annyit költök, amennyit megcsinál s egy rossz szívat is, amit szívak. No lássa csak, mit tesz egy ember, egy ilyen öreg ember, milyen ostobaságokat...

S akkor elvált, ahogy kezét fogtuk, éreztem ezt a becsületes kezet és éretem az általa bejósolt viharok forgatagában, amikor már tényleg reklamálták a letéti pénzeket és már a színészek is harsogtak a gázsikért s amikor már a lapok is beleszóltak, jobbról meg balról kommentáltak, akkor is tudtam és éreztem, hogy ez a kéz tiszta volt.

És ez a kéz most, Erdélyi Miklós keze, itt fekszik holtan. Itt fekszik abban a városban, ahol 30 évig igazgatott, 30 évig a Bémer-téren is megjelent délutánokként egy szívarral, azzal a szívarral, ami tényleg a legolcsóbb volt.

S most mit írjak? Banális mondatokat, hogy hazajött meghalni? Hogy szerette az embereket? Hogy harcolt a magyar szóért? A gázsifizetésekért? Primadonnának szeszélyében? Hogy felröplött, hogy a „munka” embere volt?!

Ugyan! Csak semmi banalitás. Most eltemetik.

A papucs, a hálóing, ahogy a hagyatékát nézem, megszaporodott. Két manzsetta is itt fekszik előttem. Két manzsetta, egy rend ruha s egy szürke kalap.

Most, amint illik elrészkenyvedve beszélni róla. — Milyen jó ember volt s milyen kár is érte — még ezt is mondják. Azonban, ha egy pillanatra is csak, de úgy érzem, le kell szedni, hogy az emberek sohse segítettek Erdélyi Miklóson, hagyták, hogy elpusztuljon ő is, meg a színháza is. Mert abból talán már elég volt, hogy a halottakon mindig csak zokogjunk s az élőkön sohse segítsünk. Mert abból talán már elég volt, most kicsoda tömegek kísérték ki Erdélyi Miklóst az utolsó utra, egy olyan tömeg, amelynek ha csak egytizede elment volna a színházba, akkor Erdélyi Miklós még ma is élne. S ha mint filozófusnak nem is számítana számára sokat az élet, mégiscsak sétálhatna a Körösparton s mégis csak szívatná az olcsó szívarokat.

Váradi notesz

Most, hogy a cenzura, sajnos, divatos lett, egy nem mindennapi jelenségről kell beszámolnunk. A Nagyvárad Napló egyik vasárnapi száma már megcenzurázva került egy 12 éves fiatalember kezébe. A kiskorú átnézte a lapot, azután megjegyzésekkel látta el. A megjegyzések között olyan ktl- és belpolitikai megfigyelések voltak, amelyek, azt hiszem, régi és rutinizott újságíróknak sem jutottak volna eszébe. A 12 éves fiatalember neve, úgy érzem, nem maradhat ezután titokban: Turnovszky Ádámról van szó. Az ember bizonyos körülmények között feltétlenül akceptálja a közmondást, hogy az alma, úgy látszik, valóban nem esik messze a fájától.

★

T. T. T. Tehetségeket támogató testület. Mert ilyen is alakult Váradon, illetőleg alakulóban van. Az eszmét dr. Benedek Ferenc fiatal orvos és íróember vetette fel. A táborhoz sokan csatlakoztak. A cél a tehetségek pártfogolása.

Megmozdultak a fiatalok

Pár nappal ezelőtt hét fiatal író és hírlapíró: Arató András, Béltéky László, Frigyes Marcell, Gábor István, Gréda József, Radó Árpád és Ruffy Péter mutatkozott be a nagyváradi közönségnek, az Újságíróklub pódiumán.

A bevezetőben ismertették az est célját, ismertették az író és az írás szerepét. A prólóg így hangzott:

„Hölgyeim és Uraim! Hét író és hírlapíró mutatkozik be Önöknek ma este. Író és hírlapíró. Nem tudom, ha érzik-e ennek a szónak a mélysége, vagy magassága, nem tudom, ha analizálják-e nyomban ezt a szót, ha részletekre bontják-e, hogy mit jelent 1934-ben írni. Órákat kellene beszélnem, tragédiákat boncolgatva, egy kort tükrözve, mintegy keresztmetszetet adva arról a szerencsétlenségről, amit ma az írás jelent, amit ma írni jelent, abban a drámai találkozásban, ahol az író éppen olyan találgat és egyensúlyt veszít, mint a közönség, mint a tömeg, amelyiknek életét, kibontakozását, zuhanását az írónak, vagy újságírónak, ha becsületesen ragaszkodik a feladatához, teljesíteni kell.

Logikai, pszichológiai és etikai szemléletek, tültetelmélés és többletmélés, kereslet és kínálat szabályozása, a válság megoldása, szövetkezet, kartell és váms, anakronizmusok és jövedelem megosztás, evolúciók, gazdasági és jogi megoldások, adózás és aranyteóriák, célkitűzések, lezserelés, Páneurópa és békerevizio, jóvátétel és Oroszország, egy világrend harca, pokla, áldása és békéltetése, mind itt viharzik, mind itt bukik, vagy emelkedik, de ebben a bukásban, vagy emelkedésben a mai fiatalok és ennek legszerecsétebb és legkiuzsorozottabb cselédsége: Az író és a hírlapíró kapják személyesen és minden logikát nélkülözve, a rugásokat, vagy a simításokat.

Hölgyeim és Uraim! Még soha talán ilyen döbbenetesen felfordult, ilyen megárazkodott nem volt a kor, soha nem voltak még egyszerű sorkatonák ennyire hősök. Egy Macedóniai Pülp, egy Nagy Sándor, vagy a Grachusok, egy Nagy Teodoric, vagy Justinianus, ma minden közönséges emberben megvan. Ma az életért küzdő és a torlódásban felröplődők, akiket naponta az utcán látunk, kis apró emberek alakjában, ma mind többek és hősebbek ezeknél.

Hölgyeim és Uraim! 1934-ben egy olyan világ viharzik, egy olyan világ fogant, amelyben benne a nyugatrómai birodalom bukása, benne Amerika felfedezése, benne Luther a reformációval együtt és benne a francia forradalom. Aki ma ír, annak látnia kell. Aki ma él, közönség, annak tudnia kell, hogy miben él s talán e pillanatban bizonyos körülmények gátlásában, nem is ismertethet a becsületes toll és

a becsületes írás veszélyének damoklesi kardját, e pillanat talán nem a legkitűnőbb arra, hogy mindezeket felboncolva, összes íróársaim nevében panaszkodjam.

S talán még csak annyit, hogy a közönség, amely, tagadhatatlan, saját bajaival elfoglalva, kevés időt szentelhet egy új élet megformálásában segédkező írógenerációnak, de talán annyit mégis kérhetünk tőlük, hogy nézze meg, hogy disztigváljon abban, amit olvas, hogy lássa meg, hogy különböztesse meg az írásokat aszerint, ki írta azokat, kinek és miért és ugyanakkor hány veszély tör írójára egy-egy mondata leírásával.

Az új író ma mindenbe beleütközik. Morál, törvény, család és társadalom, elavult és elkorhadó erdőzugasai kísértének. Ez mind akadály, ezt mind áttörni katalizmák ereje kell, erők, amik sziklákat görgetnek játszi könnyedséggel egy hegycsúcs felé. És ehhez a munkához semmi segítség, csak csupa ellenfél, ehhez a nagyszerű célhoz, legfőképpen egy toll és néhány iv papír.

Kant mondotta: „Két dolog az, amely lelketem mindennap megújuló csodálattal tölti el: A csillagos ég fölöttem és az erkölcsi törvény bennem”. Most Kantot módosítva: Mindennap csodálom a fiatalság türelmét és jószágát, hogy egy ilyen kisemmizés és letörttség forgatagában még mindig szenved, még mindig tűr.

Lord Byron hatvan órát hordott össze az életében, hogy felkiáltson: Boldog voltam. Hatvan óra, ennyi elég egy életben ahhoz, hogy valaki boldognak vallhassa magát, mondotta Byron. Hatvan óra. Hol vagyunk ettől, ha volt-e hat óránk, de hat percünk is boldog? Mert ne játszunk a szavakkal, mert ezek a szavak az életünket determinálják és ez a játék a saját életünkkel való játék lenne. Hatvan óra, milyen távolságban, milyen messzeségekben mindentől?

De ez a mai fiatal írógeneráció, így találvesztetten, reményvesztetten, elkalodva és elhibázva, mégis azzal a célkitűzéssel indul, hite és elvei világába, hogy az élet él és élni akar. Hogyha megszülettek, joguk is van az élethez és nem akarnak úgy megérkezni a halálhoz, hogy addig mindennap meghaljanak egy keveset.

★

A fiatalok bemutatkozása általános tetszést aratott és hatalmas tömeget vonzott. Forgách Sándor és F. Bárdi Teréz a tőlük megszokott kitűnő művésziességgel recitáltak. Az estet, mint hírlík, Kolozsváron fogják megismételni, ahol a nagyváradi fiatalok soraiba, erdélyi összes fiataljai bekapcsolódnak és résztvesznek Erdélyi Ágnes is, aki ezalkalommal betegsége miatt maradt ki a programból.

Forgunk egy ezüst gömb körül

Nem a klubról van szó, ahol az ezüstgömb forg, mert az sem fontos, hogy hol forg. Csak az, hogy forg. Ne higgye a klub, hogy kifogás van ellene, amiért egy ezüst gömböt forgat. A klubnak ki kell szolgálni a közönséget és ha ennek a közönségnek szüksége van erre az ezüst gömbre, aminek a meggyújtása pillanatában, mondhatnám, egyiptomi sötétség lesz a teremben, akkor a klub igazgatóságának ezt az ezüst gömböt forgatni kell.

Es az egyiptomi sötétséget se értsék félre, mely egyáltalán nem célzás akar lenni a klub antikvillásu atmoszférájára, hanem csak egy pillanat, amikor velem együtt még néhányan már nem egyszer megrémültünk ennek a bibliai sötétségnek a láttára.

A klub meleg, kellemes és puha. De valahogy nem elég az élvezetekből, valahogy a kéjeket fokozni illik s ezért forg az ezüst gömb.

S ebben a puhaságban, ebben a túlfűtött, erotikus hangulatvilágításban táncolnak az emberek, mint megannyi hipnotizáltjai ennek a langyos erkölcsiségnek s talán nem is tudják, hogy meddig forognak, miért és hová? Itt nincs egy ember sem, aki fényekre vágyjék, itt nincs senkise, aki elkülvta magát, azt követelné, hogy: Gyujtsák meg végre a lámpákat!

Néha úgy érzem, hogy ez a forgás végtelen, ahogy így forgunk az ezüst gömb körül, fényreflexek tompa, homályos sugártörésében, ebben a végtelen körbe-körbében, innen nincs ki, innen senkise tud kiugrani és kitörni, hogy valami merészet, valami erőset kezdjön.

Nem tudom, hogy ki forgatja ezt a gömböt, de azt sem tudom, hogy amiért forgatják, feltehetően ott kell-e táncolnunk körötte?...

Tojáskrach

A tojáskivitel lehetőségei a németbirodalmi kormányintézkedések következtében úgy Biharban, mint Váradon fagypontra alá szállottak. Ezek következtében nemcsak, hogy a kivitel szünetel, de a már a német határra ért küldemények sem jutnak át a határon, ami exportőrjeink érzékeny károsodását jelenti. A németek egyrészt megszüntették a kedvezményes harmincmárkás beviteli vámdíjtételt és helyébe ládánként hetven márkát szednek be. Ez darabonként 2 lejnek felel meg. Másrészt a németek csak 55 grammot meghaladó súlyú tojást akarnak beengedni, ami nemcsak a bihari, de a romániai tojásexport teljes megszüntetését jelenti, minthogy nálunk a válogatott tojás átlagsúlya 53–54 gramm és 10 százalék sem éri el az 55 gramm súlyt. A tojás átlagsúlyát semmiféle standardizálási törvénnyel emelni nem

et, ezt kizárólag a földművelésügyi minisztérium egy nagyszabású akciójával lehetne elérni, aminek során egész nagy körzetekben a tojástermelő baromfiakat megfelelő nagy és sok tojást termelő fajtákkal kell kicserélni. Ezen csereakció útján termelt tojásokat lehet és kell standardizálni, a jelenlegi tojástermelés standardizálásának egyedül az Institutul National de Export és annak inspektorai látják hasznát.

A fentvázolt tojáskivitel megszűnése maga után vonja azt, hogy a kivitelre szánt tojások a belföldi fogyasztás felvevőképességére vannak utalva. Így a kínálat és kereslet örök törvényei szerint, minthogy a kínálat messze túlhaladja a keresletet, bekövetkezik különösen a váradi fogyasztókra előnyös áralakulás, a mennyiben, bárha a hídor időjárás még javá-

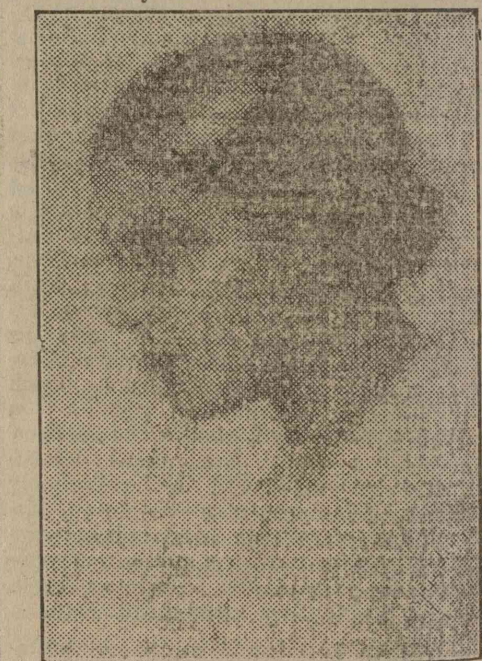
ban tart, a tojás ára 3 és 4 lejről darabonként 1 lejre hanyatlott, úgy, hogy a termelő körülből 60 baninál többet egy tojásért nem kap. Bármennyire fontos ez a fogyasztók szöles rétegeinek szempontjából, nemzetgazdasági szempontból félmilliárd lejre értékelhető a kár és ez az ország gazdasági mérlegét érzékenyen érinti.

A félhivatalos közlemények hiába hirdetik, hogy a kiviteli intézet intervenciójára hétézer vagon tojás kivitelét engedélyezték, amikor hétésszáz vagon kiviteli lehetőségét sem biztosították. Nem a kivitel engedélyezése, hanem a külföldi vásárló területek biztosítása igényel körültekintő államférfiúi munkát. Ezen a téren egyelőre súlyos hiba történt, ha csak Sassu miniszternek nem sikerül ezeket a sürgős bajokat sietve eliminálni.

Egy pohár tej és egy szelet kenyér

A nagyváradi árvagondozó a háboru után alakult és évről-évre fejlődve, ma már tanoncotthont tart fenn és azonkívül rengeteg árvát helyez ki. Cipő- és ruhaakciók, rengeteg nagyváradi uriaszonynak a gondoskodása és a törődése, a szeretete és a tevékenysége felsorolhatatlan. Munkájuknak kötetek kellenének.

És minden reggel 600 kisgyermek részestül abban a szeretetben, amihez reggel hét órakor nagyváradi uriaszonnyok, fáradtságot és munkát nem kímélve, felkelnek, hogy reggel hét órakor, mielőtt a gyermekek az iskolába mennek, mindegyiknek kiosszák a pohár tejet és a szelet kenyeret.

Dr. Markovits Pálné (Fleischer Emód Miklós festménye)

A jótékonyág általában nem mindenkitől akceptált jótétemény és sokan vannak, akik úgy látják, a nyomor és a szegénység megoldása nem a pohár tej és nem az egy szelet kenyér, amit reggelenként 600 gyermeknek kiosztanak. Azonban mindezek ellenére a gyökerebb megoldásokig, csak tisztelettel és hálával lehet gondolni ezekre az uriaszonnyokra, akiknek az élén dr. Markovits Pálné, a nagyváradi árvagondozó szimpatikus, intelligens és köztisztviselőben álló elnöknője áll.

Záróra reggelig

Emlékeznek-e még arra az érzésre, amikor megkötötték a fegyverszünetet a világháboru után? Ismerik-e azt az érzést vagy el tudják-e képzelni, amikor egy sorsjeggyel kétmilliót nyernek? S mikor Kolombusz a kis árbóck-sárból annyi viharok tergerbolygásából, Amerikát megpillantva, felkiáltott, hogy föld — talán ezt is elképzelik? S amikor Napoleon harcai viharában Európát akarta elnyerni s lázokban égve boldog volt, mert úgy hitte, be fog következni — ezt ismerik biztos a történelemből. Nos, nem tudom, hogy mindezek kicsoda távolságban vannak attól, milyen végtelen messzeségekben, mikor Nagyváradra megérkezett a rendelet, mikor megérkezett az engedékeny és boldogító irat: Záróra reggelig.

K Ö Z G A Z D A S Á G

A közbirtokosságokkal szemben minden szabad?

Csikszereda, február 17.

Az állampénztár csikmegyei közegei az adóbehajtásokkal kapcsolatban az alábbi tulkapást gyakorolják.

A közbirtokosságoknál azt a szokást vezették be, hogy az egyes vagyonközösségek vagterületeit, tekintet nélkül arra, mennyivel haladja meg a kérdéses erdő értéke az állam követeléseit, lefoglalják, a vevőnek szigorú végzést kézbesítenek ki, hogy a megvásárolt közbirtokossági erdő árát teljes egészben kötelesek az állampénztárhoz befizetni és onnan majd visszafizetik a vagyonközösség javára mutatkozó egyenleget.

A pénzügyi törvénytelenül jár el a közbirtokosságokkal szemben akkor, amikor tekintet nélkül követelése összegére, hatalmas összegeket helyez letiltás alá és utal saját pénztárába, holott ezen összegekből csak annyit tilthat le, amennyi jár neki.

Legutóbb a kásonzfeltízi közbirtokosságot hozta igen kellemetlen helyzetbe az állampénztár.

Nyolcvanezer lejt kitevő adótarthatása fejében közel fél millió értékű képviselő eladott erdejét foglalta le s utasította a vevőket, hogy az egész vételárát fizessék be az államkasszába. Majd onnan a közbirtokosság vissza-kapja a neki járó részt.

Nem kell bővebb magyarázat annak megértésére, hogy mit jelent ez az eljárás. A jövőben nem gazdálkodhatik saját vagyonával a közbirtokosság. Nem, mert a pénzügynek ugyettség. Holott a magántulajdon szent és sérthetetlen valami. Egész sereg törvény védi.

Több csikmegyei közbirtokosság panasza nyomán a Magyar Párt illetékes helyen el fog járni, hogy az ilyen minden törvényes alapot nélkülöző eljárások megszűnjenek.

Váratlan fordulat a kamarák feloszlatásának ügyében

Bukarest, február 17.

Beavatott helyről származó értesülés szerint a kereskedelmi és iparkamarák újraszervezéséről szóló törvényt módosítják. A törvényelőkészítő bizottság, amely már javában vizsgálta a kész javaslatot, félbe is szakította a tanulmányozást.

Valószínű, hogy a hirtelen fordulat a számos közbenjárásnak tulajdonítható, amely a megszüntetendő vagyis alkamarákká lefokozandó kamarák érdekében történt. Hogy azonban mennyiben változtatják meg az eredeti újraszervezési tervet, arról még nincs jelentés.

A közgazdaság hírei

A KONKURENCIA KIVÁGATJA A DÍÓFAKAT

(Bukarest) A földművelésügyi minisztérium fontos körrendeletet adott ki, amely tiltja a díófák kivágását az ország egész területén. A rendelet magyarázata, hogy a versenyző díóexportáló országok megbízottakat küldenek hozzánk, akik megvásárolják a fákat és kivágva 8—10 ezer lejt fizetnek azokért darabonként.

AMERIKA ALKOHOLBEVITELE 1933 DECEMBERÉBEN

(Newyork) Az alkoholtartalmu italok szabadforgalmának első hónapjában a világ minden részéről nagymennyiségű bevétel volt az Egyesült Államokba. Washingtoni jelentés szerint ez az import közel 11 millió dollárt tett ki, ami több mint félelvi összege volt Amerika alkoholtartalmu italbevételének a háborúelőtti esztendőben, átlagban. December havában Amerikába összesen 51.500 hl. alkoholtartalmu italt vittek be, amiből a legnagyobb rész a nagyszesz-tartalmu italokra esik. A főimportáló állam Kanada volt 4.8 millió dollár értékben, a második Franciaország 2.9 millió dollárral, a harmadik Anglia 1.3 millió dollárral, a negyedik Németország 0.6 millió dollárral, az ötödik Olaszország (jórészen bort szállított) 0.3 millió dollárral, a hatodik Spanyolország 0.3 millió dollárral.

A magánbankok visszakapják a deviza-kereskedelem jogát

Dumitrescu, a Banca Națională új kormányzója nyilatkozik

Bukarest, február 17.

A Banca Națională új kormányzója, Gr. Dumitrescu szenzációs nyilatkozatot adott a párisi L'Intransigeant bukaresti levelezőjének. A bankkormányzó kijelentette, hogy jól ismeri a kereskedelem súlyos nehézségeit és azt hiszi, hogy elérkezett az alkalmas időpont a devizakereskedelem normálissá tételére, illetve ennek az előkészítésére. Ecélből az a terve, hogy visszaadja a magánbankoknak a devizakereskedelem jogát.

A Banca Națională emellett fenntartja az ellenőrzést az összes devizaügyletek felett, hiszen örködni kell, hogy az államadósságok fizetését s általában az állam és magánosok minden kötelezettségét a külfölddel szemben teljesítsék. A devizák egészével tehát továbbra is a jegybank rendelkezik, a szétosztást azonban a jövőben az e célra meghatalmazott bankok végzik.

— Két dolgot akarok elérni ezáltal — mondta a kormányzó — először, hogy megkönnyítsük a devizaforgalmat, másodsor, hogy a bankok ismét kereskedhessenek devizával és feleleveníthessék külföldi összeköttetéseik útján deviza-hiteleiket.

A kormányzó végül a lej stabilitásáról nyilatkozott, igen határozott hangon jelentve ki, hogy azt minden áron fenntartja.

Száztizenkétmilliárdos adósságunk ügyében tárgyalnak Párisban

Slavescu nem vesz részt a tárgyalásokon

Bukarest, február 17.

A tárgyalások a külföldi hitelezőkkel a román államadósságok tárgyában, március 1-én kezdődnek Párisban. Slavescu pénzügyminiszter, a költségvetési munkálatokkal lévén elfoglalva, nem utazik a francia fővárosba. A román küldöttséget Zauceanu meghatalmazott miniszter vezeti.

A tárgyalások célja a 12 román költsön

fizetésére enyhítéseket elérni. Ez a 12 rendbeli költsön összesen 112 milliárd 122 millió 309 ezer lej adósságot képvisel, az összes román államadósságok 90 százalékát.

A tárgyalások mindenestre nehezek, de a román küldöttség igyekezni fog 3 héten belül döntést elérni, hogy a külföldi kötelezettségek pontos megállapítása alapján össze lehessen állítani az április elsején kezdődő jövőévi költségvetést.

Mi történt a csiki fásokkal?

A csikmegyei ístermelők adó-séremlmeinek emlékirata

Csikszereda, február 17.

Néhány nappal ezelőtt, amint azt már jeleztük, Csikmegyei fakeskedői dr. Debu csikszeredai ügyvéd lakásán tartott elkeseredett gyűlésükön eddig nem tapasztalt hangnemből tiltakoztak a pénzügyi közegek viselkedése és az elviselhetetlen közterhek ellen. Ugyanakkor öttágu bizottságot küldtek ki dr. Debu elnöklétével, hogy emlékiratban tájékoztassák a illetékesek előtt a tarthatatlan állapotokat. Dr. Karda Ferenc, Brüller Herman, Dobál József és S. Gorovic bizottsági tagok közreműködésével az emlékirat el is készült.

Írásuk bevezetésében megállapítják a csiki fások, hogy a törvényeket rosszul értelmező, sőt azokat egyáltalán nem ismerő pénzügyi közegek munkája nyomán a nemzeti szempontból is fölbecsülhetetlen értéket képviselő fakeskedelmet és ipart a szó szoros értelmében véve szétzúzzák.

Évek óta abban a reményben túrtuk a tarthatatlan helyzetet, — folytatja az emlékirat —, hogy a törvénytelen állapotok javulni fognak. Eredménytelenül vártunk. Most kénytelenek további életlehetőségeik megvédése érdekében nyíltan fellépni.

A rossz forrása a törvény értelmezésében rejlik. Ugyanakkor az is igaz, hogy a törvények egyes szakaszai nem eléggé világosak. Félremagyarázásokra adnak alkalmat, melyeket nagy előszeretettel használnak ki a tisztviselők. Sok esetben a törvények és rendelkezések egyes tételei homlokegyenest ellent mondanak egymásnak. Így aztán a végrehajtó közegek szabad utat nyernek az alkalmazások során.

Csikmegyében hangsúlyozott mértékben jelentkeznek ezek a bajok, mert az adófizető polgárok túlnyomó többsége nem ismeri az állam nyelvét. Nem kis forrása a bajoknak az is, hogy a faipari üzemekkel telített Csikmegyét megfosztották ön-

álló pénzügyigazgatóságától. A fakeskedőknek és üzemeknek naponta akad dolguk a pénzügygel. Ezeket teljes lehetetlenség Sepsiszentgyörgyön elintézni. A kivetéseket sem lehet onnan intézni. Tiszta az állam pénzügyi érdeke is azt kívánja, hogy a lehető legrövidebb időn belül hozzák vissza Csikszeredára a pénzügyigazgatóság kivetési osztályát s addig állandó székhellyel ideiglenes kivetési osztály működje Csikmegye székhelyén, ahol a helyzettel teljesen ismerős szakemberek gyorsan végezzék a munkálatokat.

Az 1933—34. költségvetési év során eddig teljesen ismeretlen, sőt egyenesen halatlan sérelem érte a fásokat. A szokásos adókivetési periódus során szabályszerűen kivetett adójuk jogerőre emelkedett, mert egyik fél sem kifogásolta azt. Így aztán érthető meglepetést keltett az a tény, hogy a tél folyamán újabb kivetéseket eszközöltek ellenük. Ezek során nem egy esetben 600 százalékkal emelték a jogerősen megállapított adókat.

A minden törvényes alapot nélkülöző kivetések fellebbviteli tárgyalása során a pénzügyi képviselője azzal a meglepő indokkal érvelte a kivetéseket, hogy alkalmazottjai az adótörvényben meghatározott időn belül elmulasztották megfellebbezni azokat. Az állam nem károsodhatik azért, mert alkalmazottjai nem ismerik a törvényt.

Ezzel kapcsolatosan elkeseredetten állapítja meg az emlékirat, hogy a hatalmas és a valósághoz közel sem álló, irtózatos kivetések következményeit nem viselhetik az adózó felek. Hiszen ebben az esetben a pénzügyi közegek törvénytelenül második kivetést eszközöltek.

A fások szigorú vizsgálatot követelnek a bűnös tisztviselők megbüntetését és azonnali eltávolítását, egyben a törvénytelen kivetések végrehajtásának felfüggesztését.

Kéri a minisztert, hogy a levezetendő vizsgálattal egy a brassói kerületi felügyelőségtől teljesen független miniszteri biztost bizzanak meg.

Ecseteli az emlékirat az adótörvény azon tarthatatlan intézkedését, miszerint az 1—2 gatteres magántulajdonban levő fűreszüzem sokkal nagyobb adóterheket visel, mint a részvénytársaságok birtokában levő 10—12 gatteres fűreszüzek. Az előbbiek a törvény idevonatkozó rendelkezései szerint 18 ezer lej minimális adót kötelesek fizetni az államnak, míg a millió alapokkal rendelkező társaságokat évvégi mérlegük alapján vonják adó alá. Így aztán az egygatteres üzemcske 200—300 ezer lej jövedelem után fizet adót, míg a 10 gatteres fűreszü 150—180 ezer után.

Kéri a pénzügyminisztert, hogy törvény módosítás útján tegye lehetővé: minden üzem és kereskedő a jövőben hiteles könyveiből kimutatható, ténylegesen eladott áruk jövedelem után fizessen adót. Az adómegállapító bizottságokba pedig sorsoljanak ki egy fás érdekeket védő szakembert is.

A továbbiak során ecseteli az emlékirat azt is, hogy az őz óta halomszámba veszik fel a pénzügyi közegek a kihágás jegyzőkönyvet és büntetik 100—100 ezer lejes összegekre a fakeskedőket és gyárosokat azért, mert számláik után a keltezés napján nem rótták le az itatási illetéket (taxa de inregistrare). Hiába hivatkoztak arra, hogy miniszteri rendelet van, miszerint a számla keltétől számított nyolc napon belül kötelesek befizetni ezt az illetéket.

Végül kéri a kereskedők, hogy a pénzügyminiszter helyezze hatályon kívül a sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatóság azon rendelkezését, miszerint minden egyes erdővétel árából kötelesek levonni a két egész héttizedes proporcionális adót.

Indokul hozzák föl, hogy az egész Csikmegyében nincs magántulajdon képező erdő. Ok, csak közbirtokosságoktól vásárolnak, melyeknek ezt az adónemet fizetni nem kell. Tehát a levonás teljesen törvénytelen.

Külön emlékiratban foglalkoznak a csiki fások a társadalombiztosító törvény szembetűnő kinövésével és kéri a munkaügyi minisztert a fölösleges terhek mentesítéséről.

Az emlékiratok végül leszögezik, hogy ha nem jön gyors segítség a séremlmek ellen, akkor a fások rövidesen tönkremennek s ezzel a vidék egész lakossága nyomorba jut, mert a silány föld nem nyújt megélhetési alapot.

Csak április elsején lép életbe az új kontingen-tálási rendszer

Bukarest, február 17.

Újabb jelentések szerint az új kontingen-tálási rendszert, amelyről előzőleg részletesen beszámoltunk, minden valószínűség szerint 1934 április 1-én léptetik csak életbe. Addig a jelenlegi rendelkezések szerint megy az árubehozatal.

Nem tulságos szívéllyel fogadták Benest Párisban

Páris, február 17.

Benes csehszlovák külügyminiszter párisi tárgyalásait pénteken befejezte. Csütörtökön tárgyalta Barthou külügyminiszterrel és Coulonde külügyi államtitkárral, pénteken pedig Doumergue miniszterelnököt kereste fel. Este 6 órakor pedig visszautazott Prágába.

A francia sajtó figyelemmel, de nem a régi fegyverbarátot megillető melegséggel számol be Benes párisi útjáról. A Matin megállapítja, hogy Benes Párisban a cseh korona aláértékeléséről is beható tárgyalásokat folytatott. A politikai körök azonban igen kedvezőtlenül fogadták a csehszlovák kormányt, ezt a lépést és a most folyamatban levő csehszlovák-francia kereskedelmi tárgyalások rendjén a devalváció tényét Csehszlovákia számláján minden bizonnyal nyilván fogják tartani.

Nem nagyon barátságos hangon írják a londoni lapok sem Benes párisi útjáról és a cseh korona aláértékeléséről. Az angol sajtó arra az álláspontot helyezkedik, hogy a Csehszlovákiával szomszédos államok bizonyára erőteljes rendszabályokkal felelnek érdekeik megvédelmezésére.

Osztrák zsidó menekültek Lengyelországban

Bécs, február 17.

A véres osztrák polgárháború harmadik napján már előrelátható volt, hogy a munkásforradalom elbukik és utána a fasiszta diktatura következik. Ahogy a fasiszta uralom már előrevetette árnyékát, megindult a menekültek kiáramlása Ausztriából. Varsón keresztül adott jelentések szerint a forradalom két utolsó napján Lodzba körülbelül 500 bécsi zsidó menekült érkezett. De ugyanekkor Varsóba is érkeztek Bécsből menekültek, legnagyobb részt zsidó főiskolai hallgatók.

Tragikomikus tolvajfogás Kolozsváron

Kolozsvár, február 17.

Csütörtök este a kolozsvári posta Ferenc József-utí épületében egy inas csomagot akart feladni. Egyszer csak rémülten elküldte magát:

— Zsebtolvaj! Zsebtolvaj! Fogják meg!

Valaki ugyanis a fiu pénztárcáját elemelte. A kiabáló maga is utána eredt egy gyanús alaknak, aki az épületen át a Ferenc József-ut felé szaladt. Többen csatlakoztak az üldözőkhöz, aki éktelenül kiabált s rövid pár perc alatt mintegy 20 főnyi tömeget verbuvált maga köré.

Rövid üldözés után egy fiatalember ráugrott egy másik fiatalemberre, aki az üldöző tömegben elől haladt. Azt hitte, hogy az a tolvaj s — az igazság kedvéért — azonnal üldözni is kezdte. Erre többen megrohanták a meggyanúsított fiatalembert, letépérték a földre, összetépték a ruháját s ütötték, ahol érték.

A rendőrök szabadditották ki a tömeg kezei közül s bekísérték a rendőrségre, ahol kihallgatták. A kihallgatás alkalmával kiderült, hogy az elvert fiatalember kolozsvári borbélysegéd, aki az izgalmas percekben az utcán tartózkodott s észrevéve, hogy miről van szó, s is utánaeredt a tolvajnak, akit azonban nem látott. Szerencsétlenségére az üldöző tömeg élén haladt s így öt nézték tolvajnak.

A rendőrség aztán szabadon engedte a borbélylegényt s pénteken az ellopott pénztárcát is megtalálták a posta épületében, 90 lej volt benne. A tolvaj ugyanis, látva a veszélyes helyzetet, menekülés közben elhagyta zsákmányát.

Erdélyi sváb előkelőségek tisztelgése Hitlernél

Bukarest, február 17.

A főváros politikai köreiben feltűnést kelt a német birodalmi rádiónak az a tegnapi esti közlése, amely szerint Hitler kancellár csütörtökön ünnepélyesen fogadta Hess birodalmi miniszter jelenlétében Pacha Ágost temesvári püspököt és Krauter német képviselőt, a román parlament német csoportjának alelnökét. A jelentés szerint Pacha püspök a bányászi katolikus lakosság meleg üdvözlését tolmácsolta Hitlernek.

Kissé furcsáljuk ezt a látogatást. Hitler még komolyan azt fogja hinni, hogy a Bánságban minden katolikus sváb. Mégsem volna szabad a Führert így üdvözlölni.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Felfüggesztették Ausztriában a rögtönítélkezést

A Heimwehr vezére ki akar egyezni a hillerizmussal

Ismét császári cimere van a „vörös” Bécsnek

Bécs, február 17.

A Dollfuss-kormány pénteken délután 4 órakor minisztertanácsot tartott, hogy a forradalom leverése után teendő legujabb intézkedéseket megbeszélje. Elhatározták, hogy minden szocialista jellegű szervezet és egyesület feloszlatnak, sőt még külső jelekben is eltörlik a szocialista uralom minden emlékét a fővárosban. Így például Bécs városa máris visszavetette a császárság idején használt címerét, az utcák és terek elnevezéseit megváltoztatják és így tovább.

Pénteken a nagyarányú házkutatások során most már sehol sem történt ellenállás. Eddig több mint 150 gépfegyvert, 5 ezer löfegyvert és vagy 70 ezer lötlényt szedtek össze a községi házakból és a munkásnegyedekből. Megtalálták a tábori telefonok berendezéséhez szükséges alkatrészeket is, ami mutatja, hogy a munkásfelkelők szabályszerűen felkészültek a hadviselésre.

A kormány különben, talán még mindig nem érezvén tökéletesen biztosnak helyzetét, nem mutat valami kegyetlen megtorló szándékot a forradalom résztvevőivel szemben. A hivatalos jelentések ismét hangsúlyozzák, hogy legfeljebb a munkásvezéreket büntetik meg. A harcokban elesettek hátramaradtjainak számára országsszerte nagyarányú gyűjtést rendeznek és így gondoskodni fog-

nak az özvegyekről és árvákról.

Pénteken két külföldi szocialista újságíró tartóztattak le Bécsben, rémhírek terjesztése címén. A lefogottak Redlik Sándor, a Pravo Lidu csehszlovákiai szocialdemokrata napilap bécsi tudósítója és Fischer Hans, egy holland szocialista újság munkatársa. A két szocialista újságíró nyilván nem a kormány szája szerint irt az osztrák eseményekről.

SZUNETELNEK A VÉSZBIROSÁGOK

Pénteken délután a kormány elrendelte, hogy a rögtönítélő-biroságok működését egyelőre felfüggesztik. A jelentés kiemeli, hogy nem az eljárások megszüntetéséről van szó, hanem csak egyelőre függőben hagyják az elfogott és bevádolt munkásforradalmárokat ügyeit. Ez nyilván nagyhatalmi nyomásra történt.

STARHEMBERG HERCEGE A DIKTATURARÓL ÉS A NEMZETISZOCIALISTÁKRÓL

Starhemberg herceg, a Heimwehr parancsnoka, két angol lapnak is adott nyilatkozatot a forradalom leverése és a szocialdemokrata párt felmorzsolása után keletkezett új helyzetről. A Daily Mail bécsi tudósítójának kijelentette Starhemberg, hogy csapatai letörték minden ellenállást. A kormány teljesen ura a helyzetnek. Ami pedig a német-osztrák vi-

szonyt illeti, Ausztria hajlandó békés megegyezést kötni Németországgal, hiszen a két országnak előbb-utóbb ugyan meg kell találnia a gazdasági megegyezés útját.

— Még az is lehetséges, — mondta a herceg — hogy megegyezünk az osztrák nemzetiszocialistákkal is, bár még nem látom, milyen alapon. Azokat a miniszteri tárcákat, amelyeket tőlünk kérnek, nem áll módunkban odaadni nekik. Végtermékben az a meggyőződés, hogy a percben rövid időtartamu diktatura lenne a legjobbat Ausztriának, mert nem get volna a határozatlanságnak és a bizonytalanságnak.

A Morning Postnak is nyilatkozott a herceg, mondván, hogy Németország és Ausztria egyesülése most nem lehetséges, mert ez háborút jelentene. Majd kedvezőtlenül nyilatkozott a nem német nemzetiszocialistákról, végül pedig arra is megkockáztatott valami homályos célt, hogy Hiszen Hitler uralma sem tartat örökké.

Mint látható, az osztrák fasiszmus fejét ismét az örök veszély, a német támadás foglalkoztatja, bár a nyilatkozat kiemeli, hogy a megegyezés nem lehetetlen. S a legerősebb fasisztaellenes erő, a munkásság letiprása után valóban nem lesz könnyű megvédeni Ausztriát a német offenzíva ellen.

Saveanu lett a Kamara elnöke

Végetért a mandátum-igazolás

Bukarest, február 17.

A képviselőház péntek esti ülésén befejezte az igazolási vitát. Miután igazolták az utolsó négy megye választását, Bacalbasa korelnök, az igazoló-bizottság jelentése alapján, véglegesen megválasztottnak jelentette ki a 387 képviselőt, majd rövid beszédet tartott s kérte a

Házat, hogy Saveanu volt minisztert kiáltás ki egyhangulag elnöknek. Ennek megtörténtevel Saveanu hosszabb beszédben közönte meg a bizalmat s viszeszatekintve a kamara multjára, méltatta a parlamentarizmus jelentőségét.

A tisztikar többi részét a képviselőház a szombat délutáni ülésen választja meg.

A mandzsu császár le akarja foglalni a távolkeleti vasutat

Mukden, február 17.

Japán körökből származó értesülés szerint Pu-Yi, Mandzukuó új császára, belátva, hogy a Szovjetszövetséggel a távolkeleti vasutvonal megvételéről folyó alkudozások hiábavalók, állítólag elhatározta, hogy a vasutvonalat külön törvény alapján lefoglalja. Ennek a törvénynek a meghozatalára s az észak-mandzsuriai vasút lefoglalására csak Pu-Yi március elsejére kitűzött megkoronázása után kerülne sor.

Ez a hír méltán mérgezhetheti el mégjobban az orosz-japán viszonyt, mert —

amint tudvalévő — a Szovjet már a legmesszebb határig elment az alku terén a vasutra fennálló felerészsedésnek eladása dolgában. A japánok azonban valószínűleg inagyen akarják megkapni az orosz résztulajdont s ezért építettek részben párhuzamos vonalakat, meg tették lehetetlenné a vasutvonalon való közlekedést a folytonos támadásokkal.

Ha a mandzsu császár valóban rávetemedik a vasút elfoglalására, úgy könnyen kirobbanhat az amugyis veszélyes háborús feszültség.

Leszállítják a kérvénybélyegeket is

Bukarest, február 17.

A Tempo jelentése szerint a bélyegilleték-törvény módosítása a kérvénybélyegeket is leszállítja. Az eddigi 11 lej helyett csak 9 lej értékű okmánybélyegyet kell ragasztani egy kérvényre. Leszállítják továbbá a részvénybélyegek arányát is.

Az ügyész sajnálja, hogy a szentjóbi gyilkosokat nem lehet felakasztani

Nagyvárad, február 17.

Részletesen beszámolt a B. L. arról a borzalmas kegyetlenséggel végrehajtott kettős gyilkosságról, mely országos büntügyi szenzációvá nőtte ki magát s melynek szereplői Tóth Julia bábaasszony és Tar Piroksa földművesasszony, kiknek felbujtására Biró Károly, Tilz József és Kocsis József szalárdi gazdálkodók megölték a szentjóbi özv. Reteknét és fiát.

A kegyetlenül végrehajtott gyilkosság elkövetőinek ügye a nagyváradi törvényszék vizsgálóbírája elé került, aki csü-

törtökön reggeltől éjjelutánig hallgatta ki a gyilkosokat. A kihallgatások után a vizsgálóbíró az ügyet áttette az ügyészhez, majd a nagyváradi törvényszék vádtaácsa 30 napos vizsgálati fogságot rendelt el a gyilkosok ellen. Az ügyész kijelentette, hogy sajnálja, hogy Romániában nincsen halálos büntetés, mert ezek a gonosztevők beteges hajlammal születtek s rajtuk semmiféle társadalmi intézmény nem tud javítani.

A vizsgálóbíró szerint az ügyben még szenzációk várhatók.

500 kovakőért 12 ezer lej birság

Kolozsvár, február 17

A kolozsvári Veréb-utca 19 szám alatt lakik Horváth Ferenc újságíró, aki tiltott öngyújtók és kovakövek forgalomba hozásából tartotta fent magát.

A rendőrség péntek délelőtti rajtaütéssel Horváthon éppen abban a szerencsétlen pillanatban, amikor az két öngyújtót és 500 darab kovakövet akart eladni.

Horváthot bekísérték a rendőrségre, ahol jegyzőkönyvet vettek fel az ügyről s a monopól-törvény idevonatkozó intézkedési értelmében 12 ezer lej pénzbí-

ságba sujtották. Horváth nem tudta kifizetni a bírságot s erre aztán átkísérték az ügyészségre.

Kirobbant az ellentét a kolozsvári nemzetiparasztpárti klubban

Kolozsvár, február 17.

Csütörtökön este a nemzeti-parasztpárt kolozsvári klubjában heves összekülönbözés keletkezett a Maniu-párti öregekből álló vezetőség és a Vajda-párti ifjak egy csoportja között. Mintegy 60 chemarista ifju előadást akart rendezni, Parutiu elnök azonban megtagadta erre az engedélyt. A tiltással tartó ifjak tiltakoztak és fenyegetőztek, de a vezetőség végül is kitessékelte őket.

Már Brüsszelben is...

Brüsszel, február 17.

Csütörtökön véres összeütközés játszódott le Brüsszelben nacionalista csoportok és egy tüntető munkásfelvonulás résztvevői között. A két menet több ízben összeütközött, nemsokára mindkét részről lövöldözni kezdtek s valóságos utcai harc volt kifejlődésben. A rendőrség gyorsan beavatkozott és szétkergette a verekedőket, de akkorra már 3 halott és 8 sebesült maradt a helyszínen.

Pop-Csicsó István utolsó órái

Arad, február 17

A már régebben betegeskedő Pop-Csicsó-István volt képviselőházi elnök állapota pénteken a kora délutáni órákban hirtelen ismét válságossá vált. Kezelő-orvosai injekciókkal kísérleteztek, ezuttal azonban meg kellett állapítaniuk, hogy a beteg megmentéséről le kell mondani. A neves politikus teljesen elvesztette eszméletét.

Környezete el van készülve arra, hogy Pop-Csicsó István halála még a nap folyamán bekövetkezik.

Az ideges gyermek

IRTA: DR. KORWIN WEXBERG
FORDITOTTA: TAKACS MARIA

Az idegesség megelőzésének és gyógyításának vezérfonala, szülők és nevelők részére. A nevelés új módszerei. Póstköltség 20.— Lei. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu utca 56-58. az udvarban.

ARA 75.— LEI

Vasárnapi lapok

A B. L. VASÁRNAPI MELLEKLETE

"VAN-E MAGYAR NYELV?"

Közirői vita egy „publicistával” a nyelv művelő mozgalom jelentőségéről

Szórakozás, vagy fontos társadalmi közügy-e a nyelvápolás?

Diszontválasz a nagyváradi kartársnak, aki védelmébe vette
a kiváltságosak tolvajnyelvét

Írta: Kőrösi Sándor

Minapában, úgy két hete, *Publicista-e, vagy közirő?* címmel e hasábkon cikket írtam azzal kapcsolatban, hogy a néhányunk által pár évvel ezelőtt itt, Erdélyben is — éppen a B. L. és a Népujság útján — csendesen, de annál szívósabban megindított nyelvtisztító, nyelvjavító, nyelv művelő mozgalom végre lábra kap. Erre vall ugyanis egyrészt az a váratlanul széleskörű érdeklődés, amely a tiszta és helyes magyarság „Anyanyelvünk” címen rövidesen megjelenő kezikönyve iránt megnyilvánul, másrészt pedig a nyelvhelyességi viták megszaporodása. Persze, magától értetődőleg állást foglaltam e mozgalom kívánatosága, sőt sürgető szüksége mellett.

Cikkem visszhangot kapott. Egyik nagyváradi kartársam, Révész Gyula, megválaszolta a Napló-ban.

Hogy — aszongya — nincs nekünk, „befutott és befutni vágyó irodalmároknak”, egyéb bajunk, mint az új nyelvújítás s mint — „amikor Középeurópa sorsa dől el a közeli napokban Dollfuss budapesti látogatásától, amikor az orosz sztratoszférarepülőök huszezer méterről hullanak le a halhatatlanságba — azon elmélkedni, hogy mi helyesebb: ha azt mondjuk, hogy publicista, vagy ha azt mondjuk, hogy közirő?”

Világfájdalmas kartársamat annyira felháborította ez a hallatlan és arcátlan fényűzés, hogy előbb ránkörmedt, — ha egyszer olyan nagy nyelvújító legények vagyunk, hát fordítsuk le gyorsan neki ezeket a szavakat: optimista és pesszimista, meg szenzáció, humorista, terror, stb., majd kimondta a végítéletet, amely szerint az effajta tüzzel-vassal nyelvújító „gátat akarnak vetni nyelvünk fejlődésének, mert természetükben van, hogy minden fejlődésnek gátat vesse, ... irtóznak az idegen szavaktól, mert féltik a magyar kuriák, a magyar jobbágyrendszer, a bicskás magyar virtus áporodott levegőjét attól, hogy a nyelven keresztül az emberek a megértéshez érkezhessenek el és egy nyugatról, vagy keletről érkező egészséges légáramlás kisöpri a pipafüstöt a cimerteremből...” Befejzésül pedig szánakozóan, le is sajnál bennünket, azaz helyesebben, tölem megkülönböztetett módon, a tüzzel-vassal nyelvújítókat amiatt, hogy „más problémájuk nincs, vagy ha van, az elől fázva menekülnek”, s kötelességének érzi „óva inteni mindazokat, akiknek vannak problémáik, komoly problémáik és azoknak a megoldásától nem hogy félnek, de kívánják, — nehogy beugorjanak az ilyen nemzetmegváltásnak!”

Nemde, megkaptuk a magunkét?! Révész kartársunk istencsen megpaskolt, leterített. De el is hajította ám a sulykot!

Hatezer fölösleges idegen szó

Nos, sokkal közérdekűbb, fontosabb a kérdés, semhogy viszontválasz nélkül hagyhatnók ezt a kétségtelenül jóhiszemű, de annál veszélyesebb kirohanást a nyelv művelő mozgalom ellen. Hiszen Révész kartársunk — zavarosan, észszerűtlenül — és következtetlenségül ugyan — maradi, vaskalapos ügynek, szinte ellenforradalmi fellépésnek minősíti, amellyel, szerinte, el akarjuk hessegetni, takarni a problémákat s gátat akarunk vetni a fejlődésnek, a nyugatról, vagy keletről érkező egészséges légáramlásnak.

Tisztázzunk hát mindenképp a né-

zeteltérés, vagy félreértés elvi, eszmei részét.

Idézek, mielőtt magam beszélnék. A Nyugat 1910-beli évfolyamának 1662. oldalán „Van-e magyar nyelv?” cím alatt Ady-cikkre bukkantam, amelyben a nagy költő, akit aligha lehet vasikalapossággal, haladásellenességgel és problémátlanossággal vádolni, többek között ezeket írta:

„... Van azután egy másik magyar nyelv is: kérem az Istent, oltsa el mihamarabb életem mécsét, mert ha csak három évig fogok még élni, barangolva, száműzötten, idegenben, ... hiába jövök haza. Nem fogok tudni kenyeret és bort kérni Budapesten, mert minden lévő, értető szavainkat akkorra kiirtják s lopnom fog kelleni egy hatalmas tolvajnyelv miatt.”

„Lett tehát a magyar nyelvből egy ál-magyar nyelv, szintelen, alkalmazkodó, csigérszerű, más nyelvből fordított

s csak néha nevelésesen magyarkodó nyelv... Majdnem bünt követek el, de politizálok, mert a magyar nyelv tragédiája egyenesen ugyanaz, mint a magyar demokráciáé. Tetszett volna demokráti- kus államreformokkal fölsegíteni a szin- re a magyar parasztot, ma lenne tünemé- nyes, szép, dus magyar nyelv. Sem a ne- mettől, sem a franciától, sem a nemzeti- ségi szomszedságoktól megrontott és ki- váltságos, uri magyarság igaz nyelvet nem csinálhatott.

„... Most már késő, én tudom, hogy őt szót is milyen bajos, elfogadtatva, bon- nyolult lelkű, új lelkű, kulturális magya- rok lelkévé, sajátjává tenni. Mint legen- dák alvó daliái, alusznak a legigazabb, legszebb magyar szavak...”

Mi nem vagyunk olyan borulatók, bal- sejtők, rosszathívők (tessék: eképpen is mondhatjuk a pesszimistát s ugyanigy derülátónak, bizakodónak az optimis- tát), mint a csüggeteg, tétlenül lemon-

dó Ady s hittel hisszük, hogy még ma- dig fel lehet támasztani azokat a legen- dás daliákat, az alvó legigazabb, leg- szebb magyar szavakat, noha ez a mun- ka mostanság jóval nehezebb, mint 24 esz- tendővel ezelőtt látszott. Amint Kosztol- lányi Dezső kimutatta,

ma 6000 olyan fölösleges idegen szó ke- ring nyelvünkben, melyet minden eset- ben jobb magyar szavakkal helyette- silhetünk, 6000 szó, kétszerese egy át- lagember szókincsének.

„Ez azt jelenti — mondja Kosztolányi, — hogy 6000 idegen szónak adtunk tan- nyát és munkát nyelvünkben s legalább 12.000 magyar szavunkat tettük földön- futóvá és munkanélkülivé”, — azaz kár- hoztattuk, Ady szerint, alvásra.

Mi azonban fel akarjuk támasztani ezt a daliás, halálraitolt munkanélküli had- sereget, mert nem kívánjuk, hogy lsten mihamarabb eloltsa életünk mécsét s mert lopni sem akarunk a — tolvaj-nyelv miatt.

De micsoda tolvajnyelv- ről van itt szó?

— kérdezheti Ön, tisztelt kartársam. Hát arról a „másik” állítólagos magyar nyelv- ről, amelyet csak Ön, meg én, meg az ugynevezett műveltség kiváltságosai érte- nek, de nem ért a — nép, az istenadta magyar nép, amely ama első magyar nyelven beszél, sajnos, szintén egyre za- varosabban. Arról a 6000 haszontalan, pusztító, gyilkos, idegen szóval teletüz- dett nyelvről, amelyet bizony nagysze- rűen értenek „a magyar kuriák, a ma- gyar jobbágyrendszer, a pipafüstös ci- mertermek” urai s amely nyelven kere- z-

gyet, születésnap ajándékot kértem anyámtól, hogy egy hétköznapon, telje- sen egyedül és csak a magam gyönyörű- ségére, bevonulhassak a lépcsőházi elő- szobán át a lakásba.

Az udvar téglalakú volt s rendkívül kiterjedésű. Középén igen nagy porold állott, mint valami többszemélyes akasz- tófa és egy kerekeskut, amely villany- erővel hajította fel a vizet a lakásokba. A vízvezetékét akkor még nem ismerték a városban. Minden hajnalban s minden alkonyatkor megjelent a kut mellett a házmaster felesége, Dókusné, megindi- totta a kis villanymotort s addig járatta, amíg a második emeleti eresztől elho- lyezett biztonsági csőből vékony vizsu- gár lövelt le az udvarra, jelezve, hogy a legfelső tartály is megtelt már ivóvízzel. Ez a rendkívüli látványosság, különösen a napszállat órájában, összegyűjtötte a ház lakói közül mindazokat, akiknek méltóságát nem sértette a báméskodás, így elsősorban a gyermekeket és a cse- lédeket. A villanyvilágítás akkor már a város legtöbb házában divatos volt; fel- váltva égették a villanylámpákat és az Auer-égő gázlámpákat. De nagyon sok helyen világítottak még petróleummal is. Nagymamám holta napjáig petróleum- mal töltött függőlámpát égetett s mikor érettségire kiadtak szülem koszt-kvár- telyra a szomszéd városba, egy kántor- tanító házához, az esztendő petróleum- fény mellett tanultam és huszonegyeztem át; igaz, ezt már magam is korszerűtlen- nek éreztem és sértette is önérzetemet, hogy ilyen elmaradt helyen kell tanyáz- nom. Gyermekekoromban a villannyal még büszkélkedtünk odahaza s ha csak tehettük, vacsorához, vendégek nélkül, meggyújtottuk a puha-fényű, tejes szí- nezésű gáz-égőket. A lakásban gyakran terjengett gáz-szag. Később egy elmés ember kitalált valamilyen biztonsági gáz-gyújtót, vékony platina-lemezt, melyet az Auer-harisnya fölé szereltek. Gázömlésnél ez a platina-lemez rezegni kezdett, átizzott és gépiesen felrobban- totta a gyulékony anyagot. Apám szeret- te az ilyen műszaki újonságokat s az első egyike volt a városban, aki csillá- rait ilyen biztonsági szerkezettel szerel- tette fel. De világítottunk petróleummal is, így különösen a cselédek, künn a

EGY POLGÁR VALLOMÁSAI

Írta: MÁRAI SÁNDOR

1.

Kétemeletes ház mindössze három akadt a városban: az, amelyben laktunk s a két honvédkaszárnya. Később meg- építették a hadtestparancsnokság palotá- ját, az is kétemeletes volt s villanyos fel- vonó is járt benne. De ez a mi házuk. A Fő-utcán, nagyvárosi háznak tetszett, valóságos bérház volt, kétemeletes, széles homlokzatával, tág kapualjával, széles lépcsőivel. Szélhuzat járta ezt a lépcső- házat, a vásárosok délelőttökön át ta- nyáztak a lépcsőkön, halina-ködmönük- ben, birkabórsapkásan, szalonnáztak, pi- páztak és köpködtek — s minden emelet- ről hosszú ablaksor, tizenkét ablak bá- mult az utcára. Az első emeleti lakások- hoz, így a miénkhez is, keskeny erkélyt építettek, melynek vaskorlátját nyáron megraktuk földes ládába ágyazott mus- káti füzérrel. („Csinosítsd városodat!”

— ez volt a jelszó s egyesület is alakult a nemes ölet szorgalmazására, a Város- szépítő Egyesület.) Nagyon szép s főként tekintélyes ház volt; az első igazán „mo- dern” ház a városban, nyers, vörös tégl- lából épült a homlokzata is, az építész teleragasztotta gipsz-cifraságokkal az ablakok alját s egyáltalán, beleépített mindent, amit a századvégi építés becs- vágya ilyen vadonatúj bérházra ráag- gathatott.

Ebben a városban minden ház, még az olyan is, ahol több család lakott és bért fizettek a lakók, családi háznak tetszett. Az igazi város szinte láthatatlan volt, befele épült, az utcácarok földszintes homlokzata mögött terült el. Ha bené- zett a vándor a bolthajtásos kapuk egyi- kén, négy-öt házat látott az udvaron, a melyet teleépítettek az unokák és ük- unokák, ha egyik megnősült, ragasztot- tak neki egy új szárnyat a meglévő épü- letekhez. A város elrejtőzött a házak udvarain. Az emberek féltékeny, sanda óvatossággal, befele éltek, idővel minden család kis, eldugott városrészt épített össze magának, apró háztömböt, melyet hivatalosan is a világ előtt csak az utcai homlokzat képviselt. Nem csoda, hogy a ház, melyben szülem a század elején

lakást vettek, ebben a környezetben va- lóságos felhőkarcolónak számított és ha- marosan híre ment az egész megyében. Igazi, szomorú bérház volt, amilyent ak- kor már a fővárosban ezrével építettek: bérház partájkokkal, rácsos, hosszú „gang” tekergett az emeleteken, mosó- konyhával, központi fűtéssel és a mel- léklépcsőn elhelyezett cselédklozettek- kel. Addig ilyesmit nem láttak még a városban. A központi fűtés hallatlan újí- tás volt, de a cselédklozetekről is sokat beszéltek, mert — évszázadokon át, fi- nom tapintattal, senki nem érdeklődött, hol és merre végzik a cselédek dolgukat. Ez a „modern” építész, aki a mi bérhá- zunkat építette, első volt azon a vidéken, aki művében ilyen határozottan elkülö- nitette az urak és a cselédek együttélé- sének szükséghelyeit. Diákkoromban di- csekedtem is azzal, hogy a mi házukban a cselédek külön klozetre járnak. A va- lóság az volt, hogy a cselédek, különös szeméremmel és idegenkedéssel, nem lá- togatták az elkülönített illemhelyeket s nem is lehet tudni, hová jártak hát? Valószínűleg, ahová régebben azelőtt is, évszázadokon át, az idők elejétől.

Az építész pancsolhatott kedve szerint, nem kellett takarékoskodni a hellyel, sem az anyaggal. A lépcsőházból lakó- szoba-méretű előszobába nyílt az ajtó, tükrösszekrény állott itt, a falon himzett keftartó lógott és szarvasagancs s ez a szoba borzongatóan hideg volt télen, mert elfelejtettek fűtőtestet helyezni be- le s így aztán nem is fűtötték s a vendé- gek bundái jegesre fagytak a fogason. Tulajdonképpen ez lett volna a „főbejá- rat”, a lépcsőházból, de itt csak a meg- becült vendégeknek nyitottak ajtót. A cselédek, a családtagok, a szülők is a fo- lyósóról jártak be a lakásba, a konyha mellett nyílt egy kis, üveges ajtó, cse- ngőt sem szereltek ide, kopogtatni kellett a konyhaablakon. A család barátai is erre jártak be a lakásba. A „főbejá- rat”, az előszobát az agancsokkal, két- szer-háromszor használtuk csak egy esz- tendőben, apám nevenapján, meg a far- sangi estéken. Egyszer mint különös ke-

tül — ahogy Ön írja — legfeljebb a kiváltságos emberek érkeznek el a megértéshez, meg jutnak hozzá a nyugatról, vagy keletről érkező egészséges légáramláshoz, de a nép, a művelődésre, eligazodásra vágyó nép soha!

Mert amíg írásainkban minden 2-3 csigérszerű al-magyar szó után a 6000 idegen szó egyikét szajkózzuk, bizony csak magunknak, meg a kiváltságosoknak, a műveltség kisajátítóinak beszélünk, azoknak, akik ismerik ezt a tolvajnyelvet.

Ugyan ki a haladó szellemű ember, a népbarát, a közműveltség és fejlődés szolgálója, ki segít „azoknak, akiknek vannak problémák, komoly problémáik és azoknak megoldásától nemhogy félnének, de kíváncsiak”, jól, világosan megérteni a történeteket, az egészséges légáramlásokat, az eszméket, — az-e, aki az igazi magyar nyelven ír és beszél, avagy az, aki — mint Ön is — általában az idegen szavak mellett tör lándzsát, a 6000 haszontalan idegen szó mellett, mert azt tartja, hogy ez jelenti a műveltséget, a felvilágosodást, a fejlődést?

Az működik-e közre a közműveltség terjesztésében, a nép felvilágosításában, aki „nemzetközi” műveltségét fitogtatva és kéjelegve kiváltságos tolvajnyelvének a pórép számára való érthetőségében, csupa ilyen szavakat használ (csak úgy találomra, kapásból sorolok fel néhányat): *pechem van, flottul él, nett, herceg, lezser, sikkes, raplis, vegetál, elpasszolta, impertinens, moleszlál, ruzs, puderpufni, ridikül*, — aztán (íemét csak néhány példát ragadván üstökön, éppen váradi cikkekből): *katedrális székesegyház helyett, szociológia (társadalomtudomány), pelerán (hadastyán), kultura (műveltség, művelődés, közműveltség, közművelődés), memorandum (emlékirat), individuálpiszichológia (egyéni-lektelek), dumping (árutamadás), kriminálstatistika (büntügyi számhasznítás), sib, stb.* Az-e kerékkötője a haladásnak, fejlődésnek, aki ama bizonyos 6000 fölösleges idegen szó helyett igyekszik a nekik megfelelő becsületet, a fogalmat kimerítően, erőteljesen, zamatosan kifejező, vagy ahogyan Ady mondja: — *értető jómagyar szavakat használni s csak akkor vesz igénybe idegen szót, amikor igazán elkerülhetetlen, mert nincs még magyar*

konyhában; s a házmaster is petróleumot égetett a lépcsőházban. A villanyt csodálták, de nem nagyon bíztak még benne.

A központi fűtés is többet zörgött és kotyogott, mint fűtött. Anyám be is állított a gyerekek tanulószobájába egy cserépkályhát, mert nem bízott ebben a gőz-csodában. Mind e századeleji csodák akkoriban inkább csak megnehezítették az életet. A feltalálók a mi karunkon tanultak. Évtized mulva már zúgott és sustergett a világ villanytól, gőztől, robbanómotortól; de éppen gyerekkoromban furtak-faragtak még e tallálmányokon felfedezőik s meglehetősen tökéletes és használható volt, amit a merész újtók a jámbor hívők nyakába akasztottak. A villany pisálkolt, sárga-vakcsi fénnel világított csak. A gőzfűtés mindig farkasordító hidegben akadt el, vagy mértéktelen, párás, nedves hőszéggel árasztotta el a szobákat, ezért betegeskedtünk is olyan sokszor. De illett „haladni a korral”. Nagyanyám például nem szívesen „haladt a korral”, fával fűtött fehér porcellánkályhát s mi hozzájárunk melegedni a gőzfűtés elől és élveztük a parázsló búkkfa egyenletes, jószagú melegét.

Ezt a nagy udvart éles szél járta, állandó zugás-süvöltés, mert nyitva állott az északi égtáj, a várost laza karéjban övező, magas, nyáron is havas hegységek felé. A kétemeletes házfrontot az udvar két oldalán egyenletes épületsorral folytatta az építész; s az udvar végibe építettek még egy nagyon csinos, földszintes tákolmányt, afféle „kétszobás családi házat”, — ez volt a házmasterlakás. Mindez messzire nyúlt és sok helyet foglalt el. Az építész, ugylátszik, maga sem bízott benne, hogy akad lakó a „bérház” minden helyiségébe s nem is építette meg az udvarban a fölösleges emeletet. Az egész ház az új kort hirdette, a feltörekvő és építő, vállalkozó kapitalizmus diadalmát. Ez volt az első ház a városban, mely nem azzal a szándékkal épült, hogy lakói életük végéig ott morzsolják napjaikat a meghitt falak között — úgy tudom, nem is lakik ma senki már e házban a régiak közül, akik a század elején lakást vettek ott. Bérház volt, partájokkal. A régi patricius-családok nem szívesen vettek volna lakást ilyen házban. Le nézték kissé a nagy ház jövevény, tájtalán lakóit.

neve a fogalomnak (pl. sztratoszféra)?

Eppen fordítva, tisztelt kartársam, mi, akik törekszünk újra munkába állítani a 12 ezernyi kiszorított jómagyar szót, mi segítjük elő „az egészséges levegő áramlását, a napfény besugárzását” — nem

Idegen szó-imádat — zagyaság

De még ha a fentiek olvastán sem győződött volna meg arról, hogy ez a mi mozgalmunk korántsem probléma-üző játék, szórakozás, hogy igenis, az általános fejlődés, meg a demokrácia, a népuralom vonalában áll és halad, s hogy komoly, sőt sok másnál komolyabb, előbbreváló probléma, — vegye magának a fáradságot s sétáljon ki egyszer a „népbe”, akár egy munkásnegyedbe, akár egy faluba s kérdezze végig az öntudatra ébredő, vagy ébredt és művelődésre, tájékozottságra szomjazó egyszerű embereket, a „jobbágyokat”, mindegy-e nekik, hogy az újságban publicistáknak, vagy közíróknak mondjuk-e magunkat, zsurnalisztáknak, vagy újságíróknak, hogy terrorizmusnak írjuk-e a rémuralmat s hogy transzfermatorium helyett átváltási, átutalási haladéknak nevezzük-e azt az állapotot, amikor egy állam megtagadja adósságainak a megállapított külföldi pénzben való folyósítását? Hogy egyformán megérti-e, ha azt írjuk: exhumálták a holttestet, vagy kihantolták? Lehet már öt éve is, hogy ilyentájt egy téli délután beállított szerkesztőségünkbe egy igen értelmes, nyitlanki kiszagda. Előadta, hogy összeírta azokat az idegen, számára érthetetlen

a kuriák címerterméibe ugyan, ahova hiába is próbálnók, mert azokban többnyire értik az idegen szavakat, hanem — a tudásra, megismerésre és áttekintésre vágyó nép, a „kisemberek” szerény lakásaiba.

szavakat, melyeket egy hónap alatt a lapban talált, s kérte, írjuk melléjük magyar jelentésüket, hadd tudja ezután. Amikor szemügyre vettük a legalább 5-600 szót felölelő „szószedetet”, elképpedtünk, tamáskodtunk, tiltakoztunk. Megállapítottuk, hogy ezeknek a szavaknak a 90 százalékát elkerülhették volna, még pedig az értelmességnek csak előnyére. Csupán nagyképiuskodtunk általuk, meg pongyoláskodtunk. S elszégyeltük magunkat...

Akkor eszméltem rá, hogy — igen! — tolvaj-nyelven írunk és beszélünk, a műveltség kiváltságos kasztjának a tolvajnyelvén, miközben azzal áltatjuk magunkat, hogy a tömegnek, a népnek írunk.

S nemsokára ezután mégjobban megdöbbsentem, amikor egy bányamunkással beszélgetve, egyszer csak ezt a választ kaptam tőle:

— *Hogyne, derék ember az, csak nincs neki... tehetségája* (nyilván tehetséget értett ez „előkelő, urias”, bizonyára magacsinálta szó alatt).

Íme, ezt érzük el az idegen szavakkal való lelkiismeretlen szemfényvesztéssel! Zagyaságokat, elszomorító fogalomzavart, zavarosfejséget.

Fontos társadalmi közügy a nyelv művelés

Önnel együtt, Révész kartárs, sokan vannak, akik nagyon helytelenül fogják fel az idegen szavak szerepét. Azt hiszik, hogy ezek gazdagítják a nyelvet, gyarapítják szókincsét s ráadásul nemzetközibb, „műveltebb” is teszik. Végzetes tévedés! Mondja csak, mivel gazdagítják nyelvünket az ilyen szavak: herceg, fenomenális, spájz, Sicherheitsnadel, meg terror, optimista s hatezernyi társuk? Nézzen majd utána (akár az „Anyanyelvünk” idegyszótárában, vagy más magyarító szótárban) s meglátja: haszontalanok, fölöslegesek és károsak, mert nagyszerű, — izes szavaink vannak helyettük, amelyek kitűnően „visszaadják” — ahogy ön mondja — az eredeti idegen szó teljes értelmét.

Ami viszont a nyelvek nemzetköziesítését illeti, az a feltevés, hogy a mai nemzeti nyelvek, idegen szavaik révén, valaha is egy nyelvvé olvadnak össze, képtelenség és ostobaság. Legfeljebb abban hihetünk (s én hiszek is), hogy az eszperantó igen jó szolgálatokat tesz s fog tenni — mint nemzetközi segédnyelv, összekötő kapocs, de nem az összemberiség egyedüli nyelve.

CSAK A TISZTA NYELV KÖZKÖZVETITHETI A MEGÉRTÉST

Egy népen belül azonban csak a saját nyelv lehet az a kapocs, amelyen keresztül „az emberek a megértéshez érkeznek el.” A saját, hamisítatlan, tiszta, világos nyelv.

Nem üres szólam az, hogy „nyelvében él a nemzet”, mert a nyelv — a legszélesebb társadalomtudomány szerint is — *közkinés, egyike a legfontosabb társadalmi (ha úgy tetszik: szociális) tényezőnek.* A nyelv által élünk, válunk tudatos emberekké, általa gondolkozunk, dolgozunk, fejezzük ki érzéseinket, törekvéseinket, általa befolyásoljuk egymást. Ezért aztán — bármilyen is a világnézet — *mindenkinek egyaránt érdeke az egységesen értelmes, világos és szabatos, a népi forrásból duzzadó nyelv,*

mert csak ennek segítségével terjeszthető általánosan mindaz, amit közműveltségnek nevezünk. Az „értető” nyelv elsőrendű szükséglete nemcsak a „nemzetmentésnek”, hanem minden társadalom javító mozgalomnak is, tehát *szintén fontos közügy, probléma s korántsem csupán „a befutott és befutni vágyó irodalmárok” szórakozása, — jóllehet elismerem, máris akadnak, akik végre felébredtek s megszeretnék nyergelni igazán csak a közös szolgálatának tiszta szándékából fakadt mozgalmunkat, hogy akadémoskodást, hivatali csináljanak belőle s tisztségeket — vagy ahogyan Ady mondja idézett cikkében — „nobile officium”-okat szerezzenek, egyszóval elősködjének belőle.*

Mi mindenekelőtt azért akarunk jó, ápolott, tiszta, helyes és szép magyar nyelvet, minél kevesebb idegenséggel, hogy igazi közírók lehessünk, hogy értelme-

A villamosított vérátömlesztés

A vérátömlesztést sokan az orvostudomány legújabb vívmányai közé sorolják, holott közel háromszáz esztendő. Már a XVII. század közepén gyakorolták ezt a mesterséget, hogy a súlyos vérvesztéstől elgyengült betegeket megmentsék az életnek. A higiénia és az élettani ismeretek azonban akkoriban még meglehetősen gyenge lábon állottak s így nem csoda, hogy az orvosság rosszabb volt magánál a betegségnél is és kevés kivétellel valamennyi vérátömlesztéssel kezelt beteg belepusztult a kísérletbe. Végül a francia országgyűlés megsokkalta a sok halálesetet és 1675-ben rendeletileg eltiltotta az orvosokat a merész műtétől.

Csak a legújabb idők kutatásai tették ismét a halál ellen küzdő orvos egyik legáldásosabb fegyverévé, mikor bebizonyult, hogy az emberek különböző vércsoportokba oszlanak és az átömlesztés csak akkor sikerül, ha a vért adó és a beteg ugyanabból a vércsoportból való. Ezzel a felismeréssel és a higiénia szabályainak legmesszebbmenő alkalmazása révén a vérátömlesztés ma már a legközségesebb orvosi eljárások közé tartozik.

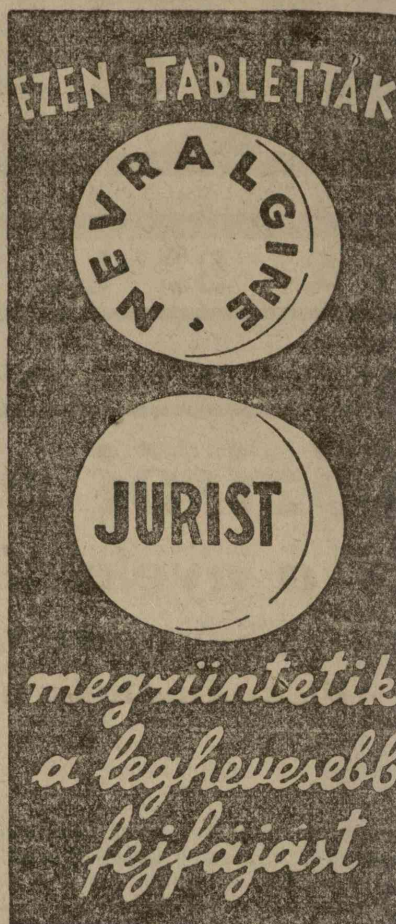
Eddig nincs semmi rendkívüli a dologban. Az érdekes csak most következik. Újabban tudniillik nem elégszenek meg azzal, hogy a vér az egyik testből megfelelő tömőn keresztül egyszerűen átfolyik a másikba, helyesebben a beteg vénájába, hanem az átömleszt gépi uton, a csővezetékbe iktatott szivattyúval szabályozzák. Németországban már esztendő óta kézzel hajtott szivattyúval nyomják át a vért a beteg testébe, legújabbban pedig dr. Bécart francia orvos villamosított a vérátömlesztést. Egy parányi, mind-

sen közvetíthessük a történeteket, eszmé-áramlatokat s általában a műveltséget azokhoz is, akiknek nem adatott meg, hogy idegen nyelveket tanulhassanak s nem ismerhetik a kiváltságosok és „szakmabeliek” tolvajnyelvét. Sürgős, fontos társadalmi feladat aztán a jó magyar nyelv mentése, védelme és művelése azért is, mert közben a tömegek, a nép egészséges nyelve is folyton zavarosodik a rengeteg idegen hatástól s ma holnap sehogysen tudjuk megérteni magunkat és megérteni egymást.

Tiszta nyelv, tiszta fogalmak, tiszta látás! Ha valóban a közvélemény szószólói és irányítói akarunk lenni a saját utján, akkor mindent meg kell tennünk a közösen, általánosan érthető, romlatlan és tiszta nyelv érdekében, az igazi magyar nyelv megmentéséért és műveléséért. Ebben a tekintetben nem lehet más felfogása senkinek, aki magyarul beszél, ír és olvas, sőt még annak a világpolgárnak sem, aki anyanyelvén kívüli jónéhány idegen nyelven tud.

össze1/50 lőerejű villamos motorral hajtott szivattyú a beteg érelőkészámának megfelelő ritmusban annak véreire nyomja át a vért. Az átvitt vérmennyiséget egy műszer állandóan jelzi és a szerkezetet úgy állítják be, hogy a beteg percenként mintegy 60 köbm.-t kap. A szivattyút és a csővezetékét az elképzelhető leg gondosabb módon tömítik és fertőtlenítik. A „műszív” — ahogy Bécart villamos vérátömlesztő szivattyúját nevezik — teljesen önműködően végzi munkáját. Az orvos a vezeték két végén lévő tüket egyszerűen beszúrja a vért adó és a beteg érébe, beállítja a szerkezetet, megindítja a motort s a többi a készülék dolga.

Eddig minden rendben volna. De mi történik, ha egy súlyos állapotban lévő betegnél éppen a legkritikusabb pillanatban hirtelen kimarad az áram és megáll a motor? Vagy pedig — amivel mindig számolni kell — valahol mégsem egészen tökéletes a tömítés és a vérárammal együtt levegő is kerül a beteg vérhálózatába, veszedelmes gázembóliát idézve elő? Vagy pedig a szivattyún átáramló vérben alvadt csomócskák keletkeznek, esetleg magából a szerkezetből kerül valami idegen anyag a beteg testébe? Bécart dr. természetesen biztosít róla, hogy ilyesmi, emberi számítás szerint, nem fordulhat elő. Számos szaktekintély azonban még kételkedve fogadja az újítást, de bizonyos, hogy a villamos vérátömlesztő — ha e hiba lehetőségeitől meg szabadul, — gyorsaságával még sok emberéletet fog megmenteni.

Nagyváradi írónő műve a B. L. következő ajándékregénye

Castano-Kőszeghy Marianne
„A modenai orvos” c. regénye
már szedés alatt áll

Brassó, február 17.

Regény-akciókat természetesen február hóban folytatjuk. Az a példátlan erkölcsi és irodalmi siker, melyben legutóbbi regényünknek része volt, ahogyan Finta Zoltán és Huszár Emil „Kőkereszt” című regényét a közönség fogadta, arra indított bennünket, hogy következő regényünket is erdélyi szerző tollából kérjük.

A választás ez alkalommal az erdélyi irodalmi élet egyik nagy gócpontja felé fordult és Castano-Kőszeghy Mariannet kértük fel arra, hogy következő regényünket megírja. Castano-Kőszeghy Marianne Nagyváradon élő írónő. Nem régen tért vissza az országra. Hosszu éveket töltött Párisban és Olaszországban, színes és lázas életet élt és ennek az életnek egy szakát eleveníti meg az a könyv, amellyel februári ajándékregé-

nyünk formájában jelentkezünk az olvasó előtt.

„A modenai orvos” a címe ennek a könyvnek. A könyvről első alkalommal ne mi szóljunk, hanem maga a szerző beszéljen és ezért felkértük az írónőt, hogy megjelenő könyve alkalmából szíjon közvetlenül az olvasóhoz.

E felhívításunkra Castano-Kőszeghy Marianne lapunk olvasóközönségének az alábbiakat mondja:

HOGYAN SZÜLETETT MEG „A MODENAI ORVOS”

— Bevallom, nagyon nehéz feladatnak éreztem, hogy most — életemben először — saját magamról kell írnom. Mindig kerültem a szubjektivitást. Ha valakinek az írása sok szubjektivitást árult el, rendszeren önkénytelen idegenkedést éreztem az író ismeretlen személye iránt.

— Pedig az életem olyan változatos volt, annyit láttam, utaztam és ismerem meg, hogy ez a rengeteg külső és belső átélés sokszor megbocsáthatóvá tette volna nálam is ezt a szubjektivitást. Annyit tanultam és figyeltem meg több népfaj között mozgó életem folyamán, hogy ez a sok benyomás végül is mind leírásra kiváncsított.

— Először nem is írónak készültem. Gyermekkoromban gyakran voltam külföldön; ez a sok nagy benyomás mind a festészet felé vonzott. Grafikusnak indultam és a budapesti Iparművészeti főiskolán tanultam sok éven át, majd Glatz Oszkár felejthetetlen egyénisége vezett tovább a Képzőművészeti Akadémiára.

— Később még sokat tanultam Párisban.

— Egy szép torzó, egy remekbe teremtett női akt már akkor is megragadta képzeletemet. Már akkor is régen, tizenhat évvel, a fiatalság soha vissza nem térő rajongásával éreztem, hogy ezeket a nagyszerű vizuális élményeket nem vagyok képes egymagamban csak rajzzal kifejezni. Ilyen esztétikai örömök már akkor is a toll hegyére kíváncsítottak nálam és ekkor írtam első, ösztönös, félig gyerekes cikkeimet, melyeken még erősen érzett a művésziskola levegője.

— Később, a háború alatt, sok tragikus érelelt személyes élmény, — melyek azonban döntően befolyásolták tanulmányaim, sőt sorsom kialakulását — egy időre elnémítottak bennem minden írói tevékenységet. Ebben az időben egyedül két dolog volt fontos előttem: a grafika és a nyelvek. Az utóbbi pégi gyönyörű költette velem annak a kornak sok nehéz esztendejét és a világirodalom kinézetének eredetiben való olvasása mindenkor nagyobb örömet hozott. Akkor a legnyújtósabb időket is napsugarassá tette nekem a sok olvasás. Ugyanebben az időben állították ki egyik grafikai munkámat a budapesti Műcsarnokban a nagyváradi festőművészek társaságában többször rendezett kiállításokon kiállított.

— Sohasem gondoltam abban az időben arra, hogy valaha még újra írni fogok.

— Ekkor jött a házasságom. Ez döntőte el ezután jövőm és törekvéseim kialakulását.

— Oly sok hatalmas egyéniséggel találkoztam ettől kezdve; annyi sok új és idegen típust, az emberi természetek, gondolkodásmódok és világnézetek olyan sokféleségét sodorta utamba új életem, hogy ez elkerülhetetlenül szűrődött le új és új ideák, végül több regény formájában.

— Közel jutottam sok érdekes emberhez. Láttam ezeknek is az életét, küzdelmeit, szenvedését és csalódását. Megismertem különböző nációkat, érdekes perkedéseket, bonyolult egyéniségeket. Új rokonságomban is gyakran találkoztam a délfrancia temperamentummal. csak úgy, mint komoly német tudósok jellegzetes magánéletével.

— Mindez lassanként megérlelte bennem új regények témáját. A „Nagyváradi”-ban megjelent utleírások és művészeti cikkek után belefogtam első, nagyrésztben személyes átételeken alapuló kisebb regényem, a „Salzburgi szeptember” megírásába. Ennek összes illusztrációit ezzel a biztos tudattal készítettem el, hogy mindez örökre ott fog pihenni az íróasztalom legmélyén.

— Ezután egy magyar-francia témájú regényt írtam meg, három nemzedék

története keretében, — a „Három nagybácsi”-t, mely szintén ez év folyamán jelenik meg.

Legutóbbi regényem, „A modenai orvos”, egy magyar nő élete folyását tárgyalja. akit egy nagy szerelem végzetesen kiránt a régi otthoni talajból. A fajok különbözősége sokszor döntően szerepel sorsának alakulásában. Ez a regény a szépséges Itáliának dicsőítése, felejthetetlen olaszországi élményeim és benyomásaim emléke.

MÓRA PIRAMISA

Írta: BARTA LAJOS

1.

Szegeden, a Tiszaparton, szabad téren áll Móra piramisa. Látni onnan a nagy hidat át a Tiszán, a vízen túl van a park, a fák, a rózsáliget. És Szegeden túl, köröskörül a síkon, messzire van a tanyavilág. Móra piramisa nem hegyes, mint a sivatag gulái, de nagy kövekből van rakva, mint azok. Nem egészen olyan nagy kövekből, de a homok, melyen a szegedi tanyavilág elterül, nem akkora, mint sivatag. Minthogy Móra piramisa nem is piramis, de jelenik olyan hatalmas, mint azok a sivatag homokja fölött. Nemcsak a mérete, de az értelme szerint is olyan hatalmasan kiemelkedő jel, mint a fáraók temetőhelyei, a gulák, melyek azért látszanak még vakmerő nagyságuknál is nagyobbaknak, mert a pusztá végtelenéből is egyenességéből ugranak az ég felé. A szegedi Kulturpalota is azért volt piramis, mert a homoki tanyavilág analfabétaságából ugrott olyan méltóságteljes méretekké, olyan nagy falakká, oszlopokká, márványdarabokká ki, mintha kiklopszok építették volna mindent túlhaladónak.

Két ilyen piramisa volt és van Magyarországnak: a szegedi Kulturpalota és a kecskeméti Városháza. Kecskeméti körüli is van tanyavilág és a síkföldi városból úgy ugrik ki a Tisza-Duna közti egyenességen megizzott levegőből a színes pereteivel a napon szikrákat verő városháza, mint valami égből esett óriás, tarka álom. Mert ez a másik gigászi ház: a turánizmus palotájá épített magyar legendája. A kecskeméti tanyavilág, finom szőlő- és nemes barackvilág, de mikor ez a városháza-piramis épült, még csak elindulóban volt. Kada Elek csodálatos kecskeméti exportkerte, barackparadicsma és a gyarló homoki szőlővilág analfabétaságából ugrott ki pávának a tarka városháza, hogy még nagyságánál is nagyobbaknak tűndököltesse magát.

A szegedi és kecskeméti piramis alján is megölt lelkek fekszenek. Szegeden a Tisza árva ölébe ölt meg sok ember. Kecskeméten a magyar közöny árva ölébe ölt meg Katona József lelkét. Fáraók mélyen a földbe ástott kamrákba tették le holttestüket, de gigászi jelt emeltettek maguk fölé. Két magyar város is így emelt mindent fölülmuló két jelt magának: Szeged a Kulturpalotát, hogy az alatta fetregő analfabétizmustól elugorjon kiáltó magasa, Kecskemét a városházát,

hogy az ősmagyaroknak tartott építőművészet gigászi jelével ugorjon el a kecskeméti temető Katona-sírkövéből.

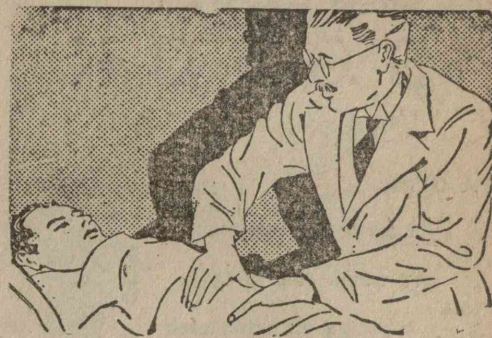
2.

Szegeden élt az a magyar író, aki először tudott eljutni a nevével vidékre Budapestig. Békeffy Antal volt, a Szegedi Napló főszerkesztője, meghalt 1907-ben, a Riviérán, tüdővészben. Békeffytől kezdve nem volt egészen reménytelen dolog: vidéki írónak eljutni néppel és írással Budapestig. De elsősorban Szeged érezte magát hivatottnak arra, hogy országos nevetek ajándékozzon a magyar írásnak. Még élt Békeffy, amikor már nagy név volt Tömörkényi, amikor már nyomában volt Homok. Tömörkényi a Szegedi Napló politikai publicistája, Homok borbélymester volt Szegeden. Homok sohasem tudta elérni Tömörkényit, de mindkettőjüknek műveltebb, tudósabb volt Móra. Az egyszerűség művészetének eredetiségében viszont nem tudta elérni Tömörkényit, aki nemcsak művelője, de megteremtője is volt a tömörkényi-műfajnak és formának.

Amíg Tömörkényi és Homok élt, Móra nem tudott jelentőségre szert tenni, eltasztották előle a napot. De Móra azok közül való is volt, akiknek sokáig kell magukban gyűjteniük, hogy aztán gazdagon kiömljenek. Még több: Mórának a piramis kellett, hogy egészen írónak és egészen önmagának érezze magát.

3.

Móra tanító volt és a gyerekeknek írt. Tollából a nap tisztára szűrt fénye és megalvadt-édesség folyt. Talán maga sem mert gondolni arra, hogy benne még más, ki nem bontott formák is vannak, hogy joga van mesélni nemcsak kicsinyeknek, de nagyoknak is. Vannak ilyen lelkek, ilyen írók. Mórész Zsigmond is ezek közül való volt. Abban is hasonlított Mórára, hogy gyermekeknek írt verseket és meséket. Az Újságban a gyermekek rovatát vezette. Ezenfelül szintén a folklortól jött, hosszú időn át meséket, adomákat, dalokat, szólás-formákat gyűjtött az országban. Még ennél is több: Mórésznak is a piramis kellett. Mórész piramisa a Nyugat volt. A Nyugat, mint kibontott merész szellemi vállalkozás és a pénz, mely ekkor mögötte állt. A Nyugat, mint

„Az operáció elkerülhetetlen, a be-
legség tulságosan előrehaladott stá-
diumban van”...

...jelenti ki az orvos

És az aranyér-operáció
könnyen el lehet kerülni, ha
a székrekedést az első je-
lenségnél megszüntik. N-
hiányozzon házából egy-
űvegse Artin pilula. Ha ész-

reveszi, hogy belei nem működnek ren-
desen, szedjen Artint, a hashajtót, amely
munkáját észrevétlenül, görcsök és hány-
inger nélkül végzi.

ARTIN

meggyorsítja a
belek kiűzését,
anélkül hogy izgatná
a nyákhártyákat

ÁRA LEI:
20.- 33.- 88.-

Dr. Wander r. t. üzemek készítménye

tündérszékény a mesékben, kettényit,
magába ölelte Mórészot és attól kezdve
Mórész merre és tudta is magát érezni
annak, ami volt.

1917-ben előadásra hívtak meg Kosztolányival, Karinthyval Szegedre. Beszélgettünk Szegeden Mórával. Kétkedő, megijedt lélek volt akkor Móra, mert nagyon nagy esemény előtt állt: hátha csakugyan találkozhatik önmagával. Azal az önmagával, aki több volt az ediginél, akiről azonban ő maga tudott csak magában titokban és talán nem is egészen bizonyosan.

Mert halott volt már Tömörkényi és megüresült a Kulturpalota könyvtárában Tömörkényi széke. Vajjon meg fogja-e kapni Móra? Mert az imperializmusa idején is csak kicsiny Magyarországon meg kellett néha várni az egyik tehetségnek, míg a másik lehullt a székről... Harapófogóban voltak Móra idegei és egészen, ijedten kicsiny volt az egyszerre kitarult nagy lehetőséggel szemben: hátha csakugyan megkapja a széket, hátha csakugyan nem kell mindennap tanítani, de a tudomány szabad embere lehet a Kulturpalotában? Abban a Kulturpalotában, mely mint egy nagy akarat piramis-jele ugrik ki az analfabétaság tengerébe merített tanyavilágból...

És megkapta Tömörkényi megüresedett székét a Kulturpalotában. Már megvolt a piramis, ami kellett neki ahhoz, hogy többet is merjen, mint mert eddig. A piramis óta Móra a nagyoknak mesélt. Nem azért, mert a nagyok talán gyerekek, de mert ő maga gyerek volt.

Modern építészet

Walter Gropius, a legmodernebb építész azt mondja, hogy a ferdetetős házak teljesen elavultak, a sima, lapos háztető a jövő. Ma már, jelentette ki, nincs szükség padlásra.

Valaki megkérdezte tőle:

— Mi legyen hát a régi stílussal?

— Padlásra vele — hangzott a felelet.

Mi az? ...

és mégsem zavar a legesekélyebb
mértékben sem!

SALAMON ERNŐ:

SOROK

(A munkástelep dalaiból)

1. A GYÁR

A gyár kevés ur tulajdona
volt
a kevés urnak sok szolgálja
volt,
S a sok szolgál, az mind csak
ide járt
és hajtotta a gépeket
s a gyárt.
A sok ur kedvesen mind
otthon ült,
a munkás hajlott és halálra
hült
s mire szegény élte végére
tért el
az uri részen a pénz
égig ért fel.

2. RÉGI SÜTÉTEDES A TELEPEN

Egy este a szomszéd játszott
dalt a citerán
s az este egy sem gyújtott fényt a házban,
egy sem ám.
Az ének ringott, mint
hegyi búvós tó,
a szobákban meghalt a
sok dühös szó.
Férfjére bujt a nő, anyjára
a gyermek
és gondolkodtak, sirtak,
énekeltek.
A sírás nyomán veszett dalt
vert az ég szét:
Kenyér! kacagás!
boldogság! egészség!

3. A KORCSMA

A szemetes gödör mögött,
(a gyártól nem volt messze,
csak olyan messze, hogy kinek
kell, ne keresse)
volt a korcsma sok
színes líveggel
és este tömve volt
s tömve reggel.
A gyári nép ide
italra gyűlt,
ki nem volt itt,
az vagy lopott, vagy ült,
vagy lopott sok pénzt
s inni ide ült,
vagy „izgatott” és
börtönbe került.

4. SZERELEM

— Pincére jere, Róza ma,
szólt a tisztviselő,
és Róza ment, nem volt
finnyás és nem
előkelő.
Rózát azonban a
gátlétes. Szabó szerette,
az esti uton hát.
nyomon követte...
Zsebéből jó kezét
kapott elő.
Az este ő ölelt
s nem a tisztviselő.

5. BUCSUZTATÓ

A ház előtt sok
közönyös
szakállas állt.
Egy asszony, száz asszony,
ki tudja, hány asszony,
ki tudja, hány szájon, —
szepegye kiabált.
A négy deszkát szeggel
ütötték s kövel
és vállon vitték el
közös erővel,
(ronggyal s hamuval
mostak utána vért),
közös erővel vitték
őt azért,
mert a szűk kenyér
is oly szűken esett,
s hogy eggyel kevesebben
esznek, jól esett.

6. TELEPI TÖRTÉNET

Egy nap levél jött a telepre
Dénestől, akit már alig ismertek,
akit évekként ezelőtt elfogtak,
megverték és messze cipelték.
Dénés sóhányák táján, meg ki
tudja, hol, töltötte napjait.
Azt írta:
— Jó komámék, hogy
vannak kijetek, én bizony alig
élek, kérem, ha tehetik, küldjenek
mellényt ide nekem,
ezt az itteni hideget ugyanis
csak nagyon nehezen tűrhetem.

Pár hetem van itt még, aztán
szeretnék arrafelé menni,
a feleségemnek se felejtsek
megizenni, hogy hűséges szívvel
valék itt mindég vele szemben...
(Az asszony akkor már mással
volt szerelemben.)

Visszaírt a koma:

— Dénés fiam,
mü es megvagynak, igaz,
hogy kenyeret, meg munkát
csak nehezen kapunk, azért
itt küldünk kevés húst,
meg a kért ruhadarabot,
használd el egészséggel, ha
használhatod.
Még csak arról értesítelek,
Dénés, téged,
hogy bizony, mással állt
össze a feleséged.
Máskülönben minden jót
kivánunk neked, én és
Teré...

Sose jött többé
Dénés a telep felé.

Kiszabadult, munkát
keresett, nem kapott,
lopott, aztán megölt
egy lócsiszárt,
vásárra baktatót...
Azóta valami fekete
hegyekben örökké
vágja a sót.

7. ŐTRA IS MEGHALT

Az öreg Őtra meghalt
egyik éjjel,
elfutott családja
szerte széjjel,
elfutott családja és
otthagya, ott,
Őtrát, ki holt volt
s aki hallgatott.
Hallgatva feküdt
holt-ágyán, pedig
otthagyták.
Űrült, hogy feketik.
Űrült, hogy csöndben
végre feketik,
hogy nem használják
és nem kergetik...

Erdélyi Ágnes:

Magyar játékszini krónika
1834-ből

Miskolczy Julia igen aljas volt — Kántornét és Dérinét tisztas
anyaszerepekre nem igen lehet rávenni — Szigligeti, a kezdő...

Pár napja véletlenül a kezembe akadt
Bajzának, az 1890-as költőnek néhány
szinikritikája. Egy más kor levegője
csapott meg belőlük.

Száz év. Másfél emberöltő, nem is
olyan nagy idő, — gondoljuk. Mégis mi
minden változik, fejlődik, felmerül, el-
felejtődik száz év alatt. A világ képe
hogy átalakul! Milyen hűs erőlködés az,
hogy maradandó írásműveket akarunk
alkotni, mikor már rövid száz év alatt
az eszmék, amelyekért ma foggal és kö-
römmel harcolunk, a problémák, ame-
lyek a csontjainkig elevebben vágnak,
száz évvel később érthetetlenek, idege-
nek, sőt nevetségesek lesznek az utódok
szemében. Legfeljebb egy sajnálkozó,
csatlakozó lenézéssel mosolyt váltanak ki
és csodálkozást. Ki beszél ma a Con-
versations-Lexikon pöréről, amelyről akkor
köteteket irtak össze s vitatkoztak róla
elszántan és dühösen...

Még a nyelv is, ez az örökkön változó,
a korhoz alkalmazkodó óriási élőfa, a
amelyről egyes szövevek leszáradnak,
azaz teljesen elfelejtődnek az idők so-
rán, vagy kicserélődnek, új hajtásai nő-
nek, — folyton mozgásban van, folytonos
átalakulásban. Mennyit változott a
nyelv is száz év alatt!

És a művészetek! Bajza korában
Góthék helyett Megyeri kacagtatta meg
a pesti közönséget, Dérinét szemre-
hányást tettek, miért csak szerelmes
balkiszserepeket akar játszani és Szigli-
geti Edéről mint tehetséges kezdőről ír-
nak.

Uram Isten! Hol vannak ezek az em-
berek, hol vagyunk Dérinétől és Kán-
tornétól, meg Megyeritől! Hol vagyunk
Bajzától, akinek verseiben igen gyak-
ran fordulnak elő ilyen szavak, mint
„bájjvilág”. Jaj! Hol vagyunk a bájj-
lágól!

Hová sodródtunk vasuton, autón és
repülőgépszárnyon, sztratoszférán ke-
resztül, hová robogunk traktordohogás-
sal, világháborúval, racionalizálással és
gumidollárral! Roosevelttel, párisi za-
vargásokkal, második ötéves tervvel, a
széjjelvert Reinhardt-színházzal, jaj,
hol vagyunk ettől! Iszonyu, hogy roha-
nunk!

Azért tarthat érdeklődésre számot a
„Játékszini krónika”, mert egy kor szel-
lemét, levegőjét tulajdonképpen nem
azokból az írásokból lehet megismerni,
amelyek örök emberi problémákkal fog-
lalkoznak és halbatatlanságra tartanak
számot, hanem egykoru napilapokból,
vagy egy ilyen szinikritikából, mint az
itt következő pár szemelvény.

A „Három egyszerre” című Kisfaludy
vigjáték kritikájában Bajza így ír Eder
Luizról:

„A szereposztásra nézve el kell mon-
danunk, hogy Adél szerepe Eder Luiz-
nál nem volt jó kezében. Kisfaludy,
Adél szerepében, egy gyermekileg ártat-
lan, de természeti eszénél fogva nem
minden dévajság nélküli leányt ábrá-
zolt. Itt tehát a személyesítőnek ezen két

dolgot kell egybeolvasztania és pedig
ugy, hogy egyik a másik kára nélkül
történjék, mint színésznőink között sen-
ki sem tud, az egy Lendvayné kivéve,
ki ezen nemben mester. Eder Luiznak ez
igen nagy feladás volt. Nevetéseiben va-
lami kényserített volt, kéztartásaiban
valami izetlen affectálás, mit ő hihető-
leg egyik korosabb társnőjétől tanult el.
Minck a kéz ujjait egymástól olyan szét
tartani és minck a kisujját a többi közüli
kiemelni? Az ujjakat természetes gör-
bülésökben kell hagyni, midőn a kéz
nyugalomban van, így kap az érekeked
formát; mely a kézlejtnek legkelleme-
sebb állása. Ha a szerep charactera af-
fectálás, akkor lehet és kell a kézzel
ugy banni, mint Eder Luiz, de Adél sze-
repében igen szerencsétlen találmány
volt. Általában az ő mai állásain, moz-
gásain, beszédén valami feszés és kere-
sett volt, azért e szerep a nézőnek főké-
letesen elveszett. Miskolczy Julia szintén
nem volt helyén: de ezen szerepet nem
lehetett másnak adni, hanemha Dérinét
elszánta magát végére ilyeneknek ját-
zására. Tisztas, éltes matrónák szerepé-
re nincs színésznőnk, mind a mellett
hogy a személyzet oly szűkségtelenül
nagy; ennek hiányát színházunk igen
sínyli. De a magyar színésznők között
általában nehéz ezen osztályra személyt
kapni, mert ők soha sem akarnak meg-
öregedni. Kántornét, Dérinét tisztas
anyaszerepek eljátszására nem igen le-
hetne rávenni, pedig mely szép művé-
szeti koszoruk virulnak e pályán is!

Más helyen: „Miskolczy Julia játéka
igen aljas volt, nem volt rajta az az uri,
amit e szerep kíván...”

„Az ismeretlen nő” című regényes ope-
ra kritikájában ilyen részek vannak:
„Egressy Benjamin (Artur) éneke nap-
ról-napra biztosabb, simább; érzést, ol-
vadozást jól kifejező, de annál kevésbé
páthos, s így előadása sincs egyszínűség
nélkül. Szavával helyes gazdálkodás
mellett különben nem erős hanggal is
lehet énekbe árnyéklatot hozni. Eddig ő
még mindig, csak románédalló...”

A „Lantos és törvényszék” című vig-
játék kritikájában:

„...Erkelének rég meg akartuk
mondani, hogy ő nagyon is bátor kezd
lenni a színpadon, s evvel ügyekszik
ügyetlenségeit elpalástolni. Tőle ugyan,
mint kezdőtől igazságtalan dolog volna
nagyokat kívánni: de figyelmeztetni nem
árt. Ő oly illetlenül hányja, veti vállait
és kezeit, oly disztelenül nyújtja előre
nyakát, hogy ha ezt úgy láthatná, mint
a közönség, elémülne magától. Ez a
nagy magavetőség igen kevés gyengéd-
ségre mutat s általában nem ut arra,
hogy mozgásai valaha azt nyerjék meg,
mi grátiának nevezetük. Ma alig volt
egy pár szava s ezek elmondását is nyak
nyújtással, vállvonogatással, kézhányás-
sal, cifrázta ki, gondolván, hogy így
szébb.”

Más helyen így ír a színésznőkről:
„Ők hiuságokat — kivesszük a kive-
endőket — elébe teszik a művészetnek
Ismerünk színésznőt, — egyikét a koro-
sabbaknak — ki mindig jönnek, szépek,
fiatalnak, csinosnak akar látszani. Oly
szerepet, mely színpadilag ru, vagy
eselszővényes, vagy öreg, vagy melyben
aljasan kell öltözni, a világ minden kin-
cséért sem vállalna. Ő nem játékaival
akar hatni, hanem személyét és köntö-
seit fitogtatni.” (No, ebben az egyben
nem változtak a nők!)

Idézhetnék még hasonló részt sokat.
Nevettek? Ne nevéssenek. Gondoljanak
arra, hogy ha 2034-ben valakinek kezébe
akadna véletlenül a B. L. mai, vagy teg-
napi száma, a legultramodernebb vers,
vagy a legvadabb kubbista kép, éppen
ugy nevetne, mint Önök most ezen.

A fekete-kávé hatása
a mámoros állapotra

Angol egyetemi tanárok tudományosan
kísérletet meg azt a világszerte ismert
igazságot alátámasztani, hogy a fekete-
kávé mérsékli a mámor kedvezőtlen ha-
tásait. A kísérleti alanyoknak különböző
mennyiségű gabonapálínkat kellett elfo-
gyasztaniok, amely kétszeres mennyisé-
gű vízzel volt keverve. A kísérletek ered-
ménye az volt, hogy egy negyedliter kö-
zönséges kávé, ha együtt fogyasztják el
a szeszszel, két pálinkaadag hatását sem-
misíti meg, míg ez a hatás, ha a kávé
később isszák meg, fokozatosan csökken.

LAKBERENDEZÉSÉNEK

MEGVÉTELÉNÉL LEGYEN ÓVATOS! ÁLDÖZZON TÖBBET, DE VEGYEN JÓT!

SZÉKELY & RÉTI
BUTORGYÁR RT.-TÓL, TG.-MUREŞ

FIÓKOK:

BUCUREŞTI,
BRAŞOV

A HALOTT HALLGAT

Mit érdekel, hova akarta leszállítani Kosztolányi, mit bolhászott ki belőle az irodalomtörténet, hogyan látta Révész Béla, mikor veregette vállon Hatvany és hogyan kuszott melléje a halhatatlanság permére Ady Lajos? Most itt vagyok, a légy fal között. Vele. Egyedül. Forró és vadul végigsöpörhet újra emberi mértékekkel nem mérhető szenvedélye. Lehullatok, vele együtt, megperzselt az illés szekeréről. Ujra világosan és tisztán látom hogy nincs menekvés a boldogtalanság bélyege alól, mert az ember nem olyan boldog, amilyen lehetne, hanem amilyennek érzi magát. Átszenvedni egy felbomlásban lévő világ haldoklásának minden égo fájalmát. Egy világot, melytől hiába gyilölök, utálok, szeretnék megváltoztatni, de amellyel mégis egy vagyok. Késérő torokkal siratni mindent, ami olyan közel volt, hogy szinte már elérte a mohón nyuló kéz s amely mégis örök távolság maradt. Szenvéddelylel hadakozni bevehetetlenül megerősített vád- rak ellen, hogy a másik pillanatban érez- zem a minden mindegy letargiáját, a ne- vetés, sirás, öröm, bánat céltalanságát. Hogy nincs se földi, se tulvilági cél; a csök után fanyar százir maradt, a harc donkisotti gunyját. Egymagamon keresz- tül érezni korok és nemek harcát, az al- jasság bűnét, az odaadás gyönyörűségét, — — — mindent, mindent, ami ne- kem az érzések számumja, megmagya- rázhatatlanul vergődve alattuk. És aminek soha nem is fogom magya- rázatát lelmi, mert a zseni felfoghatatlan álka.

A zenekar zajosan hangolni kezd. George Henry Latteae bucsura nyújtja kezét ezuttal glaszé-kesztvii nélkül.

Az utóbbi években meglehetősen gyakori volt Németországban a női boxverseny, amelyet e nemhez nem illő vadászgálgal és olykor verszomjas kegyetlenséggel vívtak meg. Az új rendszer alatt a legfelsőbb közigazgatási bíróság betiltotta a női boxversenyeket, azzal az indokolással, hogy azok a jó erkölcsökbe ütköznek és nem férnek össze a női nem méltóságával.

A MODENAI ORVOS

Harc a világ hölgyközönsége és a divat-ipar érdekeltségei között

London tavaszra harmincnégy divatszint állapított meg

Londoni távirat jelenti, hogy a jövő évad divatjának színpompája elhomályosítja majd a szírványt. Az angol divatszinttanács határozta ezt el, amikor nem kevesebb, mint harmincnégy új divatszint állapított meg a színeket mindjárt közölte is az érdekelte iparágakkal.

Az új színek megjelölései kissé tréfásan hatnak, mert ilyenek akadnak köztük, mint gályaarany, kengurubarna, Tree Lupin, Cowes-kék, aranypipacs, torreadór-bíbor és hasonlók. Ebben a bábeli színzavarban már csak szín-szótárral lehet boldogulni. Ime a színszótár:

Torreadór vörös. Ez a szín a vörös bor és a ciklámen között van.

Gályaarany. A római gályák díszítésének órányát jelenti.

Capri-kék. Átmenet a sötétkék és a buzávirág színe között.

Laguna-kék. Valamivel világosabb, mint a Capri-kék, némi zöldes árnyalattal.

Cowes-kék. Ez a szín Cowesban tartott regatta versenyekkel kapcsolatban kapta nevét. Folyamkéket jelent. Bátran mondhatjuk a Cowes-kéket Duna-kékeknek.

Kenguru-barna. Ez a mulatságos elnevezés szürkésbarnát jelent, olyant, mint amilyen a nedves föld.

Saláta-zöld. Sárgásba játszó, világoszöld. Mint a kettévágott friss saláta belső levele.

Béka-zöld. Kétségkívül leveli békát kell alatta érteni. Szóval haragos zöldet.

Tengerirabló-zöld. Mélybarnás, kékes-árnyalatú zöld.

Vörös rézfény. Az a szín, amelyben nagyanyáink vörösrézlabasai csillogtak, ha a konyhába besütött a nap.

Tree Lupin-sárga. Sötétebb, egyben vörösebb, mint a vadrepce.

Záporfelhő. Ez a poétikus elnevezés ezüsttel szegélyezett sötétszürkét jelent.

Vizesés. Ez az ugyancsak költői megjelölés jegeskékszinű ezüstöt illet.

Aranypipacs. Vörös, 6-arany ennek a színe és kétségkívül a vizeséssel együtt nagy estélyi öltözetekhez szolgál anyagnak.

Eddig tart a hirtelenében összeállított színszótár, amellyel kapcsolatban alkalom kínálkozott magáról a divatról néhány szót váltani.

A divat — mondotta az egyik angol divatíró — észrevehetően egyre jobban juttatja érvényre a színeket. Még Párizsban is, ahol nyári időben a fehér, télen a fekete volt tulsúlyban hosszú esztendőknél át. Hogy mit hoz a divat újdonságát, ma még nem lehet tudni, de valószínűnek látszik, hogy két szélsőség fog érvényesülni. Az egyik tábor a lehető legegyszerűbben fog öltözködni, a másik pedig rüzsökkel, habosán.

Ezek után megkérdeztük az egyik legismertebb bukaresti női divatszálont: mit szól az új színhatárhoz. A válasz megdöbbentően egyszerű volt.

— Semmit! — hangzott a felelet. — Amit Londonban határoznak el, az nem számít. A divat uralkodói Párizsban vannak. Éppen most készülünk oda, mert hamarosan megtartják a nagy divatbemutatókat, ahol eldől, milyen szín és milyen forma lesz a divat.

— De mégis! — próbáltuk a londoni divatszinttanács tekintélyét megvédeni. — Londonban sem hiába határoztak, ha a világ minden részébe meg is táviratozták tanácskozásuk eredményét.

— Hát igen — szólt kényszeredetten a válasz. — Angliában és Amerikában is észrevehető jelenség, hogy függetlenül akarják magukat a párizsi divatdiktátoroktól. Amerikában ez a törekvés már számbavehető eredményt mutat fel, de Angliában még nem.

— Mégis, — próbáltuk fellebbenteni a divatírók fátyolát, — valami mégis csak kiszivárgott, hogy milyen lesz a tavaszi divat?

— Csak következtetni lehet. A jelek szerint a női divat kevésbé lesz csillogó, díszes. A hatás a vonalakban lesz. A szabástól függ minden.

— Azt mondják, hogy a puffos ujjak már nem diva.

— Még nem lehet tudni. Megtörténhet, hogy igenis puffosak lesznek, de a puffokat leejtik a könyökre, vagy a csuklóra. Minden a párizsi bemutatók tapasztalatától függ. A szabás továbbra is ferdevonala lesz.

— Nem lehetne egyszer már egyenes is? — kérdeztük. — Hiszen a ferde szabás, úgy tudjuk, nagyon sok anyagot követel. Hat-hét méter is.

— Bizony kell annyi. De ezen érthetően nem változtatnak, mert akkor a szelyemipar alulkerülne abban a küzdelemben, amelyet a közönséggel folytat. Éppen erre akartunk kilyukadni. A világ hölgyközönsége és a divatipar érdekeltségei között már évek óta súlyos harc dúl. Minél kevesebb a pénz, annál többször és merészebben változik a divat,

hogy a tavaszi ruhát már ne lehessen őszkor felvenni. A divatházak gyorsuló ütemű diktátumai végre is nem gyorsíthatják meg a tempót, mert csak négy évszak van, a közönség pedig végül is kimerül. Hová vezet ez a harc?

— Zsákutcába, kérem. Zsákutcába. A közönség máris passzív rezisztenciába lépett. Egyideig megpróbálkoztak olcsóbb anyagból ruházkodni, de mintegy félesztendeje frontot változtattak. Jó anyagból csináltatják a ruhát, de nem kettőt és háromat, mint ezelőtt, hanem csak egyet. Egyetlenegy.

Kozmetika

Rovatvezető: Dr. med. HERSKOVITS ERZSI

A barna arcszín

az utóbbi évek folyamán mind nagyobb tért hódított az elegáns nők körében s általában annak a hölgynek volt legnagyobb sikere a társaságban, aki barna arcán kívül még alaposan lebarapult karokkal és vállakkal rendelkezett.

A fődolgozat barnaságának előnybenrészesítése szoros összefüggésben áll a modern kor egészséges belső és egészséges külsőre való törekvésével. Mert bármennyire is szép hatást tesz a vakítóan fehér arc és vakítóan fehér kar, a felvilágosodott ember mégsem tudja elfojtani magában azt az érzést, hogy a test ilyen fehérségét valószínűleg annak beteges állapota okozza. Viszont a barna arcszín egészséges benyomást tesz a szemlélőre s nem lehet csodálni, hogy ez a divat annyira állandó maradt az

utóbbi években.

Na meg aztán a nyári strandolásokat nyomtat sok nő el sem tudja tüntetni, bármennyire is akarná, bárha a bőrfelület már az ősz folyamán sokat veszít eredeti egészséges barnaságából és helyette bizonyos sápadt sárgásbarna színárnyalat marad vissza, ami nem teljesen felel meg az ideális barna arcszínnek.

A téli magaslati nap, amelyet a szők olyannyira szeretnek, szintén okoz bizonyos lebarapulást. Ez azonban rendszerint csak ideig-óráig tart és leggyakrabban csupán a napnak kitett bőrfelületek muló vörösségében jelentkezik.

A magaslati naptól okozott leégésnél mindenestre ajánlatos védőkenőcsöket és védőpudert alkalmazni, mert egyrészt magának a magaslati napnak, másrészt

pedig a magaslatokon általában uralkodó erősebb légáramlások következtében a bőr komolyabb inzultusoknak lehet kitéve, melyeknek utóhatását rendszerint már csak akkor vesszük észre, mikor a bőr rendbehozatala már nagy nehézségekbe ütközik. A téli magaslati nap általában még egy kellemetlenséget jelent az arcra: valamit is adó nőről, ugyanis erősen fejlesztő hatása van az addig láthatatlanul rejtőző szeplőkre. Minthogy pedig a nap hatása legelsősorban is a napnak legjobban kitett felületeken: az orron és a homlokon jelentkezik, természetesen, hogy éppen ezeken a kényes pontokon fogjuk legelsősorban felfedezni a szeplőket is. A sportoló tehát sohase mulassza el kirándulásaira magával vinni a megfelelő védőzsíradókat és pudert.

Mint az előbb is említettem, a magaslati nap csupán muló jellegű lebarumulást okoz, aminek hatása pár napon belül észrevehetően eltűnik. Tartós, egyenes és mindenben megfelelő lebarumulást csupán egy szakszerűen keresztülvitelt kvarc-kurával érhetünk el.

El kell osztanunk azt az általános tévedést, mely a kvarcfényt a napfénnel azonosítja, hiszen a kvarc-lámpa fénye távolról sem ugyanaz, mint a napfény. A kvarc-besugárzások folytán bőrünk egyenletes, tiszta barnaságot nyer, mely tartósan megmarad. Természetesen az ilyen kvarc-kurát csak hozzáértő szakorvossal végeztessük el, mert ha a kvarcfényt nem megfelelő adagolással bocsátjuk a lebarmitandó felületre, akkor nagyon gyakran súlyos bántalmaknak lehetünk okozói.

KOZMETIKAI UZENFTEK:

Többeknek. Multheti cikkem halasztatlatlan távollétem miatt maradt el.

„Régi olvasó.” Kérdéseire csak levélben válaszolhatok. Küldjön válasz helyetget.

„Róza.” Semmi értelme sincs, mert állapota semmit sem javítana.

„Tisztaság.” Bizalmát köszönöm, de aggodalomra nincs oka. Ön teljesen egészséges.

„Hatvan.” Címére levél ment.

románul, 5. Punta-Ra betűi keverve, 6. Uruguay-i tengeri kikötő, 7. Beavat (Utah—USA) betűi keverve, 8. Európai nemzet, 9. Urga, kínai város betűi keverve, 10. B... ritz. Fürdő a Biscaya-i öbölben, 11. Azonos mássalhangzók, 12. USA-i kikötő, 14. London egyik külvárosa, 16. Az Atlanti-óceán egyik öble, 18. Argentínai város, 20. ... ma, Város Közép-Amerikában, 22. Folyó Szibériában, 23. ... y le Grand, Páris külvárosa, 25. Melanéziai szigetsorozat (britt gyarmat), 27. Hegy Olaszországban, 29. Garam betűi keverve, 31. Város az USA-ban, 36. Svájci kanton, 37. Umea svéd város betűi keverve, 38. Le-biotu betűi keverve, 39. C. M. N. I. U. P. L., 40. Dar-F (ur) betűi felcserélve, 40a. Sziget a Byskaya-i öbölben (t=), 42. Ausztriai város (Salzburgi tartomány), 43. Kisváros Franciaországban, 46. R... ul szigetek. Kermadec szigetsorozat, 49. Svájci város a Rhein-völgyben, 50. ... na. Város az Elbe torkolatánál, 53. ... sdam. Város Németországban, 55. ... tsவில். Város az USA-ban, 57. ... eg. Város Ausztriában (Tirol), 58. Kov... Litvánia fővárosa.

A megfejtéshez minden sor beküldése szükséges.

*

A B. L. február 4-iki számában közölt keresztrejtvény helyes megfejtése a következő: Vízszintes sorok: 1. Daimler, 7. Huddart, 26. Peninsula, 40. A műselyem, 51. Mikaukusuk, 64. Rotorhajó, 81. Nautika, 82. Siemens. Függőleges sorok: 1. Drótnálküli telefon, 12. Távolbátányképezés, 18. Röntgensugarak.

Helyes megfejtést küldtek be: Nagy Ilona, Bethlenszentmiklós, Neumann Miklós, Kolozsvár, Ugron Árpád, Kovácsna, Lengyel Piroška, Medgyes, Fodor József, Galócás, Weisz Samu, Kristyor, Tanczos Balázs, Csikmindszent, Gidály Bandi, Székelykeresztúr, Reich Magda, Arad, Fazekas István, Brassó, Vokurka Olga, Brassó, Wagner I. K., Brassó, Rosmán Cuncel, Dés, Gergely Anna, Brassó, Schlett Piroška, Zilah, Nasch Miklós, Nagyvárad, Mörk Lajosné, Szentgyörgy, Tinlér Baba, Szép Annus, Középlök, Takács Mici, Marosvásárhely, Rózsahegy János, Brassó, Vadász Mici, Tekerd-patak, ifj. Sükösd József, Brassó, Bede Irénka, Brassó, Hadnagy Jolán, Brassó, Strul Nusi, Brassó, Ujvárossy Ernőné, Brassó.

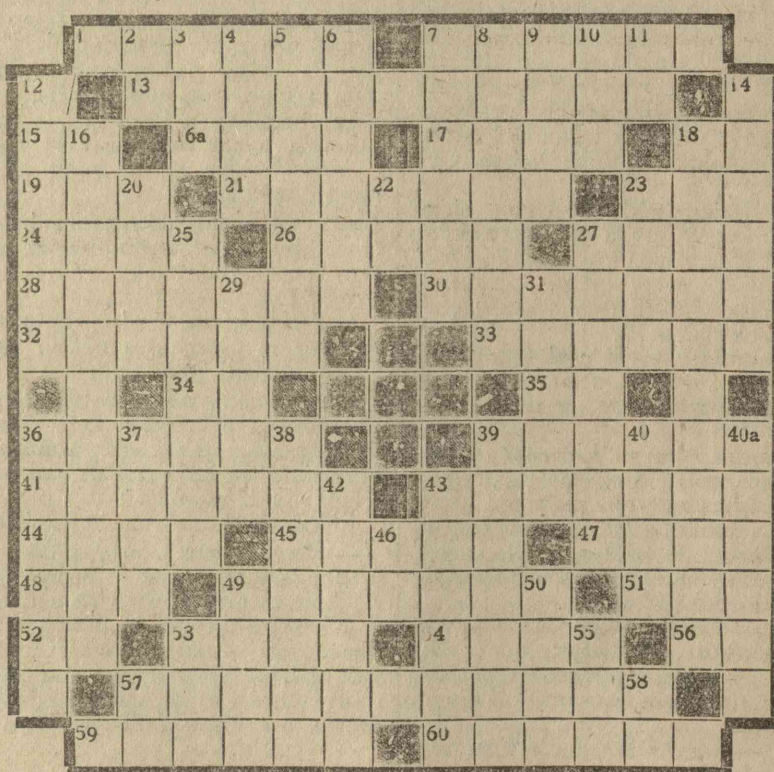
E heti nyereménykönyveinket sorsolás útján a következők nyerték:

1. Vokurka Olga, Brassó.
2. Neumann Miklós, Kolozsvár.
3. Mörk Lajosné, Derzsi Papp Rózsika, Szentgyörgy.

SZELLEMI TORNA

Keresztrejtvény

Ifj. Sükösd József (Brassó) munkája.

Vízszintes: 1. Földrész, 7. Földrész, 13. Északi szigetek, 15. U-val csucs, 16a. ... sci Appeninek, 17. ... o. Szigetsorozat egyik keleti szigete, 18. ... villa Spanyol város, 19. ... si Szt. Király, Háromszék megyei falu, 21. Város Csehszlovákiában, 23. ... king Kínai város, 24. E-vel USA-i állam, 26. ... h. Folyó Svájc, Swyz tartományban, 27. A. O. M. D., 28. Két szó, 1. B... s de Boulogne, 2. Belga város, 30. ... liva, Bolíviai város, 32. Kalgan, kínai város betűi összekeverve, 33. Dél-amerikai folyó (a=), 34. ... zaba, Mexikói város, 35. ... bon. Sziget a kelet-indiai szigetsorozatban, 36. Uban... Kongó mellékfolyója, 37. Vissza: Afrikai Kenia angol gyarmati partvárosa, 39.

Tschifu kínai város angol neve, 41. Két szó: 1. A-val polinéziai sziget (ék. hiba), 2. Oaze betűi felcserélve, 45. C... i. Nápoly melletti kolostor, 44. Város Afrikában (d=b), 45. Franciaországi megye, 47. Spanyol folyó (vissza), 48. Sziget az Északi-tengerben, 49. Uruguay-i város, 51. Tao, szaharai falu betűi keverve, 52. Vissza: ... ga. Orosz folyó, 53. ... adel-fia (USA), 54. Csehszlovákiai város (e=p), 56. ... rmanton, Kis város Ausztráliában (Quensland), 57. Angol kikötőváros (a=h), 59. ... ci Appeninek, hibás névelővel, 60. Város az USA-ban (o=k).

Függőleges sorok: 2. ... A. Az Egyesült Államok rövidítése, 3. Vissza: Dnj... Orosz folyó, 4. ... z. Erdélyi szoros,

RÁDIO-ÉLET

A hét rádió-műsora

Vasárnapról - vasárnapig

Vasárnap, február 18.

Bukarest. 11.45: Könnyű zene. 12: Szimfonikus zene gramofonon. 14.15: Könnyű zene. 19: Hírek. 20: Szabadegyetem. 20.20: Gramofon. 21: Vigjáték. 22: Előadás. 22.15: Vigjáték. 22.45: Hírek. — Budapest. 10.15: Hírek. 11: Istentisztelet. 12.15: Istentisztelet. 13.30: Katonazené. 15: Hanglemezek. 16.45: Magyar Imre cigányzenekarának hgv. 17.30: Előadás. 18: Cigányzene. 18.20: Csevegés. 18.50: Roosz szalonzenekar hgv. 19.40: Előadás. 20.15: Sport és ügétversenyeredmények. 20.25: „Sybill”. 22.40: Esti hírek. 22.50: Dzsasz zene. 23.45: Cigányzene. — Bécs. 9.30: Reggeli hgv. 13.40—15: Szórakoztató zene. 16.30: Kamarazene. 18: Gramofon hgv. 19.55: Régi és új zongoraművek. 20.30: Dalhgv. 21.30: Hírek. 24.10: Rigoletto, Verdi operája.

Hétfő, február 19.

Bukarest. 14: Hírek. 14.15: Könnyű zene. 18: Zenekari hgv. 19.30: Zenekari hgv. 20: Szabadegyetem. 21: Kamarazene. 22.15: Zongora hgv. 22.45: Hírek. — Budapest. 7.45: Torna, hanglemezek. 10.45: Hírek. 11: Előadás. 13: Déli harangszó. 13.05: Horváth cigányzenekara. 14.30: Zenekari hgv. 15.40: Hírek. 16.30: Fiatalok órája. 17: Asszonyok órája. 18.30: Dalhgv. 19.25: Hanglemezek. 20: Csevegés. 20.40: Filharmonikus hgv. 22.50: Hírek. 23.10: Pertis Jenő cigányzenekara. 24.15: Hármass. — Bécs. 13: Hanglemezek. 13.30: Szórakoztató zene. 14.30—15: Ismert művészek hanglemezei. 18.10: Hangverseny. 22.30: Esti hgv.

Kedd, február 20.

Bukarest. 14: Hírek. 14.15: Könnyű zene. 18: Sibiceano zenekar hgv. 19: Hírek. 19.15: A hgv. folytatása. 20: Szabadegyetem. 20.20: Hanglemezek. 21: Dalhgv. 21.20: Szimfonikus hgv. 22: Előadás. 22.15: A hgv. folytatása. 22.45: Hírek. — Budapest. 7.45: Torna, hanglemezek. 10.45: Hírek. 11: Előadás, időszériások. 13: Déli harangszó. 13.05: Virány hgv. 14.30: Hanglemezek. 15.40: Hírek. 17: Mesék órája. 18: Csevegés. 18.30: A budapesti szalonzenekar hgv. 20: Munkás óra. 20.30: Hgv. 21.10: Szép Ernő előadása. 21.40: Kurina cigányzenekar hgv. 22.30: Hírek. 23: Párisi közv. — Bécs. 13: A bécsi szimfonikus hgv. 14.10: A hgv. folytatása. 18.15: A hgv. órája. 20.25: Verdi: Rigoletto operája.

Szerda, február 21.

BUKAREST. 14: Hírek. 14.15: Könnyű zene. 18: Zenekari hangv. 19: Hírek. 20: Szabadegyetem. 20.20: Hanglemezek. 21: Zongora hgv. 21.30: Előadás. 21.45: Dalhgv. 22.15: Hegedű-hangv. 22.45: Hírek. 23: Kávéházi zene. BUDAPEST. 7.45: Torna, hanglemezek. 10.45: Hírek. 11: Előadás. 13: Déli harangszó. 13: Balajka hgv. 14.30: Az állásnélküli zenészek hgv. 15.40: Hírek. 16.30: A rádió órája. 17: Csevegés. 18: A Bertha szalonzenekar hgv. 19.30: Előadás. 19.50: Zongorahgv. 22.05: Hírek. 23.15: Hanglemezek hgv. 22.20: Hangv. 24.30: Táncczene. BÉCS. 13: A bécsi szimf. hgv. 14.10—15: A hgv. folytatása. 18.15: Élő osztrák zene-szerzők órája. 20: Német néptáncok Ausztriában. 21.05: Szimf. hgv. 23.45: Hanglemezek hgv.

Csütörtök, február 22

BUKAREST. 15: Hanglemezek, börzehírek. 14: Hírek. 14.15: Könnyű zene. 17.15: Gyermek órája. 18: A Dinico zenekari hgv. 19.15: A hgv. folytatása. 19.50: Szabadegyetem. 20.10: Előadás. 20.30: Közvetítés az operaházról. — BUDAPEST. 7.45: Torna, hanglemezek. 10.45: Hírek. 11: Előadás, időszéri apró-

ságok, hanglemezek. 13: Déli harangszó. 13.05: Kettős hgv. 14.30: A postások zenekarának hgv. 15.40: Hírek. 18.30: Hangverseny. 19: Előadás. 19.30: A somogyi zenekar hgv. 20.10: Külpolitikai szemle. 20.30: Szimf. hgv. — BÉCS. 15: Népzene. 15.30: Szórakoztató zene. 14.10 Szórakoztató zene. 14.30—15: Ismert művészek hanglemezei. 20: Katona zene. 23.30: A bécsi szimfonikusok esti hgv.

Péntek, február 23.

Bukarest. 13.00: Börzehírek, hanglemezek. 14.00: Hírek. 14.15: Könnyű zene. 18: Zenekari hgv. 19.15: A zenekari hgv. folytatása. 20: Szabadegyetem. 21: Európai zene (közvetítés Laibachból). — Budapest. 7.45: Torna, hanglemezek. 10.45: Hírek. 11: Előadás, időszéri apróságok. 13: Déli harangszó. 14.30: A Fejes-szalonzenekar hgv. 15.40: Hírek. 16.30: Diákok órája. 18: Zenekari hgv. 19.20: Magyar népdalok. 20.20: Sport. 20.30: Előadás. 21: Európai zene (Laibachi (közvetítés). 23.10: Cigányzene. 23.50: Dzsasz zene. — Bécs. 13: Hgv. 14.10: A hgv. folytatása. 18.05: Német népdalok. 18.35: Dalhgv. 21.30: Északi dalok. 23.20: A bécsi szimfonikusok esti hgv.

Szombat, február 24.

Bukarest. 13: Börzehírek. 14.15: Könnyű zene. 18: Zenekari hgv. 19.15: A zenekari hgv. folytatása. 21.50: Dalhgv. 22.15: Saxophon hgv. 22.45: Hírek. — Budapest. 7.45: Torna, hanglemezek. 10.45: Hírek. 11: Előadás. 13: Déli harangszó. 13.05: Hgv. 14.30: Szalay cigányzenekarának hgv. 15.40: Hírek. 17: Meseóra. 18: Csevegés. 19.50: Az operazene hgv. 20.50: Előadás. 21.10: Szindarab. 23.15: Előadás. 23.30: Rácz Béla cigányzenekarának hgv. 23.50: Hírek. — Bécs. 12.30: Hanglemezek. 13: Ismert művészek hanglemezei. 13.50: Szórakoztató zene. 14.10: A hgv. folytatása. 17.10: Kardal. 18.10: Zenekari hgv. 21.30: Vigjáték. 23.45: Táncczene.

Hogyan öltözködik a nő a Szovjetszövetségben?

A orosz népet — ez kétségbevonhatatlan — felszabadította a forradalom. Ez a felszabadulás öntudatossá, magabiztossá tette az orosz férfit, de öntudatossá, erőssé, emberré tette az orosz nőt is.

Az orosz nő, aki munkája után klubba, olvasótermekbe jár, férjét munkatársnak, jóbarátnak tekinti, nem függ tőle s már csak ezeknek az új életviszonyoknak a révén is merőben más, mint a többi európai ország nőinek nagyrésze.

Ez a különbség megérzik az orosz nő egész lényén, kiütözködik belőle az erő, a biztonság útja a szavai mögött. És megérzik a különbség természetesen a ruházatán is.

Gyakran mondják, hogy az orosz nő nőietlen, rosszul öltözködik, elhanyagolt és gondozatlan. Ezek az állítások elfogultak. Az orosz nő is csak nő. Ő is szeret, ő is meg akarja tartani azt, aki szereti őt.

A Szovjetben is van női divat s ennek is vannak irányítói. A táncosnők, a tisztviselők, mérnökök, írók, jobb munkások feleségei mind rendszeren, izléseken és szépen öltözködnek.

Az orosz gondolkozásmód nem tiltja meg egy nőnek sem azt, hogy tessen. Egy évvel ezelőtt a „Komszomol”, a kommunista ifjúságmozgás szövetsége kiadta a jelszót: vissza a teljes egyszerűséghez a ruházatban! A mozgalmaknak nem volt sikere. Ma a hivatalos álláspont a Szovjetben az, hogy egy jól öltözött asszony a kommunizmusnak is, a haladásnak is csak hasznára van.

A legalacsonyabbrendű munkásnő is rendszeren öltözködik. Az orosz divat azonban nem Párisból hozza be a újdonosságait, hanem Moszkvából táplálkozik.

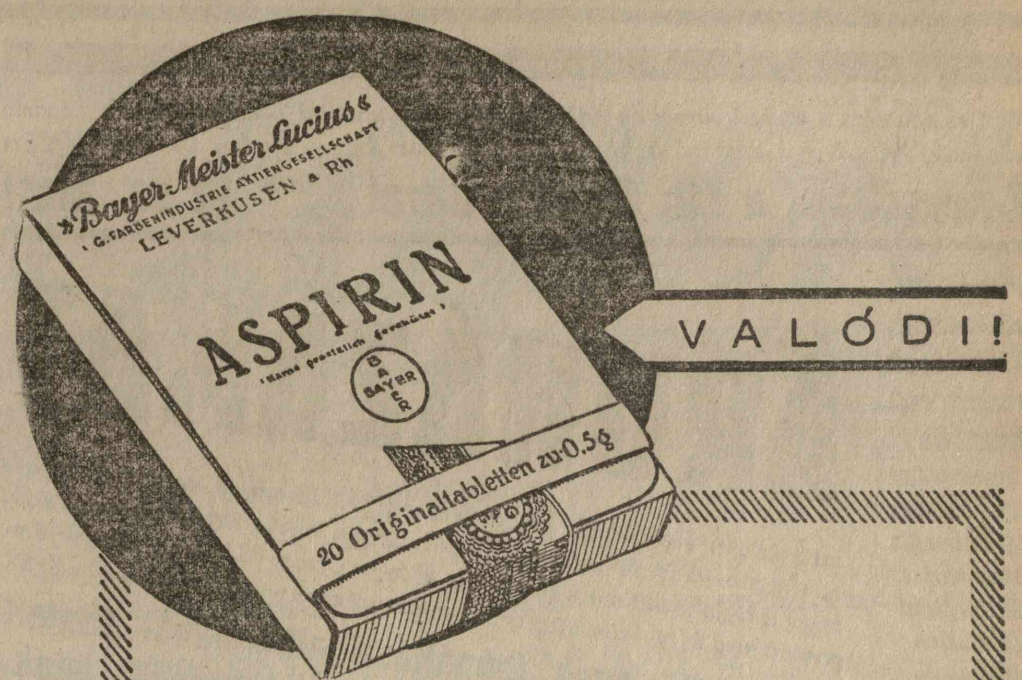
Az orosz divatot a „Moszbeljem”, a moszkvai készruhatrösztr irányítja. Ez a hatalmas vállalkozás a múlt évben 4 millió kész ruhadarabot gyártott, azonkívül rendelést is elfogadott vevőnőitől. A „Moszbeljem” tisztviselőinek és munkásainak háromnegyedrésze nő. Az üzem igazgatója Sadkin Emil, igazi művészember, Paquin, a francia divatkirály tanítványa.

Az orosz divat irányítói figyelemmel kísérik a külföldi divat új áramlatait, föl is használják azok egy részét, de sosem felejtik el, hogy az ő divatjuk munkásnőknek készül. Ezért az orosz divatot mindig az egyszerűség uralja. A ruhákon semmi felesleges nincs. A fodrokat, köpenyeket, szalagokat mellőzik, mivel a gépek könnyen elkaphatják azokat.

A „Moszbeljem” évente kétszer nagygyűlést tart. A legutóbbi kongresszuson 48 új ruhaformát fogadtak el. Ezeket a mintákat leküldötték a műhelyeknek, az előkészítőknak s azok a vevők ízlése szerint módosításokat végeznek rajtuk. Így készül a tömegdivat, amelynek nem vész el az egyéni jellege sem.

A „Moszbeljem” 80 millió asszonyt lát el ruhákkal. A 80 millió nagyrésze ruháinak legutóbbját otthon varrja meg, egy-két ünneplőruháját szerzi csak be a trösztnél.

Igy is van jól. Dolgozó, tiszta, vonzó,

VALÓDI!

A tabletta egyik oldalára a Bayer-kereszt, a másik oldalára az Aspirin szó van bepréselve. Csakis ez a tabletta a valódi Aspirin, csakis ez biztosítja a teljes ártalmatlanságot és a gyors hatást. Kérjen kifejezetten Aspirin-tablettát, mert egészsége ápolásához a legjobbat kell vennie!

ASPIRIN

egyedülálló az egész világon!

kellemes, ápoló, jólöltözött nő minden férfinak a vágya. Az orosz nő ilyen. Elmentében a mi társadalmi berendezkedésünk idegbeteg, szeszélyes, naplopó damával, aki minden idejét varrónője kutyája és megszámlálhatatlan szerető társaságában tölti. Nem beszélünk természetesen azokról a haladószerű nőkről, akik látnak, dolgoznak és akik tudnak. Ilyenek is léteznek szerencsére közöttünk, kevesen ugyan, de mégis vannak.

Felhívás a B. L. Bizományosaihoz!

A B. L. bizományosait és vidéki kizelőit értesítjük, hogy Finta Zoltán és Huszár Emil nagysikerű regénye a „Kökereszt” teljesen elfogyott. E regény iránt hatalmas volt az érdeklődés és az a magyarázata annak, hogy a szokásos példányszámban kinyomott ajándék-regény már a hó folyamán elfogyott.

Az idő rövidségére való tekintettel ezúton közöljük bizományosainkkal, hogy abban az esetben, ha február hó 20-ig a „Kökereszt”-ből szükségelt újabb mennyiségeket még bejelentik és ez a mennyiség egy második kiadást lehetővé tesz, nyomdánk azonnal hozzáfog a regény második kiadásának nyomásához és e példányokat körül-belül március 1-ig leszállíthatjuk. Amelyik bizományos február 20-ig nem rendel regényt, vagy pedig nem rendel utána a már eddig neki leszállított mennyiségeknek, úgy az illetőt kiszolgálni nem tudjuk.

A B. L. kiadóhivatala

Van szerencsém a tisztelt városi és vidéki vevőimnek, valamint a nagyrabecsült vásárló közönségnek szíves tudomására hozni, hogy **1. évi február hó 19-én, hétfőn Brassóban, a str. Regele Carol (v. Kapu-utca) 12 sz. alatt**

rövidáruk,
rőfűsárak,
kötöttáruk,
fonottáruk,
kész és
mértékű
női- és férfi
lehneműk
nagyban és
kicsinybeni
eladására
modernül
berendezett

ÁRUHÁZAMAT

megnyitom. Rendkívül dusan felszerelt raktáram, a pontos és figyelmes kiszolgálás és versenyen kívüli árait teljes mértékben biztosítják, hogy a legfokozottabb igényeket is ki fogom tudni elégíteni. Kérem látogasson meg és tekintse meg áruházamat minden vételkötelezettség nélkül.

Cégem 25 éves fennállása alkalmából tisztelt vevőimnek a megnyitás napján ajándékot adok.

GEORG MEYNDT

BRASSÓ

Főüzlet
telefonszáma

Főüzlet: Str. Regele Carol (v. Kapu-u.) 12
4-27 Fióküzlet: Str. Regele Carol (v. Kapu-u.) 29

Sport

AZ OSZTRAK FORRADALMAT

alaposan megérezte az osztrák labdarúgó-sport is. Meisl, az európai hírvélt osztrák szövetségi kapitány tudvaleg a Marx-udvarban lakik, amelyet a kormánycsapatok ágyutüz alá vettek. Meisl lakása, gazdag irat- és könyvtára mindenestől elpusztult. Gerő dr., a bécsi alszövetség elnökének lakásába 40 gránát vágódott be. Ez a lakás is teljesen elpusztult. Smistik, a Rapid válogatott játékosa, a diadalmas torinói mérkőzésről hazatérve Floridsdorfban levő lakására ment. Floridsdorf tudvaleg a legnagyobb harcok színhelye volt, és ma se tudni, mi történt Smistikkel. A Wacker irodahelyiségét ágyutüz söpörte el. A Hohe Warten pedig, ahol vasárnap az első tavaszi bajnoki mérkőzéseket kellett volna megtartani, tegnap még ágyus ütegek álltak. Innen bombázták a Marx-udvart. Ilyenformán erősen kérdéses, tekintettel a véres és szomorú események nyomán beálló hangulatra is, hogy lesznek-e vasárnap Bécsben mérkőzések?

A magyar profibajnokság startja vasárnap lesz. Fontosabb mérkőzések: Kispest-Hungária, Budai „11”-Attila, Nemzeti-Szeged FC. Somogy-III. kerületi FC. Bocsikai-Fhobus.

A ROMANIAI SISZÖVETSÉG

junior-sifutóversenye Predealon vasárnap délelőtt lesz. Start pontosan 9 órakor. A táv 8 km., az összemelkedés 150 méter.

A SZÉKELYUDVARHELYI SIVERSENYRE,

amelyről tegnap hírt adtunk, Brassóból a következő siugrók randolnak le: Klöckner, Lexen, Clompe, Seewald, Zechner és Singhoffer (KSV) Dresnand (CFR) és Török (Encián), végül Székely Géza mint pontozóbíró.

KILENCVENNÉGY GÓLT

rugott eddigi turamérkőzésein a Franciaországban és Afrikában vándorló Nagyvárad Atlétikai Club. Játsoztak 16 mérkőzést, győztek 13, vesztek 1 és eldöntetlenül értek el 2 esetben. A gólarány 94:24. A NAC teljesítménye nemcsak Romániában, hanem középeurópai csapatok között is rekordszámba megy.

Felölsszerkesztő: Kocsis Béla

Könyvek faiparosok részére!

Benedek: A logarléc. Különös tekintettel a lécz-skála olvasására 150 példával. Lei 24.
Betegh, Trigonometria. Több mint 100 gyakorlati példával, különös tekintettel a mérés-számításra és a konzumszámításra. Lei 15.
Bicskei: Síkmértan. Példagyűjtemény 150 kérdésben és 83 ábrával. Lei 12.
Bicskei: Testmértan. Példagyűjtemény 132 kérdésben és 60 ábrával. Lei 18.
Bicskei: Számítan. Példagyűjtemény 223 kérdésben. Lei 15.
Farkas: Algebra, egyszerű elsőfoku egyenletek megoldása. Lei 10.
László: A feltaláló útja. A találmány csirájából az általános használatig. Népszerű ismeret. Lei 8.
Németh: Az Acs, 115 a szöveg közé nyomott ábrával. Lei 84.
Raffay: Butormintalapok gyűjteménye. Lei 90.
Raffay: Faipari kézikönyv. Lei 45.
Raffay: Faipari szerkezetek. Lei 45.
Wagen: Mázolók és szobafestők gyakorlati kézikönyve. Lei 45.
Roth Jakob: Iparosok könyvvezetése, fontos tanácsok üzleti ügyekben. Lei 45.

Kaphatók a

Brassói Lapok Könyvosztályában
Brassó, Kapu-u. 56-58 az udvarban.

MOLNÁR-JOVITZA

Rádiósok könyve

A rádió elméleti és gyakorlati ismeretése. Legújabb ez évi kiadás, 373 ábrával.

ÁRA 144.- LEI

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

SOLTÉSZ JÓZSEF:

CSALÁDI- ÉS WEEKEND-HÁZAK

Anyagismertetés, építkezések végrehajtása, modern építőanyagok, tervrajzok, költségvetések stb.

ÁRA 60.- LEI

REICH BÉLA:

KERTES HÁZ

Hogyan építsünk kertes házat és hogyan rendezzük be házi kertünket? Számoltalan kislakásos családi kertes ház terve, 46 szöveg közölte ábrával.

ÁRA 90.- LEI

Kapható és postán is megrendelhető a
BRASSÓI LAPOK
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Tiszta vér — tiszta bőr!

Vértisztításra ne használjon kenőcs-félét, hanem tartson alapos kurát Prof. Dr. Páter vértisztító teájával. Ügyeljen arra, mert felnőttek és kisgyermekek részére külön-külön keverék készült. Középiskolai korban levő leányok és fiúk a felnőttek részére összeállított keveréket használják az eredeti csomagoláshoz mellékelt használati utasítás szerint. Prof. Dr. Páter vértisztító teája megszüntet pattanást (Acne vulgaris), bőrsömört, hajtóvart, vart, hólyagot, a bőrmirigyek elgennyesedését, fiatalok ruak bőrkütséit, skrófuát, egzemát, erős vér okozta orrvörösségeket, bőrvizketegséget. Ezen tea nagyrabecsült háziszser, melyet családok egymásnak szívesen ajánlanak.

Prof. Dr. Páter vértisztító teája minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Postai szétküldés a „Csillag” gyógyszerár útján, Brassó, Hosszu-utca 5 történik.

HIRDETMEY

A sepsibükkszádi „Hangya” szövetkezet azonnali belépésre üzletvezetőt keres.

Fizetése: 4 százalék forgalmi jutalék, vegyesáru után. Dohány, belyeg után 1 százalék, cukor és gyapot után 2 százalék. Havi fix 300 lej. Világításra 180 liter kőolaj, fűtésre évi 4 öl bükfa. Óvadékul 70.000 lej bekebelezés és 10.000 lej készpénz szükséges.

Pályázatok közvetlen a szövetkezet igazgatóságához Bicsad, Jud. Treiscaune küldendők.

FONTOS! Kertészek! FONTOS!

BOIADJIEFF H. ȘTEFAN magkereskedése Bukarest, Strada Carol 67 szám.

A „Balkánfélsziget” legrégibb magkereskedése — saját ültetvényekkel — megnyitotta 1932-ben üzletét Bukarestben; szállít mindennemű zöldség- és lőzélék, valamint takarmány- és cukorrépa-magvakat disznóvénny. Kerti fű- és virágmagvakat. Kertészeknek és érdeklődőknek díjtalanul küldjük nagy, képes árjegyzékünket

Válogatott magvak! — Legkifünőbb minőség!

Telefon 3-63/65

Próbálja ki, meg fog győződni! Telefon 3-63/65

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Alláskeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-e'adás

Ne felejtse el: 4 pár zokni 100 lej, hatszorosan megerősítve, Gross Ferenc harisnyagyárában, Kapu-utca 38., udvarban. 1385

Járasszékhelyen jól berendezett műmalom olcsón eladó. Érdeklődni Horowitznál, Cristur. 1548

Saját tenyésztési veteménymagvakat, virágmagvakat, prima minőségben, legolcsóbban, portómentesen szállítunk. Árjegyzék díjtalan. „Kertészeti”, Hoghiz, Tárna-Mare. 1466

KOTTAVASÁRLÁS előtt okvetlenül kérje legolcsóbb árjegyzékemet. Galambos kottaantükvrium, Timișoara.

CSOKOLÁDEGYARAK! FESTEKGYARAK! „Gourmand” Csokoládégyár, Timișoara-Gyárváros, teljes berendezése, napi 4-500 kilogramm termeléssel, darabonként is eladó. Ügynökök díjaztatnak. 1498

Veszek fűrészgatter, Topan-Nikolohn, vagy Brünkönigsfelder márkájú, régi típus, 24 colos, gyorsfutó, teljes felszereléssel és egy 35 lóerejű lokomobilt, nem kötelező új, de jó. Ajánlatok cím és árral Bălașiu Dumitru, Sarmisegetuza, Hunedoara címre küldendők. 1586

Használt karbid-bödnöket állandóan vesz a „Photogen” petróleumfinomító részvénytársaság. Brașov, Strada Iuliu Maniu 108, sz. Vasut-u. 1588

SUPER RÁDIÓK

abszolút szelektív
**LUMOPHON
STANDARD
MINERVA
ORION**

kedvező fizetési feltételekkel

BRAUN S.

rádió- és villanyfelszerelési vállalat Brassó, Str. N. Titulescu (Tehénpiac) 7.

Brassó központjában 975 m² építendő telek, családi házzal olcsón eladó. Cioflec, Brasso, Kapu-utca 42. 1596

Alig használt nyitott gyáskocsi eladó. Grosz Endre, Andrid, jud. Sălaj. 1605

Impotensek bizalommal küldjenek válaszbélyeget. Garantiált, biztos eredmény. „Laboratórium” Brașov, Str. Rașin 4. 1575

Allást nyer

Regáti városban létesítendő rentábilis iparüzemhez pénzárros kerestetik. Ajánlatok „Librarie Tükör” Targu-Mures küldendők. 1587

Tanult kelmefestő-segéd, ki a szakmában tökéletesen jár-tas, azonnal felvétetik. „Cristal”, Cluj, Str. Moldovei 15.

Bevezetett brassói nőruha szalonhoz keresek elsőrangú férfi szabásmunkást, kabátokhoz, társnak. Cim 1603. szám alatt a kiadóban.

Házasság

Mely vagyonos lány volna hajlandó ötvenháromeves kérésztény, jó, rendezett viszonyokban élő agglégénnyel boldog házasságot kötni. „Tavasza a remény” jelígre e lap kiadóhivatalában. 1600

BIRI NENI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára köve 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától.

A szőnyeg teszi!

Csak a szőnyeg teszi lakását igazán otthonossá és barátságossá. Tehát minden szobába jó szőnyeget a

Tellmann & Wocel cégtől,
Brassó, Buza-sor 8 szám

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó R-t, Brașov—Brassó.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.